

ZALAI KÖNYVTÁRI LEVELEZŐ

2005/2

**ZALAI
KÖNYVTÁRI
LEVELEZŐ**

2005/2

Zalaegerszeg, 2005.

Címlap:

A Zalai Gyermekkönyvhetek megnyitóján Békés Pál író, *A Nagy Könyv* program ötletgazdája találkozott az ifjú olvasókkal a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban.

" A könyvtárra adott pénz mindig megtérül"

Czine Mihály

Zalai Könyvtári Levelező
A Zala megyei könyvtárak tájékoztatója

Szerkesztő:

Kiss Gábor
Sebestyénné Horváth Margit

A cikkek szerzői:

Beke Gabriella könyvtárvezető, ZM Kórház Egészségügyi Szakkönyvtár, Zalaegerszeg; **Benke Tímea** igazgatóhelyettes, Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely; **Borbélyné Verebélyi Judit** könyvtáros, Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely; **Cserhalmi Henriette** restaurátor, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg; **Fejesné Szabó Piroska** gyermekkönyvtáros, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg; **Fliszár Katalin** könyvtáros, József Attila Klubkönyvtár, Gyenesdiás; **Fűzfa Balázs** docens, Berzsényi Dániel Főiskola, Szombathely; **Gaál Zsuzsa** író, Lendvajakabfa; **Horváth Anikó** könyvtáros, József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg; **Horváthné Nagy Elvira** könyvtár vezető, Móra Ferenc Általános Iskola és Könyvtár, Zalakaros; **Jakabfiné Bársony Judit** könyvtáros, Petőfi Sándor Emlékkönyvtár, Gelse; **Kereki Judit** olvasószolgálat vezető, József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg; **Kiss Gábor** igazgató, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg; **Kocsis Eszter** tanár, Petőfi Sándor Tagiskola, Zalaegerszeg; **Kovács Mónika** könyvtáros, „Salla” Művelődési Központ és Könyvtár, Zalalövő; **Oláh Rozália** gyermekkönyvtár vezető, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg; **Németh Józsefné** könyvtárvezető, Városi Művelődési Központ és Könyvtár, Lenti; **Nyakasné Túri Klára** könyvtáros, Keresztury Ház, Zalaegerszeg; **Pál Éva** hálózatgondozó könyvtáros, József Attila Városi Könyvtár, Zalaegerszeg; **Pappné Beke Judit** igazgató, Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely; **Rodek Gyuláné** könyvtár vezető, Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár, Letenye; **Sebestyénné Horváth Margit** hálózatgondozó könyvtáros, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg; **Schmidtné Farkas Mária** könyvtáros, ZM Kórház Egészségügyi Szakkönyvtár, Zalaegerszeg; **Stéber Ferencné Csögi Ágnes** hálózatgondozó könyvtáros, Városi Művelődési Központ és Könyvtár, Lenti; **Sturcz Istvánné** tanító, Liszt Ferenc Tagiskola, Zalaegerszeg; **Tóth Judit** igazgatóhelyettes, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg; **Tóth Renáta** gyermekkönyvtáros, Deák Ferenc Megyei Könyvtár, Zalaegerszeg; **Tóth Rita** gyermekkönyvtáros, Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely; **Temleitner Krisztina** könyvtáros, Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely.

Kiadja a Deák Ferenc Megyei Könyvtár

Felelős kiadó: Kiss Gábor

Készült a DFMK sokszorosító üzemében

350 példányban

HU ISSN 0866-1979

SZABÓ ILONA NYUGDÍJBA VONULT

Meghitt, családi összejövetelen december 5-én délelőtt a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtárban búcsúztattuk Szabó Ilonát, aki nyugdíjazását kérte.

Köszöntöttük Öt mi, kollégák, Dr Müller Róbertné ny. igazgatónk, valamint a Deák Ferenc Megyei Könyvtár vezetői, az ellátórendszer képviselői és a községek könyvtárosai.

Ilona a keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár Hálózati és Módszertani csoportvezetője volt 25 éven keresztül, valamint a könyvtár igazgatóhelyettese 1993-tól. 36 éves közalkalmazotti munkaviszonya van, melyet ugyanabban az intézményben dolgozott végig.

A szombathelyi Tanítóképző Intézetben 1970-ben népművelő- könyvtári, 1980-ban a már Szombathelyi Tanárképző Főiskolán könyvtári oklevelet szerzett. 1980-82-ben elvégezte a módszertanos könyvtári , valamint a – Könyvtári Módszertani Központ által szervezett – művelődéspolitikai speciális továbbképzéseket, kulturális tanfolyamokat.

A Keszthely vonzáskörzetéhez tartozó 40 község, kistelepülés könyvtári ellátását végezte, korábban 3 kollégával, később 1 fő segítővel. A községi könyvtárak módszertani irányítása, ellenőrzése és patronálása széleskörű figyelmet igényel.

A módszertani munka egyik legnehezebb területe a könyvtári feladatoknak, ebben a beosztásban csak hivatásszeretből, kitartással, szorgalmas munkavégzéssel lehet – a felmerülő nehézségek ellenére – dolgozni.

Szabó Ilona alapos, felkészült, aktív dolgozó, s ezt korábbi és mai kollégái is elismerték. Kitűnő közösségi ember, a gyermek és felnőtt olvasóhoz való emberi hozzáállása példamutató. Rendkívül jó tárgyalóképességét a községi polgármesterekkel, jegyzőkkel és – a gyakran cserélődő – könyvtárosokkal számtalanszor bizonyította.

Könyvek között élő, dolgozó ember, akinek a könyv öröme kettős öröm: nem csak az olvasásé, hanem annak terjesztéséé is. Tette ezt fáradhatatlanul, kitartóan, vidáman. Tanulhattunk tőle tisztességet, emberséget, munkaszeretetet.

Tudjuk, hogy Ilona továbbra is rendszeres látogatónk lesz, segíti munkánkat, mellettünk áll és támogat bennünket. Tiszta szívvel kívánunk a továbbiakban jó egészséget, lelki nyugalmat mindannyian!

Köszönjük, hogy Veled dolgozhattunk!

Pappné Beke Judit

ZALA MEGYE KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSÁNAK KORSZERŰSÍTÉSE

Tervezet

Zala megye önkormányzati könyvtárhálózatában a központ szerepét betöltő Deák Ferenc Megyei Könyvtár szervezi és koordinálja a lakosság könyvtári ellátását. Mivel az elmúlt években a költségvetési megszorítások tovább folytatódtak, egyre több könyvtár került a működésképtelenség határára. Továbbá vannak a megyében olyan települések is, ahol nincs könyvtári szolgáltatás.

Zalában az önkormányzatok 1992-ben megkötött *Együttműködési megállapodása* alapján történik a könyvtári ellátás megszervezése és az ellátórendszerek működtetése. A hálózatgondozói és ellátórendszeri tevékenységet - az országban egyedülállóan - a megyei önkormányzat közgyűlése anyagilag támogatja. Ez az összeg azonban az utóbbi években nem emelkedett, így a városi könyvtárak hálózati munkával járó költségeit egyre kevésbé fedezi.

Ezért fontosnak érezzük, hogy felhívjuk a könyvtárak és fenntartó önkormányzatok figyelmét minden olyan új lehetőségre, amely a községi könyvtári ellátás helyzetét javíthatja.

Figyelembe véve a zalai adottságokat, a központi elképzeléseket és a megjelent jogszabályokat, a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban egy tervezetet állítottunk össze, amelyben megjelöljük a továbblépés lehetőségeit.

Zala megye könyvtári ellátásának főbb jellemzői 2005-ben

A 257 Zala megyei település lakossága összesen 296705 fő. Közülük 165369-en (56 %) a 9 városban élnek, a többiek pedig a 248 községben.¹

Az apró falvas Zalában a könyvtári szolgáltatások biztosításához szükséges könyvtárhelyiséggel 229 település rendelkezik (9 városban és 220 községben).

Néhány településen több szolgáltató-hely is van: a könyvtári szolgáltatóhelyek száma Zalában összesen 254, amelyből 231 könyvtár (18 városi és 220 községi) és 23 fiókkönyvtár (18 városi, 5 községi). Kettős funkciójú feladatkört (községi és iskolai) 57 önálló és két városi fiókkönyvtár lát el.²

28 településen nincs közkönyvtár. Ezeknek községeknek a többsége nagyon apró település, 19 falu lakossága még a 100 főt sem éri el, 8 településen 100-500 fő közötti a lakosság száma, egyedül Balatonmagyaród lélekszáma haladja meg az 500 főt.

A települési könyvtárak 96%-a községi könyvtár, amelyek működési körülményei, állománya, szolgáltatásai elmaradnak a városban működő könyvtáraktól. A könyvtárral rendelkező községek több mint a felének lakossága nem éri el az 500 főt sem, így az önkormányzati normatív támogatás ma már nem elegendő a könyvtár működési költségeire. Az 1000 főt meghaladó községek száma is mindössze 16%.

A sok apró településből álló megye községeiben a könyvtárak intézményként való működtetésére az önkormányzatok részére nem áll rendelkezésre elegendő forrás. Ezt igazolják a statisztikai adatok és a szakfelügyeleti vizsgálatok is.

A községek könyvtárainak többsége alapító okirattal rendelkezik, szerepelnek a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén, de mint a szakfelügyeleti vizsgálatok is igazolják, többségük nem intézményként működik, **nem teljesíti a nyilvános könyvtári szakmai**

kritériumokat. Esetükben a szakfelügyelet javasolta, hogy az önkormányzat hozzon határozatot arról, hogy a továbbiakban milyen formában kívánja teljesíteni törvény által előírt kötelezettségeit.

Az 1997. évi CXL. törvény megjelenése után az életben maradás érdekében kívánatos volt, hogy mindazon könyvtári szolgáltató-hely kerüljön be a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékébe, amelynek fenntartója alapító okiratot készített, meghatározta a könyvtár alapfeladatait, gondoskodott a vezető kinevezési rendjéről, gazdálkodási jogköréről és az intézmény szakszerű elnevezéséről. Ezzel az adott szolgáltató-hely, illetve fenntartója jogosulttá vált az érdekeltségnövelő támogatás igénybe vételére, valamint központi forrásból finanszírozott pályázatokon történő részvételre. A 4/2004. (II.20.) NKÖM rendelet szerint azonban már **az a fenntartó önkormányzat is jogosult érdekeltségnövelő támogatás igénybe vételére, amely nem tart fenn nyilvános könyvtárat, de a nyilvános könyvtári szolgáltatásokat megrendelés vagy társulás útján biztosítja.** Azaz nem kell „jegyzéken lévőnek” lenni ahhoz, hogy a dokumentumgyarapításra áldozott helyi forrás érdekeltségnövelő támogatást kaphasson.

Jónéhány alapító okirattal rendelkező könyvtár elhelyezési és működési körülményei a pályázatoknak köszönhetően valóban javultak. Több könyvtárat sikerült felújítani, illetve a berendezését korszerűsíteni. Egyre több településen informatikai fejlesztésre is sor kerül. 2004-ben valamennyi városban működő könyvtár és a községi könyvtárak fele rendelkezett számítógéppel és Internet eléréssel.

A községi könyvtárakban elsősorban megbízási díjas könyvtárosokat alkalmaznak, többségük nem rendelkezik könyvtáros szakképesítéssel, de a megyei könyvtári hálózati rendszerben a városi könyvtárakkal és a megyei könyvtárral kialakult jó szakmai kapcsolat révén szakmai módszertani segítséget kaphatnak a községi könyvtáros kollégák. Felsőfokú könyvtáros végzettséggel 19, középfokú könyvtáros végzettséggel 12 községi könyvtáros rendelkezik.

A könyvtárak többsége kis alapterületű, 67%-uk nagysága nem éri el az 50 m²-t. 200 m² feletti alapterülettel csak a nagyobb városi könyvtárak és a megyei könyvtár rendelkeznek.

Míg a városokban működő könyvtárak heti 5-6 napot tartanak nyitva, a községi könyvtárak nyitva tartási ideje nagyon alacsony. A 220 községi könyvtár közül 88 heti 2 napon, 60 heti 1 napon van nyitva egy-két órát. Magasabb nyitva tartási idő csak a főállású könyvtárost alkalmazó néhány nagyobb településen (pl. Lovászi, Pacsa), az iskolai feladatot is ellátó könyvtárakban, illetve a teleházzal közösen működő könyvtárakban jellemző.

A megye községi könyvtárainak állománya elsősorban könyv. Folyóiratok, AV dokumentumok csak a nagyobbak gyűjteményében találhatóak meg. Az éves gyarapítás alacsony, az olvasók alig jutnak kurrens irodalomhoz, 39 községi könyvtárban pedig még gyarapítás sem volt 2005-ben. Ennek ellenére a megye könyvtárhasználóinak 32 %-a községi könyvtárak beiratkozott olvasója. Ezért fontos, hogy a lakosság számára a községekben *helyben legyen biztosított* a korszerű könyvtári szolgáltatás.

A községi könyvtárak nagy része (70 %-a) nem önállóan szerzeményez, hanem igénybe veszi a térség nagyobb városi könyvtárának szakmai segítségét. A megyében négy ellátórendszer működik, a keszthelyi, a lenti, a nagykanizsai és a zalaegerszegi. A települési önkormányzatok szerződést kötöttek a városi könyvtárakkal, amelyben rögzítették az ellátórendszer működését. Az ellátórendszeri és hálózatgondozói szolgáltatásokat a megyei önkormányzat is támogatja. **A Zala megyei könyvtárhálózat**

és az ellátórendszer további működtetése változtatások előtt áll, ezért el kell gondolkodni a korszerűsítésének lehetőségein.³

Zala megye kistérségei közül a Nagykanizsai Kistérség a könyvtári feladatok ellátását is felvállalta. A nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár a Nagykanizsai Többcélú Kistérségi Társulás szolgáltató könyvtára. Kidolgozták a NAGYKAR elnevezésű kistérségi elektronikus szolgáltató rendszert, amelybe bekapcsolták a kistérség községeit. 2005-ben 4 településen a mozgókönyvtári ellátást is bevezették, és ehhez igénybe vették a normatív támogatást.

Központi elképzelések a kistelepülési ellátás korszerűsítésére

A könyvtári terület stratégiai céljai 2003-2007 között c. alapdokumentum szerint 4 kiemelt terület fejlesztése között szerepel a regionális könyvtári ellátás. Miután az esélyegyenlőség érdekében bárhol az országban élő állampolgárnak joga van minden számára szükséges információhoz és dokumentumhoz, a kistelepülések könyvtári ellátását hozzá kell kapcsolni a nagyobb egységekéhez akár úgy, hogy a település önálló könyvtárat tart fenn és ezt fejleszti, akár úgy, hogy a megyei vagy nagyobb városi könyvtártól vásárolja meg az önkormányzat mindazon szolgáltatásokat, amelyekre a településen szükség van.

2004-ben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma egy komplex programot dolgozott ki, amely reméljük, néhány éven belül észrevehető eredményt fog mutatni. A program jogi keretét az 1997. évi CXL. törvény 64.§-a adja, mely szerint a települési könyvtári ellátás biztosítása a helyi önkormányzatok kötelező feladata, amelyet a községi, városi, megyei jogú városi önkormányzat nyilvános könyvtár fenntartásával vagy önkormányzatok közötti társulásban nyilvános könyvtár fenntartásával, vagy nyilvános könyvtár szolgáltatásainak megrendelésével teljesíthet. Az új program megnevezése: **Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer**, azaz KSZR.⁴

A KSZR célja: hogy a kistelepülésen élők közvetve vagy közvetlenül hozzáférjenek - igényüknek megfelelően - a hatékony és minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz. A KSZR a települési önkormányzat kötelező törvényi feladatainak teljesítését segíti elő.

A rendszer a következő **ellátási formákat** támogatja:

1. **Önálló nyilvános könyvtár fenntartása** legalább egy főállású, felsőfokú szakmai végzettséggel rendelkező könyvtáros alkalmazásával. A fenntartó feladata a törvényben előírt alapkövetelmények megteremtése, az alapfeladatok végrehajtása.
2. **Önkormányzatok közötti társulásban nyilvános könyvtár fenntartása** legalább egy főállású, felsőfokú szakmai végzettséggel rendelkező könyvtáros alkalmazásával. A fenntartók feladata a törvényben előírt alapkövetelmények megteremtése, az alapfeladatok végrehajtása.
3. **Nyilvános könyvtár szolgáltatásának megrendelésével** könyvtári szolgáltatások biztosítása helyben vagy mozgókönyvtári ellátás keretében.
  - Helyi szolgáltatás biztosítása lehetséges a nyilvános könyvtárral kötött szerződés alapján, ha a fenntartó rendelkezik kizárólagosan könyvtári szolgáltatások céljaira alkalmas helyiséggel, melynek működtetési költségeit vállalja, s igénybe veszi a könyvtár-ellátási szolgáltató rendszer lehetőségeit. Biztosítja, hogy a szolgáltató hely mindenki által

használható és megközelíthető legyen. Megbízási szerződés alapján vállalja legalább középfokú végzettségű, felhasználói szintű számítógépes ismerettel rendelkező munkatárs alkalmazását, s a rendszeres, a felhasználók többsége számára megfelelő időpontban történő nyitva tartást.

- Helyi szolgáltatás biztosítása lehetséges a nyilvános könyvtárral történő szerződés alapján könyvtárbusz üzemeltetésével, ha a fenntartó sem a helyiséget, sem a könyvtári adminisztrációval foglalkozó személyzetet nem kívánja biztosítani.

Könyvtári szolgáltató helyek működtetése és a könyvtárbusz az úgynevezett “mozgókönyvtári ellátás” két formája, amikor a kistelepülés lakossága számára utazás nélkül helyben elérhetővé válik a nyilvános könyvtári szolgáltatás úgy, hogy egy központi könyvtárból (városból) kitelepítik a községekbe a dokumentumokat, illetve a szolgáltatásokat.⁵

Az utóbbi években a közigazgatásban is változások következtek be, megalakultak a kistérségek, és erősödni látszik a régiók szerepe.⁶

A KSZR kiépítéséhez a település, a kistérség, a megye, a Belügyminisztérium, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és az Informatikai és Hírközlési Minisztérium együttműködése szükséges; csak **közös finanszírozásban** működtethető:

- **a település hozzájárulása** (a kistelepülési önkormányzat biztosítja az épületet, annak fenntartását, a számítástechnikai infrastruktúrát, a könyvtári személyzetet, közvetlenül vagy közvetve a dokumentum-beszerzést és a szolgáltatásokat);
- **a szolgáltató könyvtárak hozzájárulása** (a szolgáltató megyei vagy városi könyvtár biztosítja költségvetéséből, illetve pályázatokból a feldolgozott dokumentumokat és információkat)
- **állami hozzájárulás:**
  - **NKÖM** támogatás a “Kulturális vidékfejlesztés – Közkincs” programból a szolgáltatási rendszer működtetésének beindításához, másrészt a meglévő jogszabályi lehetőségek felhasználásához való hozzáférés (érdekeltségnövelő támogatás, felzárkóztató pályázat stb.);
  - **BM** támogatás a többcélú kistérségi társulások által ellátott egyes közszolgáltatások normatív működési támogatásával és fejlesztési pályázattal;
  - **NKA** támogatás pályázatokkal;
  - **IHM** támogatás a Közháló programon keresztül.

Zala megye könyvtári ellátásának átalakítása

A KSZR koncepciót és a jogszabályi változásokat, valamint a helyi adottságokat figyelembe véve a megyei könyvtár a következőket javasolja a települési könyvtári ellátás korszerűsítése érdekében.

Zala megyében **intézmény működtetését a városi könyvtárak mellett csak a nagyobb községekben javasoljuk** önállóan vagy többfunkciós intézmény összevonással. Ezeknek a könyvtáraknak saját állománnyal kell rendelkezniük, amelyet

folyamatosan fejlesztenek. A fenntartónak alkalmaznia kell egy könyvtáros szakembert, akivel munkaszerződést köt közalkalmazotti besorolással.

Arra továbbra is lehetőség nyílik, hogy az intézményként működő községi könyvtár szerződést köt a városi könyvtárral, amelyben megbízza az állománygyarapítással járó feladatokkal. Ebben az esetben a községi könyvtár átutalja a városi könyvtár számlájára a dokumentum-beszerzési összeget. A városi könyvtár munkatársa szerzeményez a község számára, a községi könyvtár saját leltárkönyvébe leltározza be a dokumentumokat, ellátja szakjelzettel, majd kiszállítja a helyszínre. Ezért a munkáért a városi könyvtár szolgáltatási díjat számol fel.

A szolgáltatás megrendelés lehetőségét javasoljuk azokon a kistélepüléseken, amelyek nem kívánnak intézményt működtetni. Egy részük jelenleg önállóan gyarapító könyvtár, vagy tagjai valamelyik ellátórendszernek. Már kialakult jó munkakapcsolatban állnak valamelyik városi könyvtárral, és/vagy a megyei könyvtárral. A hálózatgondozói és ellátórendszeri szolgáltatás így zökkenőmentesen átalakulhat az új forma szerint.

A községi önkormányzatok kezdeményezik a fenntartásukba tartozó nyilvános könyvtár jegyzékről való törlését, és a későbbiekben mint szolgáltató-helyet működtetik tovább.

A községi önkormányzatok a könyvtári szolgáltatást megrendelhetik a városi (vagy a megyei) könyvtártól, és ezt *könyvtárellátási szerződésben* rögzítik.

Az egyes községekben az önkormányzat biztosítja a szolgáltató helyet, beleértve a megfelelő helyiséget, a bútorzatot, a fűtést, a takarítást. Gondoskodhat továbbá a nyitva tartási időben a kölcsönző könyvtáros személyéről (azt a szolgáltató is biztosíthatja).

A szakembert igénylő feladatok ellátására az önkormányzat (az eddigi ellátórendszeri tevékenységet folytató) városi könyvtárat, vagy a megyei könyvtárat kéri fel.

A község önkormányzata határozatot hoz arról, hogy az alapító okiratot visszavonja, és nem kíván a továbbiakban intézményt működtetni. Ezt a határozatot el kell juttatni a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához.

Az önkormányzat a korábban létrehozott gyűjteményt sajátként megtarthatja, de nem épít tovább dokumentumvagyon, hanem **szolgáltatást rendel meg**. A szerződésben rögzítésre kerül, hogy az önkormányzat befizetése alapján a szolgáltató könyvtár milyen ellátást biztosít.

A finanszírozó önkormányzat az érdekeltség-növelő támogatást továbbra is megkaphatja, mégpedig úgy, hogy a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén fent lévő szolgáltató könyvtár igényli meg.⁷

Az önkormányzati befizetések és egyéb forrásból vásárolt dokumentumok a szolgáltató könyvtár tulajdonába kerülnek. A megkötött szerződésben rögzíteni kell, hogy a szolgáltató könyvtár mekkora állományt biztosít a község számára, évente legalább mennyi új könyvet szállít ki, milyen nyilvántartásokat vezet, milyen technikai eszközöket, személyzetet stb. biztosít.

Vannak a megyében olyan kistélepülések is, ahol eddig nem volt könyvtári szolgáltatás. Számukra három megoldás is javasolható. Az egyik a **könyvtárbuszos** ellátási forma. E szolgáltatás bevezetéséhez, a busz megvásárlásához évente pályázati forrás nyújt lehetőséget. Ebben az esetben a községnek megállóhelyet kell biztosítani, és szerződést kötni egy szolgáltató könyvtárral. Úgy gondoljuk azonban, hogy a

könyvtárbuszos szolgáltatás költségessége miatt inkább más megoldásokon érdemes elgondolkodni.

Dönthetnek úgy is, hogy **szolgáltató-helyet hoznak létre** és a térség városi könyvtárával, vagy a megyei könyvtárral kötnek megállapodást a szolgáltatás megrendeléséről.

Amennyiben nem kívánnak szolgáltató-helyet sem kialakítani az önkormányzatok, **társulási szerződést** is köthetnek egymással. Ez alapján a térség nagyobb településén intézményként működő könyvtárat látogatják a kistelepülések lakói. Ez a nyilvános könyvtár lehet például a körjegyzőségi központ könyvtára. A társulási megállapodásban rögzítik, hogy a helyi önkormányzat évente bizonyos összeget átad a könyvtár működtetéséhez, a dokumentumok beszerzéséhez.

Amely kistérségben már megalakult a Többcélú Kistérségi Társulás – és felvette feladatai közé a mozgókönyvtári célokat – az érvényben lévő jogszabály szerint igényt nyújthat be normatív működési támogatásra (köztük mozgókönyvtári feladatok működési kiadásainak ellátásához), amely többletforrásokat jelent az önkormányzatok számára és anyagiakban járul hozzá a szolgáltatás biztosításához.⁸

A mozgókönyvtári ellátás tartalma a jogszabályok szerint lehet a könyvtárbusz alkalmazása, letéti ellátás, de az egyéb térségi ellátási tartalmak is.⁹ Tehát a dokumentum-ellátástól a kiadványok feldolgozásáig, feltárásáig, a dokumentumforgatáson át a képzés, továbbképzés működtetéséig, a közös katalógus, információs rendszer, közhasznú információs szolgáltatások rendszere mellett a helyismereti, helytörténeti dokumentumok központi nyilvántartásáig minden ide érhető. A társulás az igényelt forrást kizárólag arra a jogcímmel összefüggő feladatellátásra fordíthatja, amely jogcímen igényelte azt.

A többcélú kistérségi társulás szerződést köt a szolgáltató (városi, és/vagy megyei) könyvtárral - amely vállalja a mozgókönyvtári ellátást – amely szerint a normatív támogatást a feladatellátáshoz igénybe veheti.¹⁰

Ha a többcélú kistérségi társulás szolgáltatóhelyek működtetését vállalva biztosítja a településeken a könyvtári ellátást, gondoskodnia kell a szükséges technikai eszközökről, Internet kapcsolatról, bútorokról, a szállításhoz szükséges gépkocsiról. Hozzájárul a dokumentum-beszerzési összeghez, a szállítási és postaköltséghez, könyvtáros szakember alkalmazásához.

Ha a társulás könyvtárbusz útján biztosítja a könyvtári szolgáltatásokat, a szolgáltató könyvtárral olyan szerződést köt, amelyben ezt az ellátási formát jelöli meg. Ebben az esetben a könyvtárbusz beszerzéséhez, fenntartásához, a megállóhelyek kialakításához, a könyvtárbuszon elhelyezett állomány és technikai eszközök beszerzéséhez, könyvtáros személyzet alkalmazásához nyújt anyagi támogatást egyrészt a normatíva, másrészt pályázatok útján.

A szolgáltatást biztosító könyvtár tehát így juthat a forrás egy részéhez, amelyből a szolgáltatást működtetik. További *forrás a korábban már említett, a megrendelő önkormányzat hozzájárulása*. Ezen kívül remélhetőleg az új rendszer kiépüléséig a *megyei hálózati támogatás* is megmarad.

Mivel fontos kritérium, hogy **a többcélú kistérségi társulás csak abban az esetben igényelheti a mozgókönyvtári feladatellátásra jutó normatív támogatást, ha legalább 4 nyilvános könyvtári jegyzéken nem szereplő könyvtári szolgáltató-helyet üzemeltető önkormányzata rendelkezik ellátási szerződéssel**, végig kell gondolni, hogy hány településen indítják be első körben ezt a szolgáltatási formát,

hiszen ha a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén szerepelnek, testületi határozat szükséges arról, hogy megszüntetik az intézményt.

A többcélú kistérségi társulás a normatív támogatáson kívül fejlesztési forrást is igényelhet mozgókönyvtári feladatellátás fejlesztésre, a nyilvános könyvtári feladatok magasabb színvonalú ellátásának közös szervezéséhez. A fejlesztési forrásból, illetve a könyvtárbusz működtetés támogatási forrásából tehát nincsenek kizárva a nyilvános könyvtárat fenntartó önkormányzatok sem, ha a térségükben van 4 nyilvános könyvtárat nem működtető, és szerződés alapján ellátáshoz jutó önkormányzat.

A fejlesztési forrásból megvalósítható lenne például egy számítógépes szolgáltatási rendszer kialakítása is a térségben. Amennyiben minden településen egy Internet-eléréssel rendelkező számítógépet állítanak be könyvtári célra, a fejlesztési támogatásból lehetne egy olyan számítógépes szoftvert vásárolni, amely alkalmas például az egyes települések könyvtári állományának nyilvántartására, valamint helyismereti és közhasznú információk megjelentetésére, és segíti a dokumentum- és információcserét.

Hangsúlyozzuk, hogy a KSZR megszervezése megyénkben új lehetőségeket kínál. Jelenleg az alapító okirattal rendelkező könyvtárak önkormányzati szakfeladaton való működtetése az államháztartási törvénybe ütközik. Ennek feloldása, valamint a többletforrások megszerzésének lehetősége mindenképpen a mozgókönyvtári ellátás megszervezését indokolja.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár feladatai a Zala megyei Könyvtári Szolgáltató Rendszerben.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtár kiemelt feladatának tekinti, hogy aktívan részt vegyen a zalai könyvtári szolgáltató rendszer korszerűsítésében. Így a következő feladatokat vállalja:

- Megismerve a központi elképzeléseket, megfogalmazza a Zala megyei könyvtári fejlesztés lehetőségeit. Szakmai ajánlását eljuttatja az érintett városi könyvtárakhoz és önkormányzatokhoz.
- Tájékozódik a Zala megyei kistérségi társulások elképzeléseiről, kapcsolatot kezdeményez a kistérségi irodákkal, felhívja a figyelmüket a mozgókönyvtári ellátás felvállalásának előnyeire.
- Segítséget nyújt a szolgáltatási szerződések elkészítéséhez.
- Figyelemmel kíséri a pályázati lehetőségeket, amelyről értesíti az érintett könyvtárakat, a fenntartó önkormányzatokat, a kistérségi társulásokat.
- A kistelepülések magas száma, valamint a nagy távolságok és a közlekedés nehézségei miatt a megyei könyvtár nem tudja egyedül vállalni a szolgáltató könyvtár szerepét a megyében, ezért ezt a feladatot a városi könyvtárakkal együtt vállalhatja.
  - A dokumentum-ellátás elsősorban a megbízott városi könyvtárak feladata. A DFMK a városi könyvtárak kérésére szakmai segítséget nyújt a gyűjteményszervezés (gyűjtés, állományba vétel, tartalmi és formai feltárás, szerelés, lista készítés a letétbe kerülő könyvekről, kiszállítás) szempontrendszerének kidolgozásában.

- A DFMK a zalaegerszegi kistérségben, illetve a zalaszentgróti kistérségben vállalhatja fel a dokumentum-ellátást nyújtó szolgáltató könyvtári feladatokat. Ezt a feladatot a jövőben a kistérségek városi könyvtáraival még egyeztetni kell.¹¹
- A DFMK részt vállal az információszolgáltatásban. A könyvtár honlapján az on-line katalógus, valamint a saját adatbázisok az interneten elérhetők. A felhasználók és a könyvtárak személyesen, telefonon, FAX-on, és e-mailben is megkereshetik könyvtárunkat, referenz kérdéseket tehetnek fel.
- Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszer keretén belül – mint szolgáltató könyvtár – könyvtárközi kölcsönzés útján vállalja a dokumentumok eljuttatását a megye települési könyvtáraihoz is.
- A megyei könyvtár (a többcélú kistérségi társulások számára is megrendelhető) szolgáltatásaihoz tartozik programok, rendezvények, kiállítások szervezése és szakmai kiadványok megjelentetése. Köztük kiemelt helyen szerepelnek a különböző gyermekprogramok, olvasásnépszerűsítő rendezvények, szakmai továbbképzések, kiállítások, és az Internet használói képzés.
- A megyei könyvtár továbbra is vállalja a településeken dolgozó könyvtárosok és könyvtári adminisztrációval megbízott személyek munkájának segítségét. A módszertani gondozás részterületei közé tartozik a tanácsadó tevékenység, szakértői véleményezés, a szakmai képzettséggel nem rendelkezők tájékoztatása a könyvtári munkafolyamatokról, az elavult és fölös példányok leválogatása, állományellenőrzés.
- A megyei könyvtár vállalja, hogy folyamatosan figyelemmel kíséri a megyei könyvtári szolgáltató rendszer működését. Évente összegyűjti a statisztikai adatokat, méri a szolgáltatások hatékonyságát, a felhasználók elégedettségét. Ezek felhasználásával tanulmányt készít. Negyedévente konzultációs értekezletet hív össze az együttműködő könyvtárak számára, ahol az aktuális feladatok megbeszélésére kerül sor. A Zalai könyvtárak levelező listáján folyamatos kapcsolatot tart a megye könyvtáraival.

A városi könyvtárak feladatai a Zala megyei Könyvtári Szolgáltató Rendszerben.

A városi könyvtárak közül azoknak kell részt venni a dokumentum-ellátásra is kiterjedő Zala megyei Könyvtári Szolgáltató Rendszer kialakításában, amelyek az egyes kistérségek területén működő legnagyobb városi könyvtárak. Közülük a keszthelyi, a lenti, a letenyei, a nagykanizsai és a zalaegerszegi városi könyvtárak már évtizedek óta végeznek hálózatgondozói, illetve ellátórendszeri tevékenységet, így nem jelent számukra teljesen új feladatot a kistérségi ellátásba való bekapcsolódás. Viszont a zalaszentgróti kistérségben a városi könyvtár számára új feladatot jelentene a községi könyvtári ellátás. A Nagykanizsai Kistérségben már elindult a KSZR kialakítása elektronikus dokumentumszolgáltatás formájában.

A városi könyvtárak feladatai:

- Ísmerjék meg a KSZR központi elképzeléseit, és a Deák Ferenc Megyei Könyvtár által összeállított koncepciót.
- Szorgalmazzák a kistérségben a mozgókönyvtári ellátás megszervezését.

- Vegyék fel a kapcsolatot a kistérségük önkormányzataival, kérjenek tőlük véleményt arról, hogyan szeretnék a jövőben biztosítani településükön a könyvtári ellátást.
- Megismerve az egyes önkormányzatok véleményét, a kistérségekben a városi könyvtárak a kistérségek és a megyei könyvtár képviselőivel hozzanak létre egy munkacsoportot, amely részletesen kidolgozza a térség könyvtári ellátását.
- A több évtizede működő hagyományos ellátórendszeri tevékenységet át kell alakítani. A korábban kötött ellátórendszeri szerződések felbontása után gondoskodni kell az ellátórendszeri leltárkönyvben nyilvántartott dokumentumokról (kinek az állományába kerüljön).
- Fogalmazzák meg az új szolgáltatási szerződéseket, amelyben rögzítsék a megrendelő, illetve a szolgáltató könyvtár feladatait.

A Zala megyei Könyvtári Szolgáltató Rendszer kialakítása a fenntartói döntésen múlik

Az 1997. évi CXL. törvény a könyvtári szolgáltatás biztosítását írja elő kötelező feladatként és lehetőséget ad a fenntartó önkormányzatoknak arra, hogy kiválasszák, hogy ezt milyen formában kívánja ellátni. A megyei könyvtár szintén e törvény 66. §-a alapján szakmai javaslatot tehet arra, hogyan alakítható át a nagy hagyománnyal rendelkező megyei szolgáltatás. A döntés joga tehát az önkormányzatok kezében van, amelynél figyelembe kell venni a következő tényezőket:

- A fenntartónak mérlegelni kell, hogy vállalni tudja-e önálló intézmény működtetését, vagy más formában biztosítja a könyvtári szolgáltatást (társulás, szolgáltatás megrendelése). A kis állománnyal rendelkező, megbízási díjas könyvtárost alkalmazó, alacsony nyitva tartású könyvtárak nem felelnek meg a nyilvános könyvtár alapkövetelményeinek. Mint szolgáltató helyek azonban továbbra is működhetnek. Ha a fenntartó önkormányzat úgy dönt, hogy kezdeményezi települési könyvtárának törlését a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékéről, az nem jelenti azt, hogy a községben megszűnik a könyvtár, hiszen az épület, az állomány - mint vagyon – továbbra is megmarad, csak a szolgáltató változik.
- Az elmúlt években alapító okirat megléte volt szükséges ahhoz, hogy a települési könyvtár állami támogatáshoz jusson. Jogszabályváltozás miatt ma már az érdekeltségnövelő támogatás a dokumentumra fordított összeg után akkor is jár, ha a község könyvtára szolgáltatóhelyként ellátást kap egy városi, vagy megyei könyvtártól.
- A támogatási rendszer az utóbbi években megváltozott. Egyrészt *csökkent* a kulturális normatíva, másrészt úgy tűnik, hogy azok a kistérségek, amelyek nem tartanak fenn intézményt a kistérségen keresztül *olyan támogatottságban* részesülhetnek, amely a lakosság könyvtári ellátásának színvonalát emeli.
- 2006-tól a nemzetközi szabványra áttérve a statisztikai adatszolgáltatás is megváltozik. Ismerve a bevezetésre kerülő statisztikai űrlapot, megállapítható, hogy a jelenleg működő ellátórendszerek nem illeszthetők be az új típusú adatszolgáltatásba. A nagy hagyományokkal rendelkező ellátórendszeri szolgáltatást tehát át kell alakítani, hogy megfeleljen az érvényben lévő jogszabályoknak.

Javasoljuk, hogy az önkormányzatok év elején tüsszék napirendre a képviselő testületi üléseken a könyvtár helyzetének megvitatását. Mérlegeljék, hogy anyagi helyzetük alapján melyik szolgáltatási formát tudják vállalni, és hozzanak erről határozatot. Döntsenek arról, hogy önállóan vállalják a könyvtári szolgáltatás biztosítását, vagy a többcélú kistérségi társuláson keresztül igénybe vehető támogatásokat is ki szeretnék használni. Ezek után tegyék meg a szükséges lépéseket.

Döntésükről értesítsék a hálózati gondozást végző városi könyvtárat, vagy a megyei könyvtárat.

Azoknak az önkormányzatoknak, amelyek korábban ellátórendszeri szerződést kötöttek valamelyik városi könyvtárral, a szerződést fel kell bontaniuk.

Attól függően, hogy az önkormányzat milyen formában biztosítja a jövőben a könyvtári szolgáltatást (önálló intézményt működtet, szolgáltató helyet működtet, könyvtárbuszos szolgáltatása rendel meg, társulást hoz létre) el kell készíteni a megfelelő dokumentumokat és szerződéseket.

Lehetősége van arra, hogy a megfelelő döntés érdekében szakvéleményt kérjen a Deák Ferenc Megyei Könyvtártól, vagy a hálózati gondozást végző városi könyvtár vezetőjétől.

A jelen helyzetben a gyorsaság is fontos, hiszen ahol megalakult a többcélú kistérségi társulás, és felvette feladatai közé a mozgókönyvtári ellátást az év első felében nyújthatja be igényét normatív támogatásra (2005-ben a február 1-ig lehetett igényelni a normatív támogatást, és február 15-ig a szerződést is meg kellett kötnie a szolgáltató könyvtárral.)

Jegyzetek:

¹ Zala megye statisztikai évkönyve 2003. Zalaegerszeg, KSH Zala Megyei Igazgatósága, 2004.

² Bangó Béla- Sebestyénné Horváth Margit: Zala megye településeinek könyvtári ellátása 2004-ben = Zalai Könyvtári Levelező 2005. 1. sz. 4-16. p.

³ Tóth Máté: Hazai ellátórendszerek egy országos vizsgálat adatainak tükrében. = Könyvtári Figyelő 2004. 4. sz. 719-761. p.

⁴ Könyvtári fejlesztési koncepció a községekben, különösen a kistelepüléseken élők számára URL: http://www.kultura.hu/nkom/nkom/infothek/article/D999_article_63713.html

⁵ 36/2005. (III. 1.) Korm. rendelet a többcélú kistérségi társulások megalakulásának 2005. évi ösztönzéséről és modellkísérletek támogatásáról. V. Mozcókönyvtári feladat.

⁶ 2004. évi CVII. törvény a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásairól melléklete

⁷ 4/2004. (II. 20.) NKÖM rendelet a helyi önkormányzatok könyvtári és közművelődési érdekeltség-növelő támogatásáról.

⁸ 5/2005. (I. 19.) Korm. rendelet a többcélú kistérségi társulások által ellátott egyes közszolgáltatások 2005. évi normatív működési támogatásáról.

⁹ 36/2005. (III. 1.) Korm. rendelet a többcélú kistérségi társulások megalakulásának 2005. évi ösztönzéséről és modellkísérletek támogatásáról. 1. sz. melléklet V. Mozcókönyvtári feladat

¹⁰ A 17/2005. (IV. 5.) BM-PM együttes rendelet szerint a normatív támogatás összege 2005-ben mozgókönyvtári feladat ellátása esetén könyvtári szolgáltató helyenként 1 096 500 Ft volt.

¹¹ 2005-ben a DFMK hálózati gondozásába tartozó 4 községi könyvtár (Alsónemesapáti, Nemesrádó, Vöckönd, Zalaigrice) fenntartójával írt alá letéti ellátást biztosító együtműködési megállapodást. Pályázati források felhasználásával a letéti ellátás 2006-ban veszi kezdetét.

Sebestyénné Horváth Margit

INTEGRÁLT MŰVÉSZETI FOGLALKOZÁSOK A DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁRBAN A 2004/2005-ÖS TANÉVBEN

Gyermekkönyvtárunk évek óta rendszeresen foglalkozik értelmileg sérült, speciális tantervű általános iskolába járó gyermekekkel, akik a zalaegerszegi Béke Ligeti Általános Iskola és Speciális Szakiskola tanulói. (A korábbi években könyvtárlátogatásokon súlyosan fogyatékos - Down-kóros, halláskárosult, mozgáskorlátozott stb. - gyermekek is részt vettek.) Tanév elején az iskola pedagógusainak tájékoztatót tartunk szolgáltatásainkról, s közösen választjuk ki a számukra legmegfelelőbb programokat. A foglalkozások középpontjában a mesék és a versek állnak, de tartottunk már a nagyobb gyerekeknek CD-ROM – bemutatót (Mini Manó-sorozat az évszakokról) és internet használati foglalkozást (ismerkedés gyermekkönyvtárunk honlapjával, képeslapküldés stb.) is. Nehéz feladatot jelent számunkra mindez, hiszen ezeknek a gyerekeknek az alapvető készségekkel (írás-olvasás) még a felső tagozatban is gondjaik vannak; ugyanakkor minden segítségért rendkívül hálásak. Legtöbbször egyéni foglalkozást is igényelnek, és érzelmileg nagyon kötődnek a foglalkozást vezető könyvtároshoz.

Az elmúlt években 2-3-4-5. osztályos gyerekekkel foglalkoztunk, akik havonta egyszer (a tanév folyamán 8 alkalommal) csoportos könyvtári foglalkozásokon és kölcsönzésen vettek részt. A kis létszámú (10-12 fős) osztályok pedagógus kísérelével érkeznek a gyermekkönyvtárba, ahol szeretetteljes és biztonságos légkört biztosítunk számunkra.

A speciális nevelést igénylő gyermekek fogadásával könyvtárunk a felzárkózás, az esélyegyenlőség lehetőségét is nyújtja. Ezek a gyerekek többszörösen hátrányos helyzetű, rossz szociális körülmények között élő családokban nevelkednek, ez is oka tanuláspolitikai akadályozottságuknak.

A 2004/2005. tanévben „*A fogyatékos gyermekek társadalmi integrációját segítő művészeti foglalkozások támogatása*” c. pályázat segítségével lehetőségünk nyílt korábbi foglalkozásaink tematikájának kiszélesítésére, és művészeti tartalmú programokat szervezhettünk a gyerekeknek. E pályázati támogatással – a gyermekkönyvtárakban is meghonosításra váró – két új foglalkozási formával gazdagítottuk a segítséget igénylő gyermekekkel való könyvtári rendezvények körét.

- *A mesefeldolgozások drámapedagógiai módszerekkel és bábozással* a szépirodalmi olvasmányok sajátos feldolgozásával segíti a művek befogadását, a közös munka a csoport azonosságát erősítheti.
- *A játékos kézműves foglalkozások* a kreativitás kibontakozása mellett az alkotás örömét is nyújtják.

A foglalkozássorozatot az osztályokat kísérő pedagógusokkal egyeztetve 2004. decemberétől 2005. májusáig – havonta egy alkalommal, négyhetente periodikusan ismétlődve – valósítottuk meg a speciális tantervű iskola 2-3-4-5. osztályos tanulóival (ez összesen $4 \times 6 = 24$ foglalkozást jelentett).

Az integráció megvalósításához minden alkalommal a hasonló korcsoportból 10-15 fős kiscsoportot hívtunk a gyermekkönyvtár ellátóközetébe tartozó normál tantervű iskolából oly módon, hogy az így kialakuló 20-25 fős (50-50 % fogyatékos és ép gyermek) csoport összetétele a foglalkozássorozat alatt változatlan maradjon. Így lehetőség nyílt arra, hogy a gyerekek egymást megismerjék, elfogadják és kialakulhatott a közös tevékenység, a szolidaritás. A célcsoportok elérése – a már eddig is működő - személyes kapcsolattartás útján történt az iskolák és a könyvtár között.

A fogyatékos gyermekek társadalmi integrációját elősegítő sérülésspecifikus tényezőket a következőkben foglalhatjuk össze:

- A könyvtár, mint az esélyegyenlőség támogatásának alapvető intézménye, megkülönböztetés nélkül biztosítja a segítséggel élő és ép gyermekek számára valamennyi szolgáltatását.
- Kiemelt figyelemmel foglalkoztunk eddig is a speciális tanterv szerint tanuló, sajátos nevelési igényű gyermekekkel egyéni és csoportos foglalkozások keretében.
- A *drámapedagógiai és bábfoglalkozások* növelik a gyerekek aktivitását és kreativitását, megkönnyítik számukra a szépirodalmi művek befogadását, hozzájárulnak kommunikációs készségük és érzelmi intelligenciájuk fejlődéséhez. A foglalkozások során lehetőség nyílik arra, hogy a normál képességű gyerekek segítsék a támogatásra szorulókat (párban dolgozás, ötletbörze stb.).
- A karácsony és húsvét előtti *kézműves foglalkozásokon* a játék és ajándék készítés ősi technikáit sajátíthatták el a gyerekek az ősi kismesterségek munkamódszereivel. Célunk a hagyományokra épülő játékkultúra fejlesztése. A kézműves foglalkozásokon kiscsoportokban dolgoznak, a közösségteremtő kapcsolattartás dominál: együtt élik át a tárgyalkotó tevékenység örömét.

A fogyatékos gyermekek társadalmi integrációjához természetesen hozzájárul a gyermekkönyvtári környezet is, mely mindenkiel egyformán szolidáris. A művészeti foglalkozások jellemzője a játékközpontúság, mely a korszerű pedagógiában a tanulásban is nagy szerepet kap, de a szabadidős foglalkozásokon alapvető követelmény.

Az integrált művészeti foglalkozások céljainak elérésére a következő értékelési módszereket terveztük és valósítottuk meg:

- A mesék dramatizálása során a gyerekek kreativitásának értékelése (százalékos értékek grafikonos ábrázolása).
- A kommunikációs készség fejlődésének felmérése játékos feladatlap segítségével.
- A feldolgozott irodalmi művekhez illusztrációk készítése.
- A kézműves foglalkozásokon készített munkák összehasonlító elemzése (szöveges értékelés).
- Az integráció sikerességének ellenőrzése digitális fotók és videóklipek készítésével.

Az integrált művészeti foglalkozásokon résztvevő gyermekek élményeinek maradandóságát a következő módszerekkel biztosítottuk:

- Egyéni interjú és közös beszélgetés az utolsó könyvtári foglalkozáson (2005. május).
- Iskolai fogalmazás a könyvtári élményekről, az íráskor összegyűjtése és a résztvevők számára „emlékkönyvbe” szerkesztése.
- Kiállítás az illusztrációkból és az elkészült tárgyakból.
- A digitális fotók közzététele az interneten, a gyermekkönyvtár honlapján (www.dfmk.hu/~gyerek)
- A foglalkozássorozat végén játékos vetélkedő a résztvevő gyerekeknek és felnőtteknek.

Az integráció megvalósulásának tapasztalatai

A pályázati program tartalmi szempontból az eredeti elképzelésünk szerint valósult meg. Célunk az volt, hogy a tanulásukban akadályoztatott és a normál általános iskolában tanuló gyerekek társadalmi integrációját - könyvtári környezetben – művészeti foglalkozásokkal segítsük. A megvalósított foglalkozások két fő csoportba sorolhatók: **kézműves foglalkozások** a téli és a tavaszi ünnepkörhöz kapcsolódóan; **mesefeldolgozások** drámapedagógiai módszerekkel és bábozással.

A tervezett rendezvényeken túl – a Béke Ligeti Speciális Általános Iskola és Szakiskola kezdeményezésére és szervezésében – egy játékos záró vetélkedőre került sor június 2-án, ahol a projekt valamennyi szereplője részt vett: a kísérő pedagógusok, a programot szervező és lebonyolító könyvtárosok és természetesen a gyerekek.

A játékos vetélkedő változatos, vidám feladataival gondtalan kikapcsolódást és megerősítő élményt jelentett mindenki számára. Megerősített bennünket abban, hogy az integrációs művészeti foglalkozásokkal érdemes és szükséges megajándékozni a gyerekeket. Érzékelhettük munkánk eredményét, a gyerekek között itt már nem volt különbség: aki ismeretlenül vett részt a záró vetélkedőn, együtt játszó és örvendező gyerekeket láthatott.

A vetélkedőről készült képek is ezt bizonyítják: <http://www.dfmk.hu/~gyerek/> -Rendezvények – Játékos vetélkedő.

A tanulók integrálása egy-egy alkalommal sok érdekességet mutatott. A *mesefeldolgozások drámapedagógiai módszerekkel* történő foglalkozásain nagyobb különbségek voltak a különböző iskolából érkezett gyerekek között. Ennek okát a mentális képességek különbözőségében, valamint ismeretbeli- és kommunikációs hiányosságokban kereshetjük – sajnos a speciális iskola tanulói rovására. Egyetlen évfolyamot, az 5. osztályos speciális tanterv szerint tanuló gyerekeket integráltunk 4. osztályos normál képességűekkel, arra gondolva, hogy náluk az iskolában elsajátított ismeretek egy évet elmaradnak a normál iskolába járókhoz viszonyítva.

Tapasztalataink szerint a segítségre szoruló gyerekek életkoruk és képességeik miatt elsősorban a manuális tevékenységekhez (kosárfonás, gyertyaöntés) kapcsolódó feladatokban tudtak megfelelően kibontakozni. Ezeknek a diákoknak a figyelmét elsősorban az alkotás (rajzolás, festés, agyagozás stb.), a produktív tevékenység kötötte le igazán. Mindkét típusú iskola tanulóira jellemző volt, hogy a manuális foglalkozásokon nagyon szívesen vettek részt, igényes ajándékokat készítettek, új technikákkal ismerkedtek meg. Megtapasztalták a tárgyalkotó munka hasznosságát, látványos eredményességét, e tevékenység igazi örömforrást jelentett számukra.

Különösen a programsorozat elején volt jellemző az, hogy a speciális iskola tanulói a mesék feldolgozása során nem mutattak nagy érdeklődést. A bevezető játékokban és a rajzos feladatokban ekkor is szívesen vettek részt, de nehézséget jelentett számukra a mesék tartalmának, néhány esetben a mesékhez kapcsolódó feladatoknak az értelmezése. A mesefeldolgozásokhoz kapcsolódó rajzos és manuális feladatokba (síkbábok készítése, díszletek rajzolása stb.) azonban ők is aktívan bekapcsolódtak.

Összegezőképpen megállapíthatjuk, hogy a programsorozat foglalkozásai során lehetőségük volt a gyerekeknek kibontakoztatni ügyességüket, az olvasáshoz fűződő kapcsolatuk is erősödött. A nehézségekkel közösen szembenézhettek, és ezek megoldásában egymásnak segítséget nyújtottak. A közös alkotás és játék, valamint a mesék átélése közben kibontakozó szép gondolatok elősegítették egymás elfogadását, a szolidaritás kibontakozását. A programsorozat zárásaképpen a speciális iskola tanulói meghívták a Dózsa-iskolásokat egy játékos vetélkedőre, ahol a szervező könyvtárosok zsűritagként vehettek részt. A gyerekeket

tanító pedagógusok mindvégig partnereink voltak abban, hogy célunk, az integráció minél nagyobb mértékben megvalósulhasson.

A programsorozat végén a kísérő pedagógusoktól véleményt kértünk az integrációs művészeti foglalkozásokról. A vélemények pozitívak voltak, örömmel vettek részt ebben a projektben; értékesnek, változatosnak, hasznosnak és folytatásra érdemesnek ítélték meg.

„Az eltöltött egy évet nagyon hasznosnak és követendő példának találtam – írta *Harczné Batha Rozália*, a normál iskola 2. osztályosainak pedagógusa.

A gyerekek az egész tanév folyamán nem lankadó érdeklődéssel várták a könyvtári művészeti foglalkozásokat. A megismert kézműves technikák gazdagították fantáziájukat, fejlesztették kez ügyességüket. A mesék dramatizálása során kiélhették szereplési vágyukat, felszabadultak lehettek. Közben fejlődött érzelmi világuk és szókincsük. Megismertek más gyerekeket, és megtanulták, hogyan kell velük együtt, csapatban játszani. A többszörös együttlét során a gyerekek fokozatosan közeledtek egymáshoz, megtanulták, hogyan segíthetnek társaiknak, vagy hogyan fogadják egymás közeledését. A könyvtári környezet kiváló találkozási helyszínnek bizonyult: alkalmat jelentett a kimozdulásra, nyitásra „más” gyerekek felé, és természetes otthona az olvasás és könyvszeretetre nevelésnek is.”

Török Zoltánnának, a Béke Ligeti Általános Iskola pedagógusának (4. o.) véleménye:

„Megbecsüléssel és köszönettel tartozunk a könyvtár dolgozóinak, a szervezőknek, a foglalkozásokat vezetőknél a változatos, igényesen összeállított programokért!

Minden alkalommal örömmel készültek tanulóink és mi, tanárok is a találkozásra. Jó volt együtt lenni más, többségi iskolába járó gyerekekkel, megtapasztalni elfogadásukat, látni az együttműködés örömét. Alkalmunk volt arra is, hogy közben mi, kollégák is megismerkedjünk egymással, átadjuk tapasztalatainkat.

Elsősorban a manuális tevékenységeket szeretném kiemelni, amiben valóban szinte egyenértékű munkát tudtak végezni a különböző képességű tanulók, és néha azt is megtapasztalhattuk, hogy a gyengébbek segítettek. A drámafoglalkozásoknál a képekkel, eszközökkel kiegészített szerepjátékok voltak hatékonyabbak, az elvontabb, több gondolkodást igénylő feladatok számunkra nehézséget jelentettek.

Amennyiben lehetőség adódik, a jövőben is szívesen részt veszünk hasonló programokban, melyek alkalmat adnak a kimozdulásra, nyitásra mások felé, és természetesen összekapcsolódnak az olvasásra és könyvszeretetre neveléssel.”

A projektben résztvevő gyermekkönyvtáros szervezők és segítők örömmel vettek részt a programban, hiszen számunkra is szép, sokszor meghatározó és szívet melengető – bár egyáltalán nem könnyű - munkát jelentett az ép és fogyatékos gyerekekkel való foglalkozások tervezése és megvalósítása.

Oláh Rozália

(2006 januárjától a program – egy sikeres pályázatnak köszönhetően – folytatódik. A szerk.)

**A DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR PÁLYÁZATA:
„AZ ÉN NAGY REGÉNYEM”**

A Nagy Könyv-játék keretében szeptemberben olvasmányélmény-pályázatot hirdetett a DFMK Gyermekkönyvtára zalaegerszegi és városkörnyéki gyerekeknek. Kedves regényük élményszerű bemutatásával, azaz könyvismertetéssel pályázhattak a résztvevő felső tagozatos tanulók. Irodalmi pályázatunkra 9 iskolából 29 dolgozat érkezett, örömünkre sok gyermek maradandó olvasmányélménye a Nagy Könyv-játék 100-as listájának gyermekkönyveiből került ki. Többek között a következő könyveket ismertették a pályázók:

Brontë, Charlotte : Jane Eyre,
Fekete István: Tüskevár,
Fekete István: Vuk,
Kosztolányi Dezső: Édes Anna,
Milne, A. A.: Micimackó,
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk,
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig,
Rowling, J. K.: Harry Potter és a Tűz serlege,
Szabó Magda: Abigél,
Tolkien, J. R. R.: A Gyűrűk Ura.

November 28-án, a gyermekkönyvhéten került sor – író-olvasó találkozó keretében – a pályázat eredményhirdetésére, a könyvjutalmak és az emléklapok átadására. Valamennyi pályázó közös ajándékként Bosnyák Viktória író volt a rendezvény díszvendége, aki könyvei humoros bemutatásával valóban emlékezetessé tette a díjkiosztást.

Oláh Rozália

A pályázat díjkiosztója a DFMK-ban

Az alábbiakban az 5-6., a 7. és 8. osztályos kategóriában I. helyezett pályázók dolgozatait adjuk közre:

Maria Gripe: Agnes Cecilia

Nekem nagyon sok kedvenc könyvem van. Nyári könyvélményeim során a számuk sokat gyarapodott. Maria Gripe Andersen díjas regénye, az Agnes Cecilia a sor elejére került.

Befalazott szekrények, régi fényképek, titkos iratok, rejtekajtók...van akinek nem dobogtatja meg a szívét? Bepillantani régen élt emberek naplójába, leveleibe..., kézbe venni sok évtizede nem érintett tárgyakat...van ennél izgalmasabb dolog?

Titokzatos álmok, furcsa hangulatok, sejtelmes telefonok, ellebbenő árnyak, megmagyarázhatatlan érzések - ezek mind-mind felébresztették bennem a nyomozó kedvet. Ilyen körülmények közé került Nora, a főhős, aki (mint én is) tele van kérdésekkel, kíváncsi gondolatokkal.

Egy mesekönyv sorai indítják a „nyomozást”: „Indulj el nem tudom merre, és keress nem tudom mit”!

Az első nyom egy különleges telefonhívás volt. Nora és barátai egy Stockholm külvárosában lévő boltban különös csomagot vesznek át. Mi lehet a csomagban? Egy baba, Agnes Cecilia. Régies ruhában, nyakában aranyláncon egy medállal, ami képet, hajtincset és monogramot rejt.

Sok kérdés merül fel. A nyomok a múlt század elejére vezetnek vissza. Izgalmas fejezetek során tárul fel Nora őseinek története. Sokat megtudtam a régiek világáról. Életük, sorsuk sokban hasonlít a miénkhez, de különbségek is vannak szép számmal. Lassan kibontakozott a baba története, kezdtek magyarázatot kapni a titkok.

Tetszettek az emberek kapcsolatairól szóló részek, például: a barátságról, a család fontosságáról írt sorok. A megelevenedő családfa történetben minden helyre kerül a végén.

Elmondhatom, nagy élmény volt. Ajánlom azoknak a gyerekeknek, akik az izgalom mellett elgondolkodtató, komoly olvasmányra vágnak, akiket érdekel a régi emberek világa. Könyvespolcotokon van a helye!

*Merényi Mercédesz 6.o.
Zrínyi Gimnázium - Zalaegerszeg*

A. A. Milne: Micimackó

Az én egyik legkedvesebb regényem a Micimackó, melynek írója Alan Alexander Milne. Ezt a könyvet az iskolában kaptam, és a múlt nyáron úgy gondoltam, elolvasom.

Amikor elkezdtem, az elején egy kicsit unalmasnak tűnt, aztán ahogy jöttek sorba a kedves kis történetek, egyre jobban megtetszett. Úgy szálltak az oldalak egymás után, hogy szinte észre sem vettem és vége lett. A címéről ítélve azt gondoltam, ezt a könyvet kisebb gyerekeknek szánta az író, de ahogy elolvastam, szerintem bármely korosztály számára érdekes olvasnivaló. A felnőtt és a gyermekolvasónak mást és másféle gyönyörűséget jelent. A könyv minden figurája és azok gondolkodásmódja gyermeki. Az állatfigurák miatt a kicsik számára mesés olvasmány, a nagyobbaknak pedig izgalmas kalandokat tartogat a regény.

Szerintem vicces, ugyanakkor nagyon kellemes hangvételi mű. A szereplők szinte mind állatfigurák, csupán egy emberi alak szerepel benne, az pedig egy kisfiú.

Az egész történet egy mesebeli erdőben játszódik, ahol mindennap történik valami mulatságos vagy izgalmas esemény. Itt élnek együtt: *Micimackó*, a fontoskodó *Nyuszi*, a tudálékos *Bagoly*, a félénk *Malacka*, a sértődős *Füles*, *Kanga*, a kenguru a kicsinyével *Zsebibabával*, a vidám és ugrálós *Tigris*, és mindannyiuk szeretett gazdája, *Róbert Gida*.

Érdekes a műben, hogy a fiú neve is inkább állatnévre, mint emberire hasonlít. Valószínű, azért kapta ezt a nevet az írótól, mert nagyon szereti az állatait, s így talán jobban hasonul velük.

A Százholdas Pagonyban mindenki hibázik, mindenkinek hiányzik valami fontos tulajdonsága, de ezért soha senki nem kap büntetést vagy szidást. Mindenki megőrizheti saját egyéniségét. Itt mindenkinek van külön kuckója, világa, tartózkodási helye, de megvannak az utak kuckótól - kuckóig is. A játékállatok nincsenek egyedül. Elmennek egymáshoz, gondolnak egymásra, és igazán csak együtt érzik jól magukat.

Micimackó gondolkodása logikus és célratoró, még a kudarcok megelőzésére is mindig van ésszerű magyarázata. *Malacka* nagyon félős, és sokszor a gondolatait is ez irányítja. *Nyuszi* készíti a terveket az akciókhoz, mindig fontoskodik, és ezzel hívja fel magára a figyelmet. Van, mikor ezt a többiek nem igazán nagy lelkesedéssel fogadják. *Fülest* általában a félreértések készítetik szónoklásra. Ha ezt barátai tudomására hozzák, akkor mindig megsértődik. Nekem éppen az tetszett a regényben, hogy minden szereplőnek teljesen különböző a természete, mások a szokásaik, mégis megértik egymást. Mindig tetterre készek, segítőkészek és önfeláldozóak. Ezek mindannyiunkban megtalálható, legnagyobb részben pozitív tulajdonságok.

Számomra érdekes, hogy szinte mindenki mesekönyvnek említi, pedig nem tartalmaz hagyományos meseelemeket. Nem történnek benne csodák, mégis van valami olyan varázsa az olvasó számára, amivel hasonlít a mesékre.

Talán ez a varázslatos tartalom fogott meg engem is.

Csécs Krisztina 7.b.o

Dr. Papp Simon Általános Iskola - Gellénháza

Fekete István: Tüskevár

Fekete István 1900. január 25 - én született a Somogy megyei Göllén. Apja tanító és iskolamester volt. Öt éves korában költözik Kaposvárra a család. István a helyi gimnáziumba jár. A tanulás gyengén megy neki, ezért beiratják a polgári fiúiskola első osztályába, ahol megtalálja önmagát, és barátokra is szert tesz.

1915-ben hároméves felsőkereskedelmi iskolába iratkozik. De a nagyvárosból jobban vágyik a városszéli erdők világába. 1917-ben Somogyfajsra utazik nagyapjához. Itt szerzi első vadászélményét. Megszereti az erdők- mezők növény és állatvilágát. 1917-ben katonának áll. 1926-ban Bakócán gróf Mailáth György birtokán kap állást. Erdőkről -földekről hazatérve tollat ragad, és leírja a természetben szerzett élményeit. 1929. december 12 - én házasságot köt Piller Edittel, majd Ajkára költöznek. Itt is a mezőgazdaságban dolgozik, mert mindig a természethez vágyódik.

Nyolc éves korában kezdett el írni. Első verse egy rövid költemény a békéről, majd a vadászat, vadgazdálkodás élményeiről jelennek meg munkái. Barátságot köt Kittenberger

Kálmán afrikavadász, íróval, aki nagy hatással volt munkásságára. 1936 - ban írta *A koppányi aga* testamentuma című művét, mellyel pályázatot is nyert. Ezt követi a *Csí*, a *Kele*, a *Lutra*, *Bogánacs*, *Tüskevár*, *Vuk*, valamint több elbeszéléses kötete.

Életútját, munkásságát a tőle származó idézet jellemzi: „*Keresem az utat, a patakot, a nádast, a cserszagú erdőt...s közben megtaláltam a Hazámat.*”

Nekem kedves könyvem a Tüskevár, amit 5. osztályban olvastam először. Akárhányszor olvasom újra, mindig új meg új szépségeket fedezek fel benne.

A Tüskevár egy olyan nyár története, amelyre minden kamasz fiú vágyik. Távolság az aggódó szülőktől, a csodaszép berekben egy bölcs öreg császár felügyelete alatt lenni, ott aludni, halat fogni, együtt élni a tájjal. Ez várt a regény két főhősére: a budapesti fiúkra. Ladó Gyula Lajos („Tutajos”) és Pongrácz Béla („Bütyök”) a két jóbarát, Kengyel tanár úr óráján is erről ábrándozik. Bár az utazás a bizonyítványtól függ, de minden felhő eloszlik a fiúk feje felől, és Tutajos útra kelhet nagybátyjával a Balaton mellé. Ott találkozik Matula Gergővel, akire rábízják a fiút. Tutajos tipikus budapesti gyerek, de a bölcs Matula által megszereti a falusi életformát. Hamarosan megérkezik barátja Bütyök, akit szintén Matula bácsi gondjaira bíznak. Gergő bácsi azonban nemcsak horgászni tanítja meg őket, hanem az élet nagy igazságaira is. A berek szórakoztatja, de keményen rá is kényszeríti őket, hogy szembenézzenek az élet kihívásaival. Tutajos egy jégeső következtében ágyának esik tüdőgyulladással. Bütyök pedig megismerkedik az állami gazdaság életével, dolgozni kezd. Találkozik a szép vízholdzó lánnyal, Szanyadi Katalinnal, akibe szerelmes lesz. Ráébred arra, hogy tetszik neki a falusi életforma, a gazdálkodás.

Matula mellett gyorsan elmúlik a nyár. Megtanulták tisztelni és szeretni a természetet. Lassan vissza kell térniük Budapestre, mert kezdődik az iskola. A fiúk férfivá értek a nyáron, és megerősödvé, élményekkel gazdagodva szállnak vonatra.

A regény egyik legszebb része a „tüskevár” jelentésének megoldása, amely már nem létezett a fiúk nyaralása idején, de mégis olvashatunk ennek felderítéséről. A szegény emberek építették még a török világban. Ez volt a biztos menedékhely a fosztogatások idején. A várat alig lehetett észrevenni, elrejtette a nádas, ha valaki mégis meglátta, vagy meg akarta közelíteni, arra pusztulás várt, mert elnyelte a mocsár.

A Tüskevár az elmúlás szimbóluma is, aminek „öre” Matula, aki mondja is: „egyszer minden elmúlik”. A könyv lapjain azonban örökké él, és élni fog az olvasók szívében is. Nekem Matula bácsi a kedvencem ebből a történetből. Szívesen elfogadnám nagyapámnak, mert akkor én lehetnék „Tutajos” helyében, járhatnék nyáron a berekben, télen pedig jót horgásznék. Megtanulhatnám vezetni a csónakot, használni a puskát. Madarakra, vaddisznóra és más állatokra vadásznék.

Számomra a regény egyik fontos üzenete, hogy a barátság a legszebb emberi kapcsolatok egyike. A nyaralás végére a fiúk is megértik, hogy: „Az idő múlhat, de szépség és jószág, a szeretet és az igazság nem múlik el az évszakokkal, nem múlik el az emberekkel, hanem örökös, mint a testetlen valóság, s ezekből annyit kap mindenki, amennyit megérdemel”.

Ajánlom mindenkinek, aki már tud olvasni; igazi kikapcsolódást nyújt számotokra.

Szakács Ákos 8.f. o.
Landorhegyi és Pais Dezső Általános Iskola
/Pais Dezső Tagiskola/ – Zalaegerszeg

A „HÉT CSILLAG” OLVASÓKÖR

*„Országok rongya! könyvtár a neved
De hát hol a könyv, mely célhoz vezet?
Hol a nagyobb rész boldogsága?
Ment-e a könyvek által a világ elébb?”*

Ezt a kérdést nagy nemzeti költőnk, Vörösmarty Mihály vetette papírra 1844 végén. Most, 2006-ban, a harmadik évezred elején ez a gondolat, költői üzenet ismét nagyon időszerű.

Kinek van ideje a mai rohanó, felgyorsult, technikai vívmányokkal „teletűzdelt”, „internetes sztrádákön” száguldozó világunkban kézbe venni egy-egy könyvet? Kézbe venni, beleolvasni, végigolvasni „*csak úgy*”, a magunk szórakoztatására, lelki táplálékul, szellemünk, lelkünk épülése céljából. S egyáltalán: van-e még rá igény, belső készítés, hogy olvassunk? Úgy látszik, a fentebbi kérdéseken több illetékes szakember is elgondolkodott. Megszületett a terv, az ötlet, hogy miképp lehetne ösztönözni az olvasást, a könyveket az őket megillető rangos polcra újra visszahelyezni.

2003-ban Angliában a BBC útjára indította olvasást népszerűsítő műsorát „The Big Read” címmel. Talán nem véletlen, hogy éppen Angliában, a nyugati civilizáció „bölcsőjében” született meg ez az ötlet. Érdekes dolgokra derült fény a népszerű könyvek listáját nézve, hogy mely műveket kedvelik leginkább az olvasók.

Hazánkban 2005. március elsején indult el az angol példát követve „*A Nagy Könyv*” program. 2005. április 23-ára a legkedvesebb 50 külföldi és 50 magyar regényből összeállt a szavazatok alapján a TOP 100-as lista.. Június 11-re kiválasztódott az a 12 regény, amelyek közül bármelyik esélyes volt az első helyre. December 17-re kiderült, hogy melyik a győztes mű, ami nemcsak a könyvnek, de a hozzá kapcsolódó film alkotógárdájának is dicsőséget hozott.

A TOP 100-as lista alapján bátran kijelenthetjük, hogy a szavazók többsége fiatal életkorú, diákolvasó lehetett. Ezt az támasztja alá, hogy nagyon sok szavazat érkezett kötelező, illetve ajánlott olvasmányokra. Országos szinten rendezvényeket szerveztek a könyvtárak, iskolák, könyvesboltok az olvasás népszerűsítésére, amelyek „*A Nagy Könyv*” programsorozathoz kapcsolódtak. Fellendült újra az olvasóköri mozgalom, olvasókörök alakultak szerte az országban.

S most térjünk rá voltaképpen témánkra, a mi gyermekkönyvtárunkban zajló, olvasást népszerűsítő rendezvényünkre. Nálunk, a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban szintén éreztük, hogy „valami jó” talán újra beindul „*A Nagy Könyv*” programsorozat segítségével. Gyermekolvasóink is szép számban bekapcsolódtak a szavazásba, s mintha valamivel több könyvet is kölcsönöztek volna. Az az ötletünk támadt, hogy jó lenne a gyerekek részére olvasókört alakítani, ahol az igényes, színvonalas szépirodalmi művekből „csemegézhetnének”.

Az ötletet megvalósítás követte. Aktív gyermekolvasóink köréből tagokat „toboroztunk”; minél több diákot igyekeztünk megnyerni az olvasás népszerűsítésének. Május 28-án tartottuk alakuló ülésünket. Kilenc tanuló jött el első összejövetelünkre. Talán jó értelemben „fertőző” a könyvtárosi hivatás, hiszen a tagok közül három tanuló „könyvtáros gyerek”, azaz valamelyik szülője könyvtárunkban dolgozik. Életkorukat tekintve az olvasóköri tagok 4. és 5. osztályos tanulók valamennyien. Alakuló ülésünkön összedugtuk a fejünket, tanakodtunk, hogy milyen nevet adjunk az olvasókörnek. Hosszas töprengés után a gyerekek a „*7 Csillag Olvasókör*” elnevezésre szavaztak. Elkészítettük alapító okiratunkat, feltüntetve a nevünket saját kezű

aláírásunkkal. Megbeszéltük, hogy havi rendszerességgel fogunk találkozni, s minden hónapban más-más szépirodalmi műről esik szó. A művek kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy ne mai bestseller könyvek kerüljenek terítékre („*Tök jó könyvek*”; „*Libabőr*” sorozat; *A neveletlen hercegnő naplója*), hanem az igényes, színvonalas irodalom álljon középpontban.

Első alkalommal júniusban *Csukás István: „Keménykalap és krumpliorr”* című ifjúsági regényét „vesztük ki”. Felelevenítettük a humoros jeleneteket, a történet bizarr fordulatait. Arra a megállapításra jutottunk, hogy minden hétköznapi helyzetben meg lehet találni a jót, jókedvvel is alkothatunk, bármily kicsi, jelentéktelen dologról legyen szó.

Második alkalommal, egy hónap múlva *Astrid Lindgren: „Juharfalvi Emil”* című regénye következett. Itt szintén a humor, a csintalanság, a gyermeki lélek tréfálkozó kedve adta a lehetőséget a megbeszélésre. Újra kacaghattunk az egyes fejezetek felidézésekor.

A Hét csillag olvasókör alakuló foglalkozása

Harmadik könyvünk *Antoine de Saint-Exupéry: „A kis herceg”* című halhatatlan meseregénye volt. Próbáltuk kibogozni a rejtett, titkos mondanivalót, ami a sima cselekmény mögött meghúzódik. Szívmelengető, tanulságos mondanivalóját minden felnőtt megtanulhatná! Hát igen; mindennapjainkban is alkalmazhatnánk a róka titokátadását: „Mindörökre felelőssé válsz azért, amit megszélidítettél”. Csak a szívünkkel látunk jól, a lényeges a szemnek láthatatlan! Az olvasókör tagjai rajztehetségüket is felcsillantották; a számukra legszebb részletet megfestették.

A negyedik mű, amelyet napirendre tűztünk: *Katherine Paterson: „A nagy Gilly Hopkins”* című könyve. Erről sajnos részletesen még nem tudunk beszámolni. Hogy miért? Legutóbb ugyanis nem tudtak részt venni a tanulók az összeövetelünkön; valószínűleg a sok tanulnivaló, egyéb más elfoglaltságok (szakkör, tanulmányi verseny, stb.) miatt.

Természetesen nem adjuk fel próbálkozásunkat, és ismét megpróbáljuk összetoborozni a kis társaságot. Annyi, de annyi csodálatos könyv kínálja még magát, hogy kézbe vegyük, elolvassuk, általa gyarapítva érzélemlágunkat! Mit is mondhatnánk zárásképpen?

Előre, fiúk és lányok! Újból vár Benneteket a „7 Csillag Olvasókör”!

Fejesné Szabó Piroska

A STATISZTIKAI ADATSZOLGÁLTATÁS 2006. ÉVI VÁLTOZÁSAIRÓL

A könyvtári statisztika adatlapja már az elmúlt években is többször változott, most ismét felkészülhetünk egy újabb módosításra. A változtatás oka az, hogy 2003-ban megjelent az európai norma szerinti nemzetközi statisztikai szabvány, majd a fordítás eredményeként a magyar szabvány is.¹ Ezt követően a Könyvtári Intézet egy munkabizottságot hozott létre, hogy előkészítsék a szabvány hazai alkalmazását, és tegyenek javaslatot az OSAP² 1442-es statisztikai űrlap megváltoztatására.³

A munkabizottság adatlap javaslatát a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Könyvtári Főosztálya, majd az Informatikai és Statisztikai Főosztálya is elfogadta, így az új adatlapot - a 2005. évi OSAP adatlappal együtt - mintaként eljuttatták a megyei könyvtárakhoz. Ezen kívül 2005. december 13-án egy információs napot is szervezett a Könyvtári Intézet, amelyen részt vettek a megyei módszertanos munkatársak. Tájékoztatót kaptak az új adatlappal kapcsolatos tudnivalókról, és néhány módosító javaslat is elhangzott.

Az információs napon hallottakat is felhasználva szeretnék tájékoztatást adni - a majd 2007-ben kitöltendő – az új szabványnak megfelelő statisztikai adatlapról.

Mivel a 2006.évi adatokat már e szerint kell mérnünk, ezért kérem, hogy a könyvtárak még az év elején tanulmányozzák át a statisztikai adatlap mintát és annak útmutatóját!⁴

Az adatszolgáltatás forrásai a 2006-ban vezetett *Beiratkozási napló*, a *Munkanapló* és a *Csoportos leltárkönyv* lesznek, így ezeket a jelentőlapon feltett kérdéssornak megfelelően pontosan vezetni kell!

Sajnos a minta adatlapot a Deák Ferenc Megyei Könyvtár csak a 2006. évi Munkanaplók elkészítése és sokszorosítása után kapta meg, így már nem tudta időben módosítani annak rovatait.⁵ Ezért ezúton is felhívjuk a figyelmet a legfontosabb változásokra, hogy a könyvtárak pontosan mérni tudják a szükséges adatokat.

A munkanaplóban a következő adatokat kell naponta mérni:

Kelt		Felnőttek						14 éven aluliak							
Hónap	Nap	Személyes használat	Távhasználat	Internet használat	A könyvtárból kivitt dokumentumok	Helyben kölcsönzött dokumentumok	Helyben használat	Referenz kérdések száma	Személyes használat	Távhasználat	Internet használat	A könyvtárból kivitt dokumentumok	Helyben kölcsönzött dokumentumok	Helyben használat	Referenz kérdések száma

Ezen kívül a munkanapló végén el kell végezni az összesítéseket, be kell jegyezni a rendezvényeket (kiállítás, irodalmi rendezvény, használóképzés stb).

Az új statisztikai adatlap szerkezete eltér az eddig megszokottól, hiszen több részből áll, a főlaphoz több melléklap is csatlakozik. A *főlap*on csak olyan kérdések szerepelnek, amelyre minden könyvtár tud válaszolni, így ezt minden könyvtártípusnak kötelező kitölteni. A melléklapok kiegészítik a főlapot, és csak az a könyvtár tölti ki, amelyekre éppen vonatkozik.

A *közkönyvtárak melléklapját* ki kell tölteni valamennyi települési könyvtárnak (községi, városi, megyei), köztük a kettős funkciójú könyvtáraknak, az

ÁMK-k és művelődési házak könyvtárainak, valamint a TEMI-könyvtáraknak és munkahelyi közművelődési könyvtáraknak, a büntetés-végrehajtási intézmények könyvtárainak.

A *szakkönyvtárak melléklapját* a szakkönyvtárak töltik ki, köztük a nemzeti könyvtár, a felsőoktatási és intézményi szakkönyvtárak, orvosi könyvtárak, az egyházi könyvtárak, a megyei könyvtárak, és a regionális feladatot ellátó városi könyvtárak (pl. Nagykanizsa városi könyvtára).

A *más települést ellátó könyvtárak melléklapját* töltik ki a térségi szolgáltatást (KSZR-szolgáltatást, mozgókönyvtári ellátást) nyújtó városi és megyei könyvtárak.

A „*Szakkönyvtárak melléklapja-2*” adatlapot az első évben, majd a későbbiekben 5 évente kell majd kitölteni a szakkönyvtáraknak és a nagyobb közkönyvtáraknak, mivel olyan adatokat tartalmaznak (törlések, nemzetközi kiadványcsere) amelyek egy hosszabb időszakra tartalmaznak informatív adatokat.

Attérintve a *főlapot* megállapíthatjuk, hogy első részében a könyvtár alapadataira kérdez rá (név, cím, statisztikai szám, vezető neve, funkciója, nyitva tartás stb.). Néhány adat mérése elmaradt, illetve új kérdések is megjelentek. Nem kell megadni például a fenntartó nevét, csak annak besorolását (13. sor). Nem kéri a statisztika a bevételek és kiadások forintadatait sem. Ez utóbbiak az elmúlt években, sok esetben becsült adatok voltak, illetve a többcélú és többfunkciós intézmények esetében csak dokumentum- és bérköltségeket tartalmaztak. Az állományadatok közül nem kérdez rá az előző évi állomány nagyságára, és nincsenek összegző adatok sem. Így a könyvtáraknak jobban oda kell figyelni az adatok megadásakor, hiszen nincs lehetőség az összeadások ellenőrzésére. A forgalmi adatok közül nem kéri a statisztika a kölcsönzési alkalmak számát, így a munkanaplóban sem szükséges a továbbiakban azt feljegyezni.

Új adatként jelenik meg a *szolgálандó közönség létszáma* (21. sor). Szolgálандó közönség alatt érjük azokat a személyeket, akiknek az érdekében a könyvtárat létrehozták. Községi és városi könyvtárak esetében ez a népesség száma, felsőoktatási könyvtár esetén a hallgatók száma, intézeti szakkönyvtár esetén az intézményben foglalkoztatottak száma.

Részletezve kéri az új adatlap a *szolgáltatóhelyek számát*, így meg kell adni a fiókkönyvtárak számát és a külső szolgáltató pontokat (16-20. sor). Ez utóbbiak közé tartoznak az idősek otthonába, óvodába, közösségi házba, betegkönyvtárba telepített könyvgyűjtemények, amelyek a felhasználók korlátozott köre számára áll rendelkezésre.

Új adatként jelentkezik az *ülőhelyek száma*, ahová a felhasználók számára fenntartott ülőhelyeket kell bejegyezni (28. sor).

Az állományadatoknál a csoportos leltárkönyv alapján a dokumentumtípusok szerinti gyarapodást és év végi állományt kell beírni (47-59. sor). A törlések számára a főlap nem kérdez rá. Ellenben új adatként meg kell adni a kölcsönözhető állomány nagyságát is (63. sor). A folyóiratok állományadatainál (60-62. sor) a címek számához azt kell beírni, hogy hányféle folyóirat jár a könyvtárba, a példányok száma ettől abban az esetben tér el, ha egy folyóirat több példányban is jár a könyvtárba.

A korábban is mért adatok között szerepel az állománygyarapításra fordított összeg (66. sor), amely adatnak meg kell majd egyezni a települési nyilvános könyvtárak esetében érdekeltség-növelő támogatáshoz benyújtott igazolásokon szereplő összeggel. Az adatot a kifizetett számlák alapján kell megadni. Ha a könyvtár visszaigényli az ÁFÁ-t, akkor a bruttó összeget, ha nem a nettó összeget kell beírni.

Az új adatlapon nem változik a számítógépek számára, illetve a könyvtárközi kölcsönzésre vonatkozó adatszolgáltatás.

A könyvtári személyzet létszámát a munkaszerződések alapján kell megadni. A megbízási díjas személyzet számát nem lehet beírni.

Míg az adatlap első oldalán a könyvtár szolgáltatásait X-szel jelölve kell megadni, a következő lapon a számadatokra is rákérdeznek. A használók számának meghatározásakor az adatforrás a *Beiratkozási napló*, illetve egyéb nyilvántartások, így számítógépes kölcsönzés esetén az elektronikus olvasói nyilvántartás. Megkülönbözteti az adatlap az *érvényes regisztrációval rendelkező használókat* és az *aktív használókat* (74-75.) sor). Érvényes regisztrációval rendelkező használó, akit a könyvtár nyilvántartásba vett. Aktív használó, aki a könyvtárat legalább egyszer igénybe vette. Az aktív használók közé kell beszámítani a napijegyeseket is!

A könyvtárhasználatra vonatkozó kérdések adatforrása a *Munkanapló*, ezért abban mindent vezetni kell, amelyre az adatlap rákérdez.

Az adatlap a használatok számát részletezve kéri (76-79. sor). *Személyes használatnak* nevezzük, ha az egyéni felhasználó személyesen felkeresi a könyvtárat a szolgáltatások igénybevétele céljából. A 77. sorban az összes személyes használó közül meg kell adni azoknak a számát is, akik *internet szolgáltatást* vették igénybe. 2006-ban tehát minden Internet szolgáltatást biztosító könyvtár mérje az Internet használók számát.

A *távhasználatok* számát is részletesen kéri az új adatlap, így mérni kell a telefonon, faxon, vagy e-mailben történt megkereséseket, valamint a honlap és az OPAC használóinak számát!

A kölcsönzést kétféle módon használja az adatlap, egyrészt meg kell adni a *könyvtárból kivitt dokumentumok* számát (80. sor), másrészt a *helyben kölcsönzéseket* (81. sor). A könyvtárból kivitt dokumentumok számánál figyelembe kell venni a hosszabbításokat is. Helyben kölcsönzésnek nevezzük, amikor a felhasználó a könyvtáros segítségét kéri a helyben használni kívánt dokumentum kikölcsönzéséhez. Ezt a könyvtárak általában kérőlapon regisztrálják. A korábbi adatszolgáltatásnál ezt neveztük regisztrált helyben használatnak. Javasoljuk, hogy amely könyvtárak eddig nem regisztráltak az olvasók helyben kölcsönzéseit, a jövőben használjanak kérőlapot.

Helyben használatnak nevezzük, amikor az olvasó a polcra önállóan veszi le a helyben használni kívánt dokumentumokat. Ezt a könyvtárak becsléssel tudják megadni, figyelembe véve a visszaosztott dokumentumok számát. Korábban ezt az adatot, mint a regisztrálatlan helyben használatok számát adtuk meg.

A könyvtárközi kölcsönzés adatszolgáltatása lényegében nem fog változni.

Az új adatlap is kéri a *referenzs kérdések* számát, amely a személyesen és távhasználaton feltett tájékoztató kérdések számát egyaránt tartalmazza. A Munkanapló megfelelő rovatába ezt a regisztrált, vagy becsült adatot már az elmúlt években is vezetni kellett.

A könyvtár által szervezett *rendezvények* (kiállítás, egyéb rendezvény, használóképzés) számát és ezek résztvevőinek számát 2006-tól a statisztikában is jelenteni kell (92-96. sor), ezért a települési könyvtáraknak a Munkanapló végén ezeket be kell jegyezni!

Mivel a főlap kitöltése minden nyilvános könyvtárak jegyzékén szerepelő települési könyvtárnak kötelező, a jelenlegi helyzetet áttekintve megyénkben több könyvtár adatszolgáltatása problémássá válik. A megbízási díjast alkalmazó, és ellátórendszerhez csatlakozott községi könyvtár többségének nincs saját állománya

(vagy csak egy kisebb saját állománya van), hiszen letéti ellátásban részesülnek. Így a 2006. évi statisztikában ezek úgy jelennek meg, mint személyzet és állomány nélküli könyvtárak. Fontos feladatunk tehát, hogy ezeknek a könyvtáraknak a jogi helyzetét tisztázzuk. A megyei könyvtár már dolgozik azon, hogy ajánlást fogalmazzon meg a fenntartók felé, amelyben javaslatot tesz az ellátórendszerek átalakításra. (Lásd a 4. oldalon lévő írásunkat.)

A *közkönyvtárak melléklapján* a könyvtár gyarapodásának, állományának tartalmi összetételéről, szolgáltatásairól, a használókról kell részletes adatokat szolgáltatni. Külön sorban jelezni kell a *gyermekirodalmi állomány nagyságát* is! A csoportos leltárkönyvben érdemes az *ÁV* dokumentumokat szétbontani, hiszen a melléklapon a hangdokumentumok és a képdokumentumok számát kell megadni (104-105. sor).

A közkönyvtári melléklapon a *regisztrált használók életkor szerinti megoszlását* is jelenteni kell majd. Az adatlapon az aktív felnőtt korú felnőttek közé (112. sor) a 14-65 év közötti könyvtárhasználókat kell majd beírni!

Míg a főlapon a személyes könyvtárhasználatok összesített adatairól kell számot adni, a közkönyvtári melléklapon a felnőtt, illetve 14 év alattiak könyvtárhasználatát megbontva is jelenteni kell majd.

A *szakkönyvtári melléklap* kitöltéséhez a jelentésre kötelezett könyvtáraknak (a nemzeti könyvtárnak, a felsőoktatási és intézményi szakkönyvtáraknak, az orvosi könyvtáraknak, az egyházi könyvtáraknak, a megyei könyvtáraknak, és a regionális feladatot ellátó városi könyvtáraknak) részletesen kell adatot szolgáltatni az *állomány szak szerinti összetételéről*. Ezeket az adatokat a *Csoportos leltárkönyv* megfelelő vezetésével tudják a könyvtárak megadni! A melléklap kérdéssora rákérdez a könyvtár elektronikus dokumentumaira, kiadványaira, a könyvtár által digitalizált dokumentumok számára, és a restaurált dokumentumokra.

A *más településeket is ellátó könyvtár melléklapján* az ellátás formájára és tartalmára vonatkozó kérdéssor található. A kistérségi társulásban, vagy más keretek között szolgáltatást nyújtó könyvtáraknak meg kell adni az *ellátott települések számát* (159. sor) és a *forgalmazott dokumentumok nagyságát* (173. sor), valamint az ellátott települések összesített könyvtárhasználatára vonatkozó adatokat. A nyújtott szolgáltatások formáját csak X-szel kell jelölni!

A megyénkben működő ellátórendszereknek tehát itt nyílik arra lehetősége, hogy számot adjanak arról, összesen hány települési önkormányzattal állnak szerződéses viszonyban (159. sor), és mennyi az összes településen kint lévő dokumentumok száma (173. sor).

A statisztikai adatlap készítői azonban úgy állították össze ezt a kérdéssort, hogy a más települést ellátó (megyei, vagy városi) könyvtárak a KSZR koncepciónak megfelelően könyvtárbusz üzemeltetésével, vagy helyi szolgáltatóhely biztosításával oldják meg az önálló nyilvános könyvtárral rendelkező kistélepülések könyvtári ellátását.⁶ Nem számolhattak azzal, hogy szerepelnek a Nyilvános Könyvtárak Jegyzékén olyan könyvtárak is, amelyek ellátórendszer tagjaként részesülnek dokumentum-ellátásban. Mint korábban már korábban jeleztem, a főlapot és a közkönyvtári melléklapot mint nyilvános könyvtár, kötelező kitölteniük, ugyanakkor állományadatokat önállóan nem tudnak, vagy csak részben tudnak jelenteni, mert a helyben lévő állomány egésze, vagy egy része ellátórendszeri közös tulajdon. A jelenlegi működés szerint, az önállóan statisztikát szolgáltató nyilvános könyvtár, amely ellátórendszer tagja, a más települést ellátó melléklapon könyvtári szolgáltatóhelyként is

megjelenik letétbe kapott adataival együtt. Ez is felhívja a figyelmet arra, hogy az ellátórendszerek jogszabályokba ütköző működtetését⁷ egy formai átalakítással meg kell oldani 2006 folyamán.

Összegzőképpen: elengedhetetlen, hogy a minta adatlapokat és az útmutatót figyelmesen tanulmányozzák át, és mérjék 2006-ban a kitöltéshez szükséges adatokat. Amennyiben kérdésük, észrevételük van, forduljanak a Deák Ferenc Megyei Könyvtár munkatársaihoz.⁸

Végezetül még egy információ: módosulni fog a jövőben a jelentés visszaküldésének a határideje, és március 31-ig kell majd elküldeni az adatlapokat a megyei könyvtárakhoz. Így a fenntartók a pénzügyi év lezárta után pontos adatokkal szolgálhatnak a dokumentumra fordított összegekről.

Jegyzetek:

---

¹ MSZ EN ISO 2789:2003 Információ és dokumentáció. Nemzetközi könyvtári statisztika.

² Országos Statisztikai Alaprogram

³ Fehér Miklós – Somogyi József: Tájékoztató a Statisztikai Munkabizottság 2004-2005-ben végzett munkájáról = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2005. 11. sz. 3-9. p.

⁴ A „Jelentés a könyvtárak 2005. évi tevékenységéről” c. adatlappal együtt a Deák Ferenc Megyei Könyvtár a MINTA adatlapot is minden könyvtárhoz eljuttatta.

⁵ A Deák Ferenc Megyei Könyvtár minden évben elkészíti a települési könyvtárak számára a Beiratkozási naplót és a Munkanaplót, amelyet ingyen juttat el minden települési könyvtárba.

⁶ Könyvtári fejlesztési koncepció a községekben, különösen a kistelepüléseken élők számára URL: http://www.kultura.hu/nkom/nkom/infoteh/article/D999_article_63713.html

⁷ Tóth Máté: Hazai ellátórendszerek egy országos vizsgálat adatainak tükrében. = Könyvtári Figyelő 2004. 4. sz. 719-761. p.

⁸ A Deák Ferenc Megyei Könyvtár statisztikai adatszolgáltatással foglalkozó munkatársai: Kustán László (giovi@dfmk.hu) és Sebestyén Horváth Margit (shmargit@dfmk.hu) Telefon: 92/311-341, 18 mellék.

Sebestyén Horváth Margit

„GONDOLTAM FENÉT!”¹

Jelek és jelrendszerek olvasása és megértése

Rohanó világunkban egyre újabb és újabb fajta jelrendszerek vesznek körül bennünket. Abban, hogy ezeket pontosan megértsük, az irodalom is sokat segíthet.

A most élő generációk felelőssége, hogy a papírkor végén az elmúlt ötszáz év nyomtatott kultúráját minél kisebb veszteséggel írják át a digitális világ jeltartományai-
ba – hogy minél több „szót” őrizzünk meg jelentésképesen a múlt „kulturális szótár”-
aiból. Miközben például a könyvtáros szakma már megtette a „nagy váltás” legfonto-
sabb első lépéseit, az oktatás sokkal nehezebben mozdul.

A magyar irodalom nagy hagyományokkal rendelkező művészeti ág, ám az isko-
lai oktatásban elsősorban csak azokkal a szerzőkkel és versekkel-művekkel találkozunk,
akik és amelyek a nemzeti tudat alakítói voltak évszázadokon keresztül. Ezek az alkotá-
sok és ezek az írók, költők nélkülözhetetlenül fontosak számunkra továbbra is, de az
előadó meggyőződése szerint a tananyagba be kell(ene) emelni a mindennapi szövege-
ket (reklámok világa, SMS-kommunikáció stb.), főképpen pedig a modern költészetet és
prózát, illetve a kreatív írást, mert diákjaink lassan „egészen más világban” élnek, mint
amilyet a klasszikus irodalmi művek segítségével közvetíteni szándékozunk nekik.

Az előadás e gondolatsor jegyében bemutat igazi szövegverseket Berzsenyitől,
Csokonaitól, Kosztolányitól, Tamkó Sirató Károly és Weöres Sándor segítségével pedig
igyekszik rávilágítani a versjelentés születésének lényegére. Közben értelmezi Tandori
Dezső jelversét és Parti Nagy Lajos „rontott újraírásait”. Elhangzik egy verselemzés-
paródia s több olyan szöveg is, amely derűssé teheti az irodalomórát s mindennapjainkat
egyaránt, illetve a diákokat, hallgatókat akár saját alkotások létrehozására biztathatja.
Az előadó több példával illusztrálja a mai reklámok világából, hogy posztmodern szel-
lemi-fizikai környezetünk pontos megértése éppoly komoly és felelősségteljes feladat,
mint (például) egy klasszikus versé.

Az olvasás valójában tehát – összegez az előadás – nem más, mint világértés,
vagyis aki rosszul „olvassa” a körülötte lévő világot, az nem tudja elkülöníteni a feketét
a fehértől, az igazságot a hamisságtól. Aki viszont jól „olvassa” a világot, az a szabad-
sághoz és a megértéshez, a másik ember megértéséhez juthat közelebb.

Fűzfa Balázs

Fűzfa Balázs a DFMK-ban tartott előadásán

---

¹ „Az (olvasni) tudás hatalom?” címmel rendezett Zala megyei őszi könyvtári szakmai napok egyik előadásának rövid összefoglalója.

AZ OLVASÓTÁBOR SZEREPE AZ ÉRTŐ OLVASÁS FEJLESZTÉSÉBEN¹

A hátrányos helyzetű fiatalokkal való foglalkozás egy speciális, jól bevált formája az olvasótábor. Könyvtárunk, a József Attila Városi Könyvtár immár 15. alkalommal szervezte meg idén a szociálisan hátrányos helyzetű 10-14 éves gyerekek olvasótáborát Balatongyörökön. Táborunkban általában 24-26 gyerek vesz részt három könyvtáros irányításával.

1. Mi is az az olvasótábor?

Az olvasótábori mozgalom gazdája, a Hazafias Népfront 1982-ben így határozta meg az olvasótábor szükségességét: „Az olvasótáborok célja sajátos módszereivel és eszközeivel, elsősorban a közösségben történő együttgondolkodással segíteni a résztvevőket személyiségük formálásában, önmaguk és környezetük megismerésében, és támogatást nyújtani ahhoz, hogy világosabban lássák jövőjüket, egyéni és közösségi feladataikat. Az olvasótábor a közösségi élet egyfajta, értelmes tevékenységi modelljét kínálja; a közösségben élés, a nemzetben és emberiségben gondolkodás, a demokrácia gyakorló terepét. A könyvhasználat és az olvasás, az irodalom és a művészet, a tudomány és a művelődés tehát nem alapvető cél, hanem elsődleges eszközök az olvasótábori célok megvalósításához.”²

Habár ez a mondat több mint húsz éve fogalmazódott meg, ma is időtálló, s jól tükrözi az olvasótáborok lényegét. Ahány olvasótábor, annyiféle módon próbálja ezt a célt elérni. Az olvasótábori nevelés gerince a kiscsoportos beszélgetés, ahol a résztvevők a mindennapi élet problémáiból indulnak ki, s a könyvek, az irodalom segítségével próbálnak megoldást találni a felvetett kérdésekre. Úgy gondolom, hogy a hátrányos helyzetű fiatalokkal való foglalkozás egyik leghatékonyabb eszköze, hisz kötetlen környezetben, napokra, esetleg hetekre „összezárva” alkalom adódik a feloldódásra, a problémák kibeszélésére.

Napjainkban talán nehezebb a szervezés, elsősorban a tábor anyagi fedezetének megteremtése miatt. Pedig különösen most lenne fontos, mikor nő a rászoruló fiatalok száma, mikor egymás után szűnnek meg ifjúsági klubok, mikor kevés lehetőségük marad kulturált szórakozásra. A könyvtárak lassan az egyedüli „mentsvárak”, ahol bárki ingyenesen olvashat, információt szerezhet, s a könyvtárak, könyvtárosok igyekeznek e rájuk rótt feladatot nagy szakértelemmel, empátiával, hittel teljesíteni.

A pályázatoknak nagy szerepe van a tábor megvalósításában. Évről évre sikerrel pályázunk a Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Kollégiumához, a Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlése által kiírt pályázathoz, a Gyermek, Ifjúsági és Sportminisztérium tábori pályázataihoz.

A hátrányos helyzetű gyermekek jobb könyvtári ellátása érdekében 1998-ban létrehoztuk a JAVK Olvasóinkért Könyvtári Alapítványt, mely azt is lehetővé tette, hogy olyan pályázatokon is részt vegyünk, melyeket civil szervezetek számára írtak ki.

---

¹ „Az (olvasni) tudás hatalom?” címmel rendezett Zala megyei őszi szakmai napok egyik előadása.

² Kamarás István: „Rögeszmék” Bakonyoszlopon: Olvasótábori krónika. Bp.: Tankönyvkiadó, 1984. 8. p.

A szponzorok nemcsak a tábor költségvetéséhez járulnak hozzá, hanem tárgyi adományaikkal /csokoládé, üdítő italok, jégkrém/ is segítenek a gyerekek megjutalmazásában.

Egy sikeres projekthez, egy új tábor elindításához is nélkülözhetetlen az adott korosztállyal foglalkozó intézmények közötti *együttműködés*.

A Deák Ferenc Megyei Könyvtárral e területen is gyümölcsöző kapcsolatot építettünk ki. Lehetőségeik szerint mind anyagilag, mind szolgáltatásaikkal támogatják táborunk lebonyolítását, s ami a legfontosabb, az egyik kiscsoportvezetőnk is a könyvtár munkatársa.

Szívügyüknek érzik a tábor sikeres, minél zökkenő mentesebb megvalósítását.

Táborunk *céljai* nem változtak az évek során: megismertetni a gyerekekkel az olvasás szépségét, a könyvek szerepét, jelentőségét életükben, kialakítani igényüket az önművelődésre, felkelteni az érdeklődésüket a könyvek, a könyvtár iránt. Célunk az is, hogy a tábor végeztével felkeressék a lakóhelyi közművelődési vagy iskolai könyvtárat, és rendszeres könyvtárhasználóvá váljanak. Sajnos, a gyerekek nagy része még olvasni sem tud folyamatosan, így nagyon nehéz, szinte lehetetlen elérni, hogy örömet lelje az olvasásban. Inkább leül otthon a TV vagy a számítógép elé, ahol nem kell gondolkodni.

A gyerekek életkori sajátosságából adódóan könnyebb elérni azt a célunkat, hogy amennyire ilyen rövid idő alatt lehet, egy baráti közösséggé kovácsolódjanak, ahol őszintén beszélhetnek iskolai és családi gondjaikról.

A 2005. évi olvasótábor résztvevői

2. Milyen módszerekkel próbáljuk elérni céljainkat?

Kiscsoportos foglalkozások

Délelőttönként kiscsoportos foglalkozások zajlanak 12-13 tanuló részvételével, a felnőtt pedagógus irányításával. A foglalkozásokon támaszkodunk a már meglévő ismereteikre, újakat is nyújtunk barátaink, a könyvek segítségével, s igyekszünk

felkelteni az érdeklődésüket az adott téma iránt. A kiscsoportos foglalkozásokon az aznap megbeszélte témához kapcsolódva könyveket is ajánlunk elolvasásra, ill. a másnapi foglalkozásokra nekik is fel kell készülni a kiscsoportvezető által megadott könyv segítségével. Minden évben egy kis házi könyvtárral érkezünk a táborba, melyből a gyerekek a tábor folyamán bármikor kölcsönözhetnek.

Író-olvasó találkozók

Fontosnak tartjuk, hogy a gyerekeket azáltal is közelebb hozzuk az irodalomhoz, hogy találkozzanak „igazi” írókkal, lássák, hallják, hogyan élnek, alkotnak, gondolkodnak a világ dolgairól. A beszélgetés után kapott dedikáció szándékaink szerint egy életre megőrződik.

Igyekszünk olyan íróvendéget hívni, akinek ismerik regényeit, műveit, hallottak róla az iskolai tanórákon, de ha nem, a kiscsoportos foglalkozások feladata, hogy többet megtudjanak róluk, s beleolvassanak műveikbe, vagy elolvassanak egy-egy rövidebb regényt, novellát, hisz csak így tudnak aktívan részt venni a találkozón.

Vendégünk volt többek között az azóta már sajnos elhunyt Balogh Béni, aki az Árpád-házi királyokhoz fűződő mondákról beszélgetett a gyerekekkel, Döbrentei Kornél, akit a gyerekek sok mindenről faggattak, különösen könyveinek szereplőiről. /Hogy beszélgetni tudjanak az íróval, meg kell érteniük a könyveit, ez nagy motiváló erő /

Drámapedagógiai foglalkozások

Dramatizáltuk többek között Pálfalvi Dorottya író útmutatásai alapján „A repülő kastély” c. mesét, Kocsis Eszter drámapedagógus irányításával „A dzsungel könyvét”, idén pedig Devecsery László író, drámapedagógus volt a vendégünk.

Ezek a foglalkozások nagyon jól szolgálják céljainkat, hisz a gyerekek szeretnek játszani, s játékosan ismerkednek meg egy-egy könyv történetével, a szereplőkkel.

Drámafoglalkozás a balatongyöröki táborban Devecseri Lászlóval

Felolvasó versenyek

Minden táborban rendezünk a tábor témájához kapcsolódva felolvasó versenyeket, keressük a legszebben, legértelmesebben olvasó táborlakót /könyvjutalom /

Kézműves foglalkozások

A tábor programját színesítik a *kézműves foglalkozások* is. A gyerekek nagyon élvezik ezeket a manuális foglalkozásokat, melynek eredményeképp szebbnél szebb alkotások kerülnek ki a kezeik alól.

A kellemes percek, órák eltöltésén túl, gyönyörű ajándékok készülnek ily módon az otthoniaknak, ami, úgy gondoljuk, nagy örömet szerez a szülőknek. Az évek során megtanultunk gyöngyöt fűzni, batikolni, gyertyát mártogatni, „körmönfonni”. Megismerkedtünk a nemezessel, az origami rejtelveivel, az indiánfonással. Lengyák István nagykanizsai pedagógus – állandó segítőnk- útmutatásával és varázslatos ollójának köszönhetően papírból állatok tucatjai elevenedtek meg.

Nagy öröm számunkra, hogy a fiúk is lelkesen dolgoznak, a közösség ereje nagy hajtóerő. Szinte versengenek, kinek sikerül a legtöbbet, a legszebben megalkotnia.

A kézműves foglalkozás egy pillanata

Kirándulások

Az évek során igyekeztünk a környék nevezetes irodalmi és történelmi helyeit felkeresni. Jártunk Tapolcán, ahol a Batsányi János emlékhelyeket kerestük fel, megnéztük az Iskola-múzeumot, ami különös nagy élmény volt a gyerekeknek, hisz

számukra teljesen ismeretlenek voltak az ezek a régi iskolapadok, az akkor használatos taneszközök.

A badacsonyi hajókirándulásokon felkerestük a Szegedy Róza irodalmi múzeumot, megcsodáltuk Egry József festményeit a róla elnevezett múzeumban. Sümegen a várjátékoknak köszönhetően megelevenedik a középkor világa, és jobban megismerkedhetünk Kisfaludy Sándor életével.

Minden egyes kirándulásunkat *előkészítjük* oly módon, hogy a délelőtti kiscsoportos foglalkozásokon megismerkedünk a másnap felkeresendő város vagy táj nevezetességeivel, könyveket ajánlunk történelméről, híres embereiről, a város múltjához, és a hozzájuk kapcsolódó szépirodalmi könyvekből részleteket olvasunk fel, igyekszünk lelkileg is ráhangolni a gyerekeket a másnapi élményre, azok befogadására.

Nemcsak előkészítjük a kirándulásokat, hanem „*számon is kérjük*” az ott látottakat, tanultakat. Természetesen nem szigorú formában, hanem valamilyen játékos, kreativitást igénylő vetélkedő keretében. Egyrészt úgy gondolom, csak akkor van értelme, ezeknek a kirándulásoknak- természetesen a jó hangulatban eltöltött nap mellett-, ha valóban ismereteket nyújt, s valamit meg is jegyeznek belőle, másrészt a gyerekek nagyon szeretnek versengeni, élvezik a csatározást, hát még a jutalmul kapott csokoládét.

Táborzárás

A kiscsoportok vidám táborzáró műsorában mindig szerepel valamilyen irodalmi alkotás megismertetése / Janikovszky Éva: Kire ütött ez a gyerek ?, Nógrádi Gábor: Hogyan neveljük...?/

Könyvajánlás a nyári szünidőre

Minden tábor végén kapnak egy könyvlistát; íz ezen szereplő könyveket a szünidőben elolvasásra ajánljuk

3. Tanulságok, eredmények

Tanulságok? Úgy gondoljuk, hogy egyre nagyobb szükség van az olvasótáborokra. Talán még nagyobb, mint a hőskorban, a hetvenes években. Miért?

A gyerekek egyre kevesebbet olvasnak napjainkban, inkább a számítógép előtt ülnek, agresszív játékokkal játszanak, vagy a televízió előtt ülve butítóbbnál butítóbb műsorokat néznek.

Sokan közülük még olvasni sem tudnak folyamatosan, hogyan alakulna ki bennük a könyvolvasás iránti igény. Az egyhetes tábor talán arra elég, hogy felkeltsük az érdeklődésüket, rájöjjenek, hogy a könyvek segítségével mennyi hasznos ismeretet szerezhettek, a könyvek társaik, barátaik lehetnek mindennapi életükben. Ha erre ráébrednek, ez már óriási eredmény.

A tábor ideje alatt nem nézünk TV-t, s nagy meglepettségünkre a kezdeti morgások után senkinek sem hiányzik!

Úgy gondolom, s a tapasztalatok is azt bizonyítják, ha a gyerekek idejét értelmes feladatokkal töltjük ki, ha nem érnek rá unatkozni, nem is hiányoznak nekik a „civilizációs ártalmak”. (Bár egyre nehezebb lekötni őket!)

A tábor célja az is, hogy ne csak ebben az egy hétben legyen számukra fontos a könyv, hanem az év folyamán és később is *könyvtárhasználók legyenek*. Mindig öröm számunkra, ha a régi táboros gyermekeink bejönnek a könyvtárba, olykor csak meglátogatni minket, de többen közülük rendszeres könyvtárhasználókká lesznek. (Természetesen van olyan is, akik később sem lépik át a könyvtár küszöbét. Csodák nincsenek.)

A gyerekeknek szükségük van a *közösségre*, a valahova tartozás élményére, ami szintén „hiánycikk” napjainkban. A táborban sokat beszélgetünk az egymás iránti toleranciáról, az egymásra való odafigyelésről, segítségéről. Nagyon fontos eredmény, ha sikerül elérnünk, hogy nem csúfolják az elesettebbet, sőt kiállnak mellette.

A megszerzett ismeretek mellett óriási eredménye a tábornak, hogy a gyerekek jól érzik magukat, a tábor végén írt véleményeikből a szeretet sugárzik, s mindannyian visszakivánkoznak.

A hátrányos helyzetű gyerekeknek nincs lehetőségük a táborozásra sem, hisz egymás után szűnnek meg a táborozási lehetőségek, ill. csak azoknak áll módjukban, akik a nem kevés részvételi díjat ki tudják fizetni.

Minden évben nehezebb előteremtenünk a táborozási költségeket, a pályázatok sikere is esetleges.

A tábor jó hírét bizonyítja, hogy nagyon sok a visszajáró gyermekünk, többen közülük háromszoros, avagy négyszeres táborozóink, ők a mi fogadatlan prókátoraink. A végén „kiöregednek”, mert középiskolások korukban már nem jöhetnek. Úgy gondoljuk, hogy akkora tudásbeli, gondolkodásbeli szakadék van egy 10 éves /negyedik osztályos / és egy középiskolás kamasz között, amely esetleg zavarná a tábori munkát, egy szoros baráti kötelék kialakulását

Vélemény a táborról:

„Háát...igen! Megint jó volt, én megint jól éreztem magam. A táborzárás is jó volt, szerintem mindenki nagyon élvezte. /Én is./ Az indiánfonás is egészen jó volt, de 2 órán keresztül egyhelyben ülni és tekergetni a cérnákat, na... Jó ez persze vicc volt! Az Eszti nénivel is jót játszottunk, nagyon tetszett. Ja persze a foglalkozások is jók voltak, sokat tanultam. A keszthelyi kirándulás is sok élményt hozott nekem. A kápolnában negyedszer voltam, de az is jó volt. A kilátó meg egyszerűen fantasztikus, nagyon szép volt a kilátás, az egész Balatonra rá lehetett látni. /Mindentre csak azt lehet írni, hogy jó volt / Tök jóba lettem a Krisztivel meg a Zsófiival. ...Na akkor ennyi. Köszönöm ezt a tábort, jövőre is szívesen jönnék. További jó nyarat!”

Kereki Judit

A 2003-AS PISA VIZSGÁLAT TAPASZTALATAI A MAGYAR GYEREKEK ÉRTŐ OLVASÁSÁRÓL¹

A mai szakmai napunk címe egy kérdés: *Az (olvasni) tudás hatalom?* Én úgy gondolom – és remélem, hogy a teremben még sokan vannak velem egy véleményen- ez nem lehet kérdés. Azonban ez rögtön felveti az úgynevezett „olvasástudók” helyzetének és felelősségének kérdését. Elektronikus világunknak és a benne való eligazodásnak feltétele is az olvasástudás. Ha igaz - márpedig igaz!- hogy a tudás hatalom, ehhez a tudáshoz az *olvasástudással* vezet az út. Éppen ezért az *olvasástudás* minősége nem tekinthető magánügynek, az igenis közügy. Mindannyiunk közös ügye.

Előadásomban arra vállalkoztam, hogy ismertessem a PISA –vizsgálatok eredményeit és tapasztalatait és ezzel párhuzamosan a magyar gyerekek értő olvasásának helyzetét.

Első lépésként az oly sokat hallott és olvasott PISA betűszót szeretném feloldani, megismertetni előzményeit, célját, résztvevőit.

Az OECD- PISA programja (Programme for International Student Assessment) - A Tanulói Tudást Mérő Nemzetközi Program- vagy egy másik fordításban Nemzetközi Tanulói Teljesítményértékelési Program az OECD által kezdeményezett és koordinált felmérésorozat, a 15 éves diákok teljesítményének három ciklusosra tervezett felmérése, amelyben a részt vevő országok kutatói azt vizsgálják, mennyire felkészültek a diákok arra, hogy a felnőtt élet kihívásainak megfeleljenek és alkalmazkodni tudjanak a munkaerőpiac változásaihoz.

A vizsgálatokat három területen végzik, az olvasás, a matematika, és a természettudományok területén. 2000-ben az olvasás- szövegértés, 2003-ban a matematikai műveltség volt a középpontban, 2006-ban pedig a természettudományos műveltség kap kiemelt figyelmet, míg 2009-ben ismét az olvasás –szövegértés eredményeit vizsgálják részletesebben.

A párizsi székhelyű Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (*Organisation for Economic Cooperation and Development,*) angol rövidítése *OECD* 1961-ben kezdte meg működését az eredetileg a Marshall-segély kezelésére létrehozott gazdasági szervezet jogutódjaként. Jelenleg 30 (Ausztria, Ausztrália, Belgium, Kanada, Cseh Köztársaság, Dánia, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Izland, Írország, Olaszország, Japán, Korea, Luxemburg, Mexikó, Hollandia, Új-Zéland, Norvégia, Lengyelország, Portugália, Szlovák Köztársaság, Spanyolország, Svédország, Svájc, Törökország, Egyesült Királyság, USA) tagországot tömörít, és kapcsolatot ápol további 70 állammal. Magyarország 1996-ban lett az OECD teljes jogú tagja. Az OECD elemzései logikusan vezettek arra a következtetésre, hogy a gazdasági fejlődés egyik legfőbb motorja az oktatás, ezért kiemelt kérdésként kezeli az oktatásügyet, az oktatási rendszerek hatékonysága és a gazdasági fejlődés kapcsolatának vizsgálatát. Ennek egyik állomása a 2000-ben elindított PISA vizsgálat.

A PISA –felmérésorozat jelentősége több szempontból is túlmutat a szokásos és ez idáig ismert tudásszint felméréseken. Gazdasági szerepét, nemzetközi hatásait, tudományos megalapozottságát és gyakorlati hasznosíthatóságát illetően egyaránt

---

¹ „*Az (olvasni) tudás hatalom?*” címmel megrendezett Zala megyei őszi szakmai napok egyik előadásának szöveges változata.

meghaladja a korábbi hasonló jellegű vizsgálatokat. A nemzetközileg is összehasonlítható adatok iránti igényt felismerve és belátva indította útjára az OECD még 1997-ben a ciklikusan ismétlődő PISA mérésorozatot. A cél az oktatási rendszerek eredményességének vizsgálata a tagok és a partnerek által kölcsönösen elfogadott mérési tartalmak és módszerek segítségével. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy diákjaink teljesítményét új megvilágításba helyezhessük. Egy ilyen megalapozott nemzetközi összehasonlító mérés információt nyújthat arról, hogy mely tudásterület az, amely egy adott ország erősségének számít vagy melyik az, amely éppen fejlesztésre szorul.

A szülőknek, pedagógusoknak és az oktatáspolitikai irányítóknak tisztában kell lenniük azzal, hogy a diákok felkészültek-e a jövő kihívásaira. De készen állnak-e a diákjaink arra, hogy szembenézzenek a jövő kihívásaival? Képesek-e elemezni, érvelni, ötleteiket hatékonyan közvetíteni? A PISA vizsgálatok tehát arra keresik a választ, hogy a kötelező iskoláztatás vége felé a tanulók birtokában vannak-e mindazon tudásnak és képességeknek, melyek elengedhetetlenek a mindennapi életben való tevékeny részvételhez.

A PISA vizsgálat főbb jellemzői:

A műveltség meghatározása: a PISA nem az iskolai lexikális tudás alapján, hanem a készségek és a tudás alkalmazásának képessége alapján definiálja a műveltség (írásbeliség) fogalmát az olvasás, a matematika, és a természettudományok terén.

Hosszú távú elkötelezettség: A vizsgálatban részt vevő országok egy évtizeden keresztül rendszeresen, nyomon követhetően és a teljesítményadatoknak az egyes ciklusok közötti összehasonlíthatósága érdekében mérik a főbb tudástartalmak elsajátításának sikerességét.

A vizsgált korcsoport: azáltal, hogy a felmérés a 15 évesek körében zajlik - tehát a kötelező iskoláztatás vége felé járnak - jelentős jelzéseként szolgál az iskolarendszerek hatékonyságáról.

Az élethosszig tartó tanulás jelentősége: A PISA nemcsak a tanulói tudást és képességeket térképezi fel, hanem a tanulókat motiváló tényezőket, a diákoknak magukról és tanulási stratégiáikról kialakított képét is.

PISA-mérés mérés-technikai, módszertani előzménye az az OECD által támogatott IALS (International Adult Literacy Survey) vizsgálata, amely a felnőtt írásbeliség állapotát mérte fel a fejlett országokban. Ebben az összehasonlító mérésben alakult ki az a vizsgálati technika, amely alapvetően a megszerzett ismeretek alkalmazását, az oktatásban kifejlesztett képességek, kompetenciák szintjének megismerését tűzte ki célul. (Zárójelben jegyzem meg, hogy ennek a mérésnek az eredményei azt mutatják, hogy Magyarország felnőtt lakosságának több mint 40%-a nem rendelkezik a mindennapi életben elvárható és szükséges írásbeli képességek szintjével!)

A háromévente ismétlődő felmérés első fordulójában, 2000-ben a vizsgálat középpontjában tehát az olvasás- szövegértés állt. A 31 ország részvételével zajlott vizsgálaton Magyarország a 23. helyen, a mezőny alsó harmadában végzett. A listát a finnnek vezetik, közvetlen előttünk a csehek, az olaszok, németek, mögöttünk a lengyelek, görögök, portugálok, oroszok. Az eredmények egyenesen sokkolták több fejlett ország szakembereit, és természetesen hazánkat is, sőt többen meg is kérdőjelezték a mérések hitelességét. Hiszen a korábbi vizsgálatokon, nemzetközi versenyeken jól szerepeltek diákjaink. Magyarország úgymond rossz helyezést ért el a nemzetek sorában, beigazolódott, hogy a magyar diákok az iskolában megszerzett

ismereteik alkalmazása terén gyengébbek, mint a fejlett gazdasággal rendelkező országokban élő társaik.

A második fordulóban 2003-ban, az ekkor már 41 ország részvételével megtartott felmérés eredményei azt mutatták, hogy a legtöbb ország megtartotta korábbi helyét, kevés kivétellel az eredmények nagyjából azonosak maradtak. A finnek megőrizték vezető pozíciójukat, előbbre kerültek azonban a lengyelek, csehek, németek (ők tehát gyorsabban és hatékonyabban vonták le a következtetéseket az első forduló eredményeiből) míg a magyar diákok a 27. helyen végeztek. Teljesítményük a nemzetközi átlagnál valamivel gyengébb olvasás- szövegértésből és matematikából, míg a természettudományi és a problémamegoldást mérő teszteken átlagos volt.

A kutatás során feltett kérdésekkel azt is megvizsgálták, hogy melyek azok a szociológiai tényezők, amelyekről a legjobban függ az olvasási, szövegértési teljesítmény. Az eredmény azt mutatta, hogy minden országban jelentős eltérés mutatkozik a tanulók olvasás-megértési képességeinek szintje között az alábbi mutatók mentén:

- szülők iskolázottsága (szociokulturális státusa);
- az iskola típusa (15 évesek már különböző iskolatípusokba járnak);
- az iskola településének helye, urbanizáltsága;
- az alapozó szakasz hossza;
- a tanulók iskola, tanulás iránti attitűdjei; („Szeretek iskolába járni, szeretek tanulni” jellegű attitűd)
- a GDP, illetve a GDP-ből oktatásra fordított összegek aránya szerint.

Ezen mutatók közül is a három legerősebben differenciáló tényező:

- a szülők szociokulturális státusa;
- az alapozó szakasz hossza;
- iskola, tanulás iránti attitűd.

A vizsgálat megállapította, hogy Magyarország azon országok közé tartozik, ahol a szülői szociokulturális háttér bír legerősebb hatással a teljesítményre. Ez azt jelenti, hogy a tanulói teljesítmények közötti különbségek leginkább aszerint mutatkoznak, hogy az adott tanuló milyen társadalmi réteghez, csoporthoz tartozik. Ezen országokban a legkedvezőbb és a legkedvezőtlenebb helyzetben lévő tanulók teljesítményei között nagyon nagy különbségek tapasztalhatók, azaz az iskola a legkevésbé tudja kompenzálni a társadalmi egyenlőtlenségeket. Sőt az adatok elemzése azt is megmutatja, hogy az iskola némiképp felerősíti a ezen különbségeket. (gimnázium - szakiskola) A PISA-jelentés külön kiemeli, hogy Magyarország a közé az 5 ország közé tartozik, amelyekben az iskola a legkevésbé képes behozni a társadalmi hátrányokból eredő különbségeket.

Érdekességként említtem meg Vekerdy Tamás oktatási szakértő véleményét, aki azt mondta: csak az lepődik meg a PISA vizsgálatok eredményein, aki nem vette komolyan, hogy már 20-30 éve bajok vannak a magyar oktatási rendszerrel. A magyar diákok olvasási –szövegértési problémáit már a 70-es években hazai vizsgálatok is kimutatták! Ugyanakkor az elmúlt évtizedekben 11-szer indítottak tananyag-csökkentési kampányt, azonban mindannyiszor csak nőtt a tananyag mennyisége!!! Ez nem hozott, nem is hozhatott kézzelfogható megoldást.

Már a 80-as évek óta zajlanak hazánkban rendszeres olvasási teljesítménymérések, melyek jellegüket tekintve monitor vizsgálatok. E vizsgálatokat 1991-től két évente megismételték, s a kezdeti romló tendenciát követően stagnálás figyelhető meg, azt azonban jelezte, hogy baj van a magyar gyerekek értő olvasásával.

1991-ben egy nemzetközi olvasásvizsgálat még kedvező pozícióba sorolta hazánkat, Finnország, Franciaország, Svédország és Új-Zéland mögött az élmezőnyben végeztünk összehasonlításban. A 2000-ben végzett PISA vizsgálatban azonban nem tudtuk megtartani ezt a helyünket.

Milyen okok húzódnak meg e mögött? A későbbi Európai Unió alapító tagállamai is a 80-as években kezdték felülvizsgálni oktatási rendszerüket, és szinte szó szerint arra a következtetésre jutottak, amit Kelemen László fogalmazott meg 1973-ban!:" Az emberi agyat okosabb célokra kell felhasználni, és nem az ismeretek szolgálai tárolására. A korszerű oktatásban ezért az alkotó, problémamegoldó gondolkodás kifejlesztése válik központi kérdéssé." E célkitűzések azonban úgy jelentek meg a hazai közoktatásban, hogy a megtanítandó tananyag elképesztően megnövekedett. Ennek terhét viszik ma is gyerekeink, mert a tananyag növekedése nem járt együtt a pedagógiai módszertani kultúra változásával. Ezzel szemben az OECD országok átfogalmazták az iskolával kapcsolatos elvárásaikat, felismerték a változtatás szükségességét. Feltárták azokat az alapvető készségeket, amelyek fejlesztését megcélozták. Az átalakítás megkezdése után közel 20 évvel végezték el először a PISA- vizsgálatokat, tehát a felmérést megelőzte egy tudatos iskolarendszer átalakítás, a tanulás tartalmának és módszerének átalakítása. Magyarországon ugyanakkor ezt a vizsgálatot úgy folytatták le, hogy a felsorolt változtatások közül semmit sem vezettek be.

2000-ben az Európa Tanács Lizabonban egy memorandumot fogadott el, mely hat pontban foglalja össze azokat az ajánlásokat, melyek segítségével a tagországok a saját oktatásukat a tudásalapú társadalom kihívásának megfelelően alakíthatják át. Kiemelendő a liszaboni ajánlás harmadik pontja, mely az embert tekinti Európa legfőbb tőkéjének, és ezt úgy kívánja növelni, hogy a humán erőforrásba történő befektetést jelentős mértékben megnöveli. Ezek gyakorlati kivitelezése nagy előrelépést jelent/jelenthet az oktatáspolitikai megváltoztatásában.

Előadásomban nem ismertetem azokat az olvasásszociológiai vizsgálatokat, adatokat, amelyek a magyar lakosság körében mérik az olvasási kultúrát. Ezek, úgy gondolom a kollégák előtt ismertek, hiszen naponta mi is találkozunk e vizsgálatokban megjelenő negatív tendenciákkal. Tapasztaljuk, hogy kevesebb az igazán örömmel olvasó gyerek, a kevesebb szöveget, de több képet tartalmazó könyveket keresik, a felnőttek között is egyre kevesebb a szépirodalom iránti igény, ugyanakkor nő a szakirodalom használata. Sokan használják és igénylik a számítógép, elsődlegesen az internet használatát, és szintén jelentős számban igénylik/igényelnék a DVD kölcsönzést is.

Ezek helyett, vagy éppen ezeket ellensúlyozandó, ismertetem azokat a szervezeteket,- a teljesség igénye nélkül - hagyományteremtő nemzetközi és országos akciókat, melyeknek célja, hogy felhívja a figyelmet arra, hogy az olvasás alapvető fontosságú mindannyiunk életében.

Elsőként a HUNRA Magyar Olvasástársaságot említsük. A Nemzetközi Olvasástársaság nemzeti tagszervezete. Szakmai egyesület, az olvasással foglalkozó szakemberek fóruma. Tagjai könyvtárosok, tanárok, olvasáskutatók, pszichológusok, orvosok, szülők, írók, szerkesztők, nyelvészek, gyógypedagógusok, szociológusok Célja: Az olvasás, írásbeliség színvonalának emeléséért végzett szakmaközi tevékenységek összefogása. Itt szeretném felhívni a figyelmet arra, hogy jövő év augusztus 8-10. között Budapesten tartja a Nemzetközi Olvasástársaság Világkongresszusát, melynek jelmondata: Betűhidak-a műveltség összeköt.

IBBY, a Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsának Magyar Egyesülete

Az IBBY célja:

- hogy a gyermekkönyvek révén előmozdítsa a nemzetek kölcsönös megértését
- hogy a gyerekek a világon mindenütt irodalmi és művészi értelemben magas színvonalú könyvekhez jussanak
- hogy elősegítse a minőségi gyermekkönyvek kiadását és terjesztését, különösen a fejlődő világban
- hogy támogatást, képzést biztosítson a gyermekekkel és gyermekirodalommal foglalkozók számára
- hogy ösztönözze a gyerekirodalommal kapcsolatos kutatást és tudományos munkát.

Figyelemfelkeltő nemzetközi napok:

április 2. Andersen születésének napja, ami világszerte a *Gyermekkönyvek Világnapja*, mikor a gyermekkönyvek felé fordítja az emberek figyelmét.

zeptember 8. Az *Írásbeliség Világnapja* alkalmából az írástudatlanság elleni küzdelem fontosságára irányítja a figyelmet.

zeptember 30. Benedek Elek születésnapja, és hagyományteremtő céllal a *Népmese napjáé*nt ünnepeljük. Idén volt az első alkalom és már **75** intézmény, iskola, óvoda, könyvtár, bábszínház csatlakozott a rendezvényekhez.

Országos kezdeményezések, rendezvénysorozatok:

Az **Összefogás a könyvtárakért, összefogás az olvasókért** rendezvénysorozat, amely a könyvtárakra, a könyvtárakban folyó sokszínű munkára irányítja a közvélemény figyelmét, és amely rendezvénysorozatnak a mai szakmai nap is része.

A **Nagy Könyv Program** olvasást népszerűsítő országos rendezvényei, melynek fókuszában szintén az olvasás, a szépirodalom megszerettetése áll.

Végezetül röviden szeretném ismertetni Paula Malin beszámolóját, amely a Nemzetközi Olvasástársaság vezetőinek találkozáján hangzott el, s melyben a *PISA Finnország* sikereinek okait részletezte. 13 pontban foglalta össze a szövegértésben elért remek eredményeiket, és legfontosabb okait.

A finn módszer:

1. A finn iskolák egymáshoz hasonló színvonalúak, nincsenek gyenge iskolák.
2. Az iskolák működésében és mindennapjaiban minimálisak a különbségek.
3. 15 éves korukig a diákok ugyanabba az iskolába járnak, csak ezután választanak másik oktatási intézményt.
4. Nagy az érdeklődés az olvasás iránt, különösen a lányok körében. A fiatalok rendszeresen olvasnak újságot, amelyekre a legtöbb családban elő is fizetnek. Csak a legkisebbeknek szóló tévéműsorokat szinkronizálják, a többi feliratos.
5. A gyengén olvasókra fokozottan ügyelnek, nem hagyják lemaradni őket.
6. az 1-9-ig osztályig minden iskolában részesülnek a gyerekek speciális oktatásban az írás, olvasás, kiejtési és nyelvi problémák területén. Az angolt és a matematikát kis csoportokban, vagy akár egyénileg is tanulhatják. Ha szükséges, akár egyénre szabott tantervet is készítenek az arra rászoruló tanulóknak.
7. A számítógép ésszerű használatával javul a fiúk olvasási képessége (nem pedig romlik)
8. A könyvtári hálózat (könyvtárbusz is) hatékonyan működik, ezek használatára az iskolákban felkészítik a diákokat.
9. Mindennap ingyenes és meleg ételt kapnak a gyerekek az iskolában.

10. A gyerekek fejlődését a terhességtől az iskolába kerülésig több szempontból is figyelemmel kísérik, így korán felfedezik az olvasási nehézségekre utaló figyelmeztetőjeleket.
11. A különböző vizsgálatokra iskolai védőnő áll rendelkezésre, térítésmentes iskolai vizsgálatokat évente legalább három alkalommal végeznek.
12. Iskolapszichológus szintén ingyenesen áll a gyerekek rendelkezésére.
13. A gyerek képességeit 5 éves korukban vizsgálják és az iskola előtt is ingyenes speciális fejlesztő programot kínálnak nekik.

Az okokat végigolvasva, felsorolva, egy átgondolt, és az –eredmények szerint– kitűnően működtetett, gondoskodó iskolarendszert ismerhetünk meg, amely központba a gyerekek szükségleteit és igényeit állítja. Az oktatási rendszer szorosan együttműködik a szociális rendszerrel és az egészségüggyel. És természetesen a háttérben ott van a kormányzati szándék!

Érdeemes eltűnődni saját lehetőségeinken, és megengedni magunknak, hogy az eredményesebbektől, ha úgy tetszik rokonainktól tanuljunk!

Köszönöm a figyelmet!

Tóth Judit

A DFMK-ban 2005. október 24-én rendezett szakmai napon a résztvevők Tóth Judit előadását hallgatják

OLVASÁSRA NEVELÉS KISISKOLÁS KORBAN

(Szövegértés a PISA–vizsgálat tükrében)¹

Ki tud olvasni? Nagyon leegyszerűsítve, aki elsajátította az olvasás technikai tudását, és érti az olvasottakat.

Mitől függhet a szövegértés mérési eredménye?

- A gyermek olvasástechnikai tudásától.
- A szöveg árnyaltságától.
- A gyermek szókincsétől, érdeklődési körétől, a témától.
- A gyermek pszichés, pillanatnyi belső állapotától.
- A helyszíntől, a komfortérzetet befolyásoló bármilyen tényezőtől (világítás, éhség stb.)
- Függhet a gyermek önmotivációs készségétől, hogy képes - e a jó megoldás érdekében pozitív beállítódásra.

Ennyi befolyásoló tényező mellett egy mérés / PISA/ nem igazán adhat hiteles eredményt, de a hibákat, okokat is csak részben tárja fel.

A szövegértés mérés lehetőségei:

Először is az iskolába kerüléskor a „bemenetet” kellene mérni, aztán a folyamatot követni (úgy 18 éves korig) gyakori (havonkénti) diagnosztikus mérésekkel, melyből a szövegértés % - os eredményén túl a „Mit olvasol éppen?” sem maradhatna ki. Mérésmethodikailag mindez jól szolgálná a gyermek fejlesztését, megmutatná hiányosságokat, világosabbá tenné a hozzáadott értéket, és kijelölné a fejlesztés irányát is. Mindezen túl a folyamatot meghatározza a család, az iskola és a könyvtár viszonya, kapcsolata.

Mi gátolja a szöveg megértését?

1. Olvasástechnikai hiba

Az iskolában az első fontos feladat az olvasás **technikai készségének** a megtanítása, majd a **tempó fokozása** és a **pontosság fejlesztése mindennapos olvasási tréninggel!** (Téves felfogás, ha azt hisszük, hogy ez olyan, mint a biciklizés: egyszer megtanuljuk, s ha nem gyakoroljuk, akkor is tudjuk.)

A szöveg **többszöri** elolvasása jó módja az olvasástechnika fejlesztésének. A szöveg szóanyaga optimális esetben beépül a gyermek szókincsébe, ezért fontos, hogy a gyakorlás **irodalmi szövegeken** történjen. (A szövegmennyiség fokozatos emelése sem elhanyagolható: 4. osztály - minimum fél oldal/nap). A hangos olvasás akkor készségszintű, ha nem köti le a gyermek teljes figyelmét, ha tud a tartalomra is figyelni. Ezt csak rendszeres, mindennapos gyakorlással lehet elérni.

Az olvasástechnika rendszeres gyakorlásával nő az **olvasás sebessége**. (A későbbiekben nem mindegy – több oldalnyi tanulnivaló esetén - mennyi a tanulásra fordított idő.)

---

¹ *Az olvasás – megértés* címmel rendezett szakmai napok egyik előadásának anyaga. A szerző előadása elején a felnőtteknek ajánlott könyveket (a szülői szerephez, a mindennapi felfrissüléshez, a jó párkapcsolathoz, „kapaszkodókat” az élet szépségeinek megtalálásához) ragaszkodva ahhoz a nézethez, hogy a gyerekek mindennapjait befolyásolja a körülöttük lévő felnőttek pszichés, belső állapota. Ezért is fontos a könyvek szeretete, az olvasás. (A Szerk.)

2. Ismeretlen fogalmak, hiányos szókincs

Kutatási eredmények bizonyítják, hogy a szöveg megértése függ az egyén szociokulturális háttérétől. A nyelvből, a szavakból a társadalom különböző csoportjai különböző mennyiséget ismernek, használnak.

(Egy szövegben lehet a gyermek számára oldalanként 1-2 ismeretlen szó, de lehet akár 15-20 ismeretlen fogalom is. Szövegösszefüggésben lehetséges 1-2 szó értelmezése, de az is előfordulhat, hogy 1-2 meg nem értett szó miatt válik a szöveg érthetatlenné.)

Ha a gyermeknek nyelvi nehézségei vannak, többnyire csak a konkrét megfogalmazást érti, az elvont fogalmakat nehezen.

A szövegértés fejlesztésének lehetőségei

- Különböző műfajú szövegek önálló feldolgozása, néma olvasással.
- Rendszeres beszélgetés.
- Rendszeres felolvasás, mesehallgatás.

A gyermek számára a népmesék közvetítik a múltból összegyűjtött tapasztalatokat.

„Nem használni fel azokat az ismereteket, amiket elődeink gyűjtöttek össze...oktalan elbizakodottság” (Csíkszentmihályi Mihály)

- Szókincsfejlesztés – szótárhasználat tanítása, ismeretlen fogalmak gyakori ismétlése.
- Szókincsfejlesztés – memoriterek tanítása nagy mennyiségben! (Mondóka, kiszámoló, vers mese, regényrészlet stb.)
1-2. osztályban utánmondással (számonkérés nélkül – „élmény – szint „), 3-4. osztályban önálló tanulással.
Gáspár János gyűjteményei, Weöres Sándor - versek zeneiségének átörökítése méltó „csemegék”.
A versek szóanyaga csak gyakorlással, többszöri ismétléssel épül be a gyermek szókincsébe.
- Internet szerepe az ismeretszerzésben, a szövegek megértésének fejlesztésében. (A fontos és hiteles információ kiválasztásához szükséges képességek fejlesztése, a kritikai gondolkodás tanítása.)
- Olvasás, mint szükséges örömforrás.
(Folyamatos könyvajánlás, rendszeres könyvtárhasználat.)

Jó olvasási készség csak **több terület egyidejű, folyamatos** fejlesztésével, **a család, az iskola és a könyvtár összefogásával** érhető el. Az irodalmi mű csak hasonló behatások egész sora következtében mutathat látható magatartásbeli és kulturális változásokat. Ehhez évek, évtizedek kellenek! Hogyan kell olvasni, s hogy kell-e olvasni? Az igazi kérdés az, hogy hogyan kell élni? Mit jelenthet az olvasni tudás az élet minőségének javítása szempontjából?

Csíkszentmihályi Mihály írja *Flow* című könyvében:

„ A jó irodalom képes rendszerezett ismereteket nyújtani a viselkedésről, a célkitűzésekről és az értelmes célok köré sikeresen szervezett életéről..., hogy előttiünk már mások is küszködtek..., mégis képesek voltak boldogulni.”

Sturcz Istvánné

A SZÉPIRODALMI MŰVEK FELDOLGOZÁSA DRÁMAPEDAGÓGIAI MÓDSZEREKKEL¹

Gyakorló közművelődési és oktatási szakemberként működve bizonyára találkoztak azzal a megállapítással, mely szerint a drámapedagógia, mint oktatási-nevelési tevékenységi forma évszázadok óta él az európai gyakorlatban.

Hazánkban a 70-es években erősödött meg, Mezei Éva, Gabnai Katalin és Debreczeni Tibor munkájának köszönhetően.

Az utóbbi évtizedben megjelenő pedagógiai innovációk, a kísérletező pedagógusok egyre inkább a tanulókat aktivizáló, cselekvésre építő tanulási formákat alkalmazták. Ezzel párhuzamosan indult el, majd fokozatosan erősödött a drámapedagógia, mint szakma differenciálódása.

A korábban elterjedt drámajátékok, dramatikus improvizációk és színházi formák mellett ismertté vált Magyarországon az angolszász tanítási dráma módszere / Kaposi László-Kerekasztal Színházi Társulás, Takács Gábor-Káva Kulturális Műhely, Szauder Erik fordítói-adaptálói tevékenysége nyomán/.

Gavin Bolton angol drámatanár terminológiája alapján a tanítási drámát a tanulás, egyik lehetséges, ám számos értékkel bíró megközelítésmódként, továbbá az irodalmi nevelés segítő lehetőségeként értelmezem, amely

- Határozottan elismeri a gyermekek már meglévő, ún. saját kulturális forrásait, azokat kihívást jelentő módon fejleszti tovább, hidat ver az ismert és ismeretlen között,
- A drámában a tanár és a tanuló között partneri viszony áll fenn, hiszen a tanulást közös erőfeszítésként értelmezik,
- A megismerés új útjait kínálja, tanulni segít,
- A drámában résztvevők számára nem pusztán passzív befogadói, hanem aktív jelentésteremtői szerepet kínál: akik egyben hallgatói-nézői és alkotói is egyben a játéknak.

A foglalkozásvezető a játékot, mint egy üres, sokrekeszes dobozt nyújtja át a játszóknak, akik saját ötleteik révén töltik meg tartalommal. A játék során gondolatok

---

¹ „Az (olvasni) tudás hatalom?” címmel rendezett Zala megyei őszi könyvtári szakmai napok egyik előadása.

adás-vétele történik, a csoport ötletei, javaslatai is a közös cél: a játék folytatása érdekében születnek.

Épít arra, hogy a gyermekek cselekvés közben tanulnak leghatékonyabban és élmények alapján tevékenykednek:

- Nem a színjátékos készségek átadására szolgál, hanem a „képzeletbeli mintha-közegben” létrejövő tapasztalat befolyásolására,
- Lehetőséget ad magatartásformák, döntési és konfliktushelyzetek vizsgálatára.

„*Dráma a megértés érdekében*” – mondja Bolton. Legfőbb célja tehát a tanulók meglévő ismereteit rendszerezni: biztosítja a hiányzók megszerzését és beépítését a résztvevők tudásába, viselkedéskultúrájába.

A tanítási dráma hatása a szépirodalmi művek feldolgozása kapcsán az alábbi területeken hoz változást:

- Változás a megértésben / a mű által felvetett téma, központi probléma kapcsán a korábbi megértési szint a dráma hatására módosul/,
- Változás a szociális viselkedés terén / a szerepjátékot, mint stratégiát arra használja a tanuló, hogy mások viselkedését értelmezze/,
- A nyelvi tapasztalatok megváltozása.

A tanítási drámában a gyermekek dramatikus cselekvéseken keresztül, azok verbális feldolgozása során fogalmazzák meg gondolataikat az adott témával kapcsolatban, amely fontos, hogy igazodjon a résztvevők életkorához, mentális érettségéhez, érintettségéhez, valamint a tanulók élményanyagához / nem kell, hogy megtörténjen velük, de legyen ismert/.

Érdekes tapasztalatokat szereztem a Deák Ferenc Megyei Könyvtár 2004. novembere és 2005. májusa között megvalósult pályázati programja során, melynek címe: „Társadalmi integrációt segítő művészeti foglalkozások”; ennek keretében tanulásban akadályozott és normál általános iskolai oktatásban részesülő tanulók könyvtári környezetben vehettek részt művészeti foglalkozásokon, a téli és tavaszi ünnepkörhöz kapcsolódóan kézműves, valamint meséket feldolgozó báb és drámafoglalkozásokon.

Az általam vezetett drámafoglalkozásokon mutatkoztak meg legmarkánsabban a mentális és nyelvi / írásbeli és szóbeli kommunikációs/ készségekbeli különbségek, ám ennek ellenére a közös játékok minden esetben eredményesnek és élményekben gazdagnak bizonyultak, továbbá ezen a heterogén összetételű csoportok esetében hozott jelentős, szembetűnő változást a közös drámapunkta az egymás iránti elfogadás, pozitív, segítő attitűd, mások szükségleteinek fel- és elismerésében.

A dráma által a gyermekek számára megajánlott szerepek, szituációk biztosították a résztvevők pszichés biztonságát, mivel az őket körülvevő kontextus térben és időben is eltávolította őket a valós helyzetüktől és énjüktől.

Bátran feldolgozható témának bizonyult a fizikai másság-fogyatékososság a *Pettyetlen Katica* és *A törpe királyfi* c. foglalkozásokon.

A pályázati programhoz kapcsolódóan a könyvtáros kollégák végeztek hatékonyságméréseket, melyek vizsgálták

- A résztvevő gyermekek aktivitását,
- A kommunikációs készség fejlődését,
- Az élmények maradandóságát.

A drámafoglalkozások közül a *Csen Szu* / koreai népmese feldolgozás/ mutatta a legnagyobb aktivitást / 4-5. osztályosok 100-100%-os aktivitást jelöltek/.

A Pettyetlen Katica és a Dzsungel könyve c. foglalkozások alkalmával a 80-90%-os értéket mutattak a tanulásban akadályozottak és a normál ált. iskolások.

A 3. osztályosokat leginkább a Vuk és A százéves tölgyfa c. foglalkozás kötötte le / 75-90%, 70-90%/.

S végül néhány gondolat a tanulói élményfogalmazásokról, valamint a tanári értékelésekből:

- „Úgy gondolom, hogy mindenki sok élménnyel gazdagodott.”- írta Csalló Júlia 4. osztályos.
- „Nagyon jól éreztem magam és remélem, lesz még ilyen.”
- „Nagyon jól telt a két óra és remélem még más alkalommal is találkozunk.”
- „Minden alkalommal örömmel készültünk a találkozásokra.”

Jól megválasztott anyag /feldolgozandó szépirodalmi mű már a játék kezdetén, biztosított egyfajta kíváncsiságot, mentális izgalmat, valamint a tanulók dráma iránti elkötelezettségét, a drámai szituációkon belüli feszültség pedig fenntartja a játszók figyelmét.

A tanítási dráma középpontjában egy konkrét kérdés formájában megfogalmazott FÓKUSZ áll, amely köré a drámatanár a különféle dramatikus munkaformák, drámai konvenciók által szervezi a játékot. Tehát ez is bizonyítja, hogy a tanítási dráma egy tudatosan szerkesztett és irányított forma.

A feldolgozandó mű, az általa felvetett téma, probléma kiválasztása, majd a drámafoglalkozás megszervezése a foglalkozásvezető felelőssége. A drámafoglalkozás legfontosabb része a kontextusépítő szakasz, melyben a tér-idő-emberi viszonylatok megteremtése zajlik.

A következőkben pedig engedjék meg, hogy néhány drámai konvenciót bemutassak Önöknek, melyeket némi szépirodalmi áttekintést követően bátran alkalmazhatnak mindennapi munkájukban:

Szerep a falon:

Ezen eszköz lényege, hogy egész csoportos egyeztetés keretében összegyűjtjük mindazt, amit egy szereplőről, annak külső és belső tulajdonságairól gondolunk, illetve megtudunk.

Visszatérhetünk ehhez az eszközökhöz a foglalkozás későbbi szakaszában is, pl. egy-egy döntési helyzet okainak vizsgálatkor. Kiválóan alkalmas a konvenció a jellemfejlődés vizsgálatára.

Közös rajzolás:

A játszókban segíti a felépülő játékvilág konkrét képi megfogalmazását.

Megjelenési formája lehet: rajz, tervrajz, plakát, térkép egész vagy kiscsoportos formában. Vele rokon eszköz a térmeghatározás, melynek során a rendelkezésre álló bútorokból díszlet születik.

Tabló, állókép:

A játszók mozdulatlan csoportképet hoznak létre önmagukból. Majd ezt bemutatják a másik csoportnak, akik elemzik azt, vagyis megfogalmazzák a képen látható szereplők viszonyát, érzéseit stb.

Az eszköz alkalmas a történetalakítás epikus pillanatainak sűrítésére, egy adott történetszakasz lényegének, jellemző pillanatának megfogalmazására. Kapcsolható hozzá a Képleírás C. konvenció.

Az ún. narratív konvenciók:

A dráma történetének vagy elkövetkező eseményeinek egyes dimenzióit hangsúlyozzák. Döntő fontosságú események középpontba állítására vagy a bizonytalanság bevezetésére, kidolgozására használatosak.

Gyűlés

A csoporttagok összegyűlnek, hogy új információkat szerezzenek, megtervezzék a teendőket, közös döntéseket hozzanak. A gyűlést a tanár vezeti, aki szerepbe is léphet. Egy megfelelő szerepbe lépés szolgálhatja például az érdeklődés felkeltését, tevékenység irányítását, a részvétel ösztönzését, választási lehetőségek nyújtását.

Forró szék:

A csoport tagjai szerepen kívül dolgoznak, kérdéseket tehetnek fel a játék egy szerepben lévő résztvevőjének.

A költői konvenciók a történet mélyebb rétegeibe való betekintés hasznos eszközei.

Kiscsoportos improvizáció:

Kisebb csoportok a cselekmény alternatív megoldási módjai szemléltetése végett rögtönzéseket terveznek meg, készítenek elő és mutatnak be. Az improvizációk az adott szituáció vagy élmény aktuális értelmezését mutatják meg.

A konvenciókról bővebben a Kaposi László szerkesztésében megjelent Drámapedagógiai olvasókönyvből tudhatnak meg.

S végezetül szakirodalmi és tanfolyami ajánlás: <http://www.marczi.hu>, <http://www.drama.hu>.

Kocsis Eszter

„Szóló szőlő, mosolygó alma, csengő barack” címmel 4. osztályosoknak rendezett drámafoglalkozás résztvevői

ZALA MEGYE TELEHÁZAI

Célom a könyvtárak és teleházak kapcsolatának, együttműködésük előnyeinek bemutatása. Ehhez első lépésben fel kellett térképeznem azokat a településeket, amelyeken mindkét intézmény megtalálható.

A teleházak listáját Magyar Teleház Szövetség honlapján találtam meg. Itt a kereshető adatbázis 44 teleházat tart nyilván a megyében. Ebből 4 működik városban: Zalaegerszegen, Zalalövön, Zalaszentgróton és Letenyén. Dolgozatomban velük nem foglalkozom, kérdőívet sem küldtem, hiszen a városban nincs olyan közösség-szervező erejük, mint a kistelepüléseken. Meg kellett állapítanom, hogy ez az adatbázis nem naprakész, másrészt nem pontos, mert a „Zala megye” keresési feltételt megadva akadt a találatok között vas megyei teleház is, de Vas megye teleházai közé is keveredett Zala megyei.

A könyvtárak adatait a Könyvtári Intézet honlapján értem el.

A legnagyobb problémát az jelentette, hogy nem találtam olyan forrást, amelyből kiderült volna, hogy ezek közül melyek működnek együtt. Így először a nevek, címek, vezetők összevetésével próbáltam kategorizálni, ami nem bizonyult sikeresnek, ráadásul a két honlap adatai sok helyen pontatlanok voltak, például egy adott település esetében két különböző irányítószámot kaptam.

Ezen próbálkozások után kerestem fel a Deák Ferenc Megyei Könyvtár módszertanos könyvtárosát, Sebestyénné Horváth Margitot, akinek előzőleg több teleházzal kapcsolatos cikkét olvastam a Zalai Könyvtári Levelezőben, illetve találkozásunk során kiderült, hogy ő is foglalkozik a megyében lévő kiskönyvtárak és teleházak együttműködési lehetőségeivel. Mivel ő végzi a „hálózatgondozást” a Megyei Könyvtárban, vagyis ismeri az összes települési könyvtárát, az ő segítségével sikerült végül három csoportra osztanom a teleházakat.

Az első csoportba azokat soroltam, amelyek neve megtalálható a MTSZ listáján és könyvtárral együtt működnek. Ezek a következők: Milejszeg, Becsvölgye, Surd, Semjénháza, Gelse, Kerkaszentkirály, Zalaszentbalázs, Borsfa, Kávás, Lisperzentadorján, Csonkahegyhát, Felsőrajk, Balatonyörök, Csörnyeföld, Garabonc, Kisbucsa, Szilvágy, Söjtör, Gutorfölde, Kerecsény, Páka.

A másodikba tarozók szintén szerepelnek a honlapon, de nem könyvtárral együtt működnek: Becsehely, Búcsúszentlászló, Homokkomárom, Karmacs, Pusztamagyaród, Rezi, Sormás, Hahót, Kiscsehi, Liszó, Nova, Oltárc, Pölöskefő, Pötréte, Pókaszeptk, Rédic, Sármellék, Tótszerdahely, Vindornyafo.

A legérdekesebb kategória a harmadik, amelynek 13 teleháza nem szerepel a honlapon. Az ő létezésükről onnan tudunk, hogy a Megyei Könyvtárban végeztek egy kérdőíves vizsgálatot a megye települési könyvtárainak internet használatáról, amelynek egyik kérdése az volt, hogy teleházzal együtt működik-e a könyvtár.

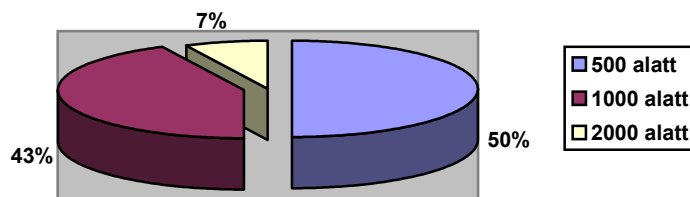
Igennel válaszoltak a következők: Pusztaderics, Sand, Csesztreg, Petrikeresztur, Dobronhegy (a MTSZ adatbázisában Vas megyénél található), Gellénháza, Maróc, Nagybakónak, Nemespátró, Vasboldogasszony, Kistolmács, Pusztaszentlászló, Zalavég.

Ugyancsak érdekes a megyében lévő eMagyarország Pontok kérdése. Az e Magyarország honlap szerint az általam felsorolt összes településen működik ilyen, a kérdőíves felmérés erre vonatkozó kérdésére viszont nem mindenki válaszolt igennel.

A kérdőíves felmérés tapasztalatai, a kérdőívet visszaküldő települések

Mindezek ismeretében küldtem el kérdőíveimet azokra a településekre, ahol a könyvtár és teleház együtt működik. A következőkben a felmérés eredményeit, a levonható következtetéseket ismertetem, előre bocsátva azt a tényt, hogy az általam alkotott kép nem teljes, mert nem mindenki küldte vissza a kérdőívet. Az együttműködés előnyös voltáról a feltételezésemnek megfelelően így is sikerült megbizonyosodnom.

A kérdőívet visszaküldő községek és lélekszámuk

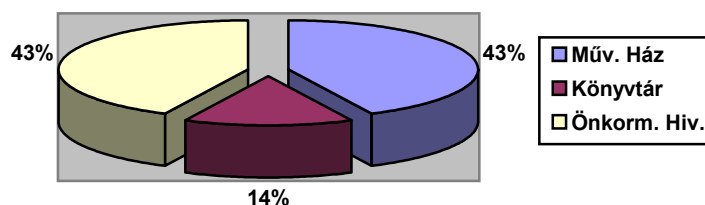
A 14 községből hét 500 lakos alatti, hat 1000 lakos alatti, egy pedig 2000 lakos alatti. Ezt azért fontos megemlíteni, mert valóban az itt élő emberek számára a leginkább fontos az olyan közösségi hely megléte, ahol hozzájuthatnak az infokommunikációs technológia adta lehetőségekhez, mégpedig a települések infrastrukturális hiányosságai miatt.

A vizsgált teleházak szervezeti viszonyai

Állami tulajdonban van a teleházak fele, civil tulajdonban a másik fele. 86%-ukat „állami szervezet” üzemelteti (ez mindenhol a helyi önkormányzat), 14%-ukat civil. A befogadó minden esetben állami szervezet. Piaci tulajdonossal, üzemeltetővel vagy befogadóval sehol sem találkozunk.

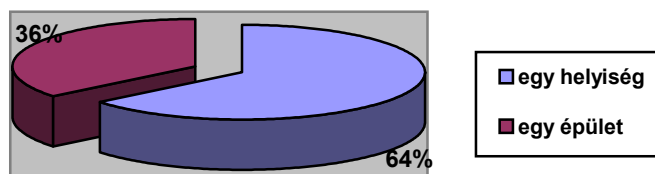
A Teleház tankönyvben leírtak szerint az az optimális, ha a tulajdonos civil, a befogadó állami, az üzemeltető pedig magán szervezet.

A teleházakat befogadó önkormányzati szervezetek:

Művelődési ház épületében található a teleházak 43%-a, önkormányzati hivatalban szintén 43%, könyvtár a befogadója a 14%-uknak.

A teleházak elhelyezkedése

A teleházak 64%-a a könyvtárral egy helyiségben kapott helyet, míg 36%-uk egy épületben található vele. Az utóbbi lehetőséggel kapcsolatosan gyakori a művelődési ház, önkormányzati hivatal épületében elhelyezkedő könyvtár és teleház. Igazából mindkettő előnyös, mert így elérik egymást, ki tudják használni egymás lehetőségeit, segíteni egymás munkáját. Ebből a szempontból azok a települések szenvednek hátrányt, ahol ezt a két intézményt két külön épületben, utcában helyezték el.

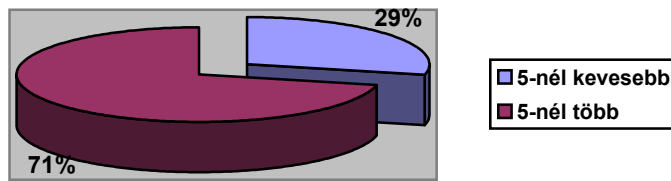
A teleház és könyvtár heti és hétfégi nyitva tartása

A vizsgált, együtt működő teleházak és könyvtárak közül 5 intézmény tart nyitva ugyanabban az időpontban, a többinél külön nyitvatartási időt adtak meg a vezetők. Nagyon meglepő, hogy 7 esetben a teleház nyitva tartása sokkal hosszabb, mint a könyvtaré (Milejszegen például a könyvtár heti 2, a teleház heti 38 órát tart nyitva, Semjénháza a könyvtár 4, a teleház 40 órát). Hétfégi nyitva tartás a 14-ből 9 helyen van. Ezek alapján elképzelhető, hogy a teleház hosszabb nyitva tartása meghosszabbítja a könyvtárét is, főleg azokon a helyeken, ahol ugyanaz a vezető.

Napi használat száma a könyvtárban és teleházban

A 14 teleház-könyvtár közül 8 helyen több a teleház napi használója, mint a könyvtaré, több esetben dupla annyian fordulnak meg a teleházban, mint a könyvtárban. Ez nem biztos, hogy negatívum, több könyvtáros nyilatkozott úgy, hogy a teleház miatt gyarapodott a látogatók száma. Érdekes képet kapunk a kistelepülési könyvtárakról, ha a település lélekszámát, állományának nagyságát, beiratkozott olvasóinak napi használatát összevetjük. Például: a legkisebb település Kávás, 238 lakossal, könyvtárának 80 beiratkozott olvasója van, naponta átlagosan 4-en használják, a teleházát 10-en. A legnagyobb lakosságszámmal Gelse rendelkezik, 1185-tel, beiratkozott olvasója 217 fő, a napi könyvtárhasználók száma 40-50, a teleházé 2-3 fő. A legnagyobb állománnyal a 916 fő lakosú Zalaszentbalázs rendelkezik (15730), beiratkozott olvasóinak száma 440 fő, ami majdnem a lakosság fele. A naponta legtöbbet használt teleház Semjénházáé, 18-cal, a könyvtárat itt naponta csak 4-en látogatják.

A teleház számítógépparkja és használata

A 14 településen 4 teleház rendelkezik ötnél kevesebb géppel, 10 településen ötnél több számítógép áll rendelkezésre. Minden teleház rendelkezik internet-eléréssel. A gépekből többnyire egyet tartanak fenn a vezető számára, a többi a használók rendelkezésére áll. Az intézmények számítógépes ellátottságára vonatkozó kérdések között rákérdeztem arra is, hogy a könyvtár rendelkezik-e saját számítógépekkel. Kiderült, hogy 10 településen egyáltalán nem lenne a könyvtárnak számítógépe és internet - hozzáférése, ha nem lenne ott a teleház.

A számítógépek használatával kapcsolatban a 14 teleházból 11 esetében 5 pontot kapott a szórakozás (játék, chat stb), ezt használják leginkább. Ezután az információkeresésre használják leggyakrabban a gépeket, legritkábban a szövegszerkesztés fordul elő.

A teleházak felszereltsége: eszközök és dokumentumtípusok

Mindegyik teleház rendelkezik nyomtatóval, telefon fővonallal 13, fénymásolóval 12, TV-vel 10. Faxot küldeni és fogadni 9 helyen lehet (habár ennek megléte kötelező elem az ún. teleház-minimumban). Szkenner 10 esetben található. Projektor 2, videókamera 3, digitális fényképezőgép 4, videó 9, hirdetőtábla csak 5 helyen van (szintén kötelező elem).

A könyvtárak a legtöbb esetben nem használhatnák az alábbi eszközöket, ha nem lenne a teleház: nyomtató, fénymásoló, szkener, faxos telefonkészülék, hirdetőtábla, projektor, digitális fényképezőgép, videókamera, DVD lejátszó, néhol telefon fővonal sem.

Érdeemes megvizsgálni az intézmények dokumentumtípusait is ebből a szempontból. A könyvtárak közül 4 esetben csak könyvekkel találkozunk, időszaki kiadvány 10 helyen van, 4 esetben másfajta dokumentumot is tart a könyvtár, ezek: CD, CD-ROM, hangkazetta, videokazetta, elektronikus dokumentum. A teleházak skálája sokkal szélesebb, könyvet, időszaki kiadványt, CD-t, CD-ROM-ot, DVD-ROM-ot és elektronikus dokumentumot is találhatunk több helyen.

A teleház szolgáltatásai

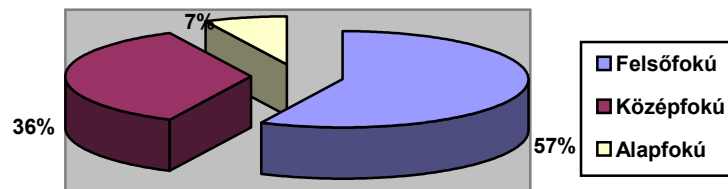
A megkérdezett intézmények nagyon sokféle szolgáltatást nyújtanak, és ezeket igazából nagyon nehéz szétválasztani a könyvtáréitól. Igyekeztem úgy megfogalmazni a kérdést, hogy abból kiderüljön, milyen új szolgáltatásokat hozott a teleház a könyvtárba, illetve mennyire változott meg az egyes szolgáltatások igénybe vétele, annak gyakorisága.

A sorrend a következőképpen alakult a legtöbbször használttól a legkevésbé igénybe vett szolgáltatásig:

1. számítógépes játék
2. irodai munkák, elektronikus levelezés
3. civil szervezetek kiszolgálása
4. segítségnyújtás ügyintézéshez
5. pályázatfigyelés- és írás
6. közhasznú tájékoztatás
7. fax küldés és fogadás
8. helyi hirdetések
9. tanfolyamok szervezése
10. rendezvények, kiállítások
11. árusítás
12. fordítás

A legnépszerűbb szolgáltatás a számítógépes játék, ami nem meglepő, hiszen tapasztalataim szerint a teleházakat legtöbbször gyerekek látogatják. A második helyen az elektronikus levelezés és az irodai szolgáltatások állnak, úgy mint nyomtatás, fénymásolás, szövegszerkesztés. Számomra meglepő, hogy a következő három legtöbbször igénybe vett szolgáltatás a civil szervezetek kiszolgálása, a segítségnyújtás ügyintézéshez, illetve a pályázatfigyelés- és írás.

A teleházvezető végzettsége, számítógépes ismeretei

A teleházak 57%-át felsőfokú, 36%-át középfokú, 7%-át alapfokú végzettségű alkalmazott vezeti. Ebből 7 olyan település van, ahol a könyvtár és a teleház vezetője ugyanaz a személy.

A számítógépes ismeretek tekintetében a következő programok ismeretére kérdeztem rá: Word, Excel, Power Point, illetve az internet és a levelezőprogram használatára. Az eredményt a táblázat ismerteti:

	Nem ismeri	Alapszinten	Középszinten
Word	-	5	9
Excel	1	4	9
Power Point	2	3	9
Internet	-	5	9
Elektronikus levelezés	-	5	9

9 teleházvezető középszinten ismeri ezeket a programokat és az internet használatát, ketten nem tudják használni a PowerPointot, egy vezető az Excelt. A többiek alapszinten ismerik a programokat.

A 14 település könyvtára közül mindössze 5-ben rendelkezik a „könyvtáros” valamilyen könyvtári végzettséggel.

A könyvtárosok esetében is kíváncsi voltam a számítógépes ismereteikre, érdekes, hogy ők nagyrészt középszinten ismerik a felsorolt programokat.

Honlap és integrált rendszer

A teleházak közül mindössze 1 rendelkezik honlappal, 3 esetében folyamatban van, a többieknél nincs. Kár, hogy nem használják ki a települések az internetes jelenlét lehetőségét.

A könyvtárak közül integrált rendszerrel hárman rendelkeznek (Szirén, George, saját), egy helyen folyamatban van, a többieknél nincs.

A könyvtárak és teleházak együttműködéséről a vezetők véleménye alapján

A kérdőív zárásaként rákérdeztem a vezetők véleményére a két intézmény együttműködésével kapcsolatban. A két kérdés arra irányult, hogy igénybe veszik-e egymás lehetőségeit, és ha igen miben segítik egymás munkáját. Az együttműködés előnyös voltát a következőkkel indokolták:

- az internetes keresés lehetősége nagyban segíti a könyvtári tájékoztató tevékenységet, és az adminisztrációs tennivalókat (továbbá: a könyvtárközi kölcsönzés lebonyolítását, az elektronikus levelezést, a pályázatfigyelést, a programszervezést stb.)
- az állomány számítógépes nyilvántartása, a benne való kereshetőség gyorsítja a kölcsönzés folyamatát
- egy helyen megtalálható a nyomtatott dokumentum és az információkeresés lehetősége
- a számítógépek és internet adta lehetőségekkel szinte minden olyan információt megszerezhet az olvasó, amit a könyvtár nem tudna biztosítani a számára
- mindenképpen előnyösek a teleház hozta eszközök is, például a szkennerek, a fénymásolók; az egyik könyvtárban például nagyon sokat fénymásolnak a helyben használható dokumentumokból, bár ez nem minden esetben mondható előnyösnek
- a könyvtár is segíti a teleház munkáját, például anyagot ad a rendezvények szervezéséhez, helyi hírujsághoz, a szükséges szakirodalommal a rendelkezésére áll
- érdemes az együttműködés anyagi szempontból is, mert ez költségkímélő megoldás, gondoljunk csak a helykihasználás és fenntartás szempontjára
- a közösen megszervezett, lebonyolított rendezvények is sikeresebbek lehetnek
- az egyik településen a teleházvezető távolléte alatt a könyvtárvezető ügyel a teleházban, vagyis kölcsönösen megoldják a helyettesítés problémáját, ami a kistérségek többségén valószínűleg problémát okoz

- több esetben írták a könyvtárak vezetői, hogy amióta megnyílt a teleház, megnőtt a könyvtár látogatottsága, nőtt a helyben használat száma, mivel „aki nem jut számítógéphez, az addig olvas”
- a település minden korosztálya számára egy helyen megtalálható minden
- Negatív tapasztalatként a következőket sorolták: csökkent a kölcsönzők száma, nőtt a teleház látogatói; az irodalmat szívesebben kéri CD-n, DVD-n
- Számomra negatív tapasztalattal csak egy helyen találkoztam, ez a „mindent megoldunk magunk” típusú teleházvezető volt, aki ennek ellenére előnyösnek tartja az együttműködést az információszolgáltatás miatt.

A teleházak jövőjével kapcsolatosan többféle véleményt ismerhettem meg. Az egyik szerint csökkenhet a teleházak látogatóinak száma, mivel egyre több háztartás rendelkezik számítógéppel, internet-hozzáféréssel, nyomtatóval, és más eszközökkel. Egy másik vezető elmondása szerint hat éve zökkenőmentesen és folyamatosan működik a teleház, működésének alapja a helyi igények maximális kielégítése. Az anyagi gondok miatti bizonytalan működést érdekes módon csak egy vezető említette.

Véleményem szerint a teleház mozgalom elindulásával óriási lehetőséget kaptak a kistélepülések és az ott élők. Azt, hogy ezt a lehetőséget hogyan ragadják meg, csak rajtuk múlik. Az önkormányzatoknak fel kell ismerni ennek előnyeit és a benne rejlő lehetőségeket. A teleházak jövőjét illetően legtöbbször fenntartási problémákról hallunk, a megkérdézett településeken viszont érdekes módon ez a nehézség csak egyszer jelent meg. Ez talán bizonyítja azt, hogy együttműködéssel ez is megoldható. A hangsúlyt inkább a meglévő eszközök fejlesztésére kell helyezni, és valamilyen megoldást találni erre, mert a pályázatok nyert gépek is elavulnak idővel.

A másik észrevételem az, hogy az emberek nem használják ki maximálisan ezeket a lehetőségeket, ennek oka lehet az, hogy nincs, vagy nem mindenkinek van szüksége információkra és tudásra, vagy még nem látják a folyamatos képzés, az élethosszig tartó tanulás, a mindig a legkorszerűbb ismeretekkel rendelkező fontosságát. Azt kellene elérni, hogy a gyerekek és a felnőttek többsége ne csak a játékot és a csevegés lehetőségét lássa a teleházban és könyvtárban, hanem a település információs kisközpontjának tekintsék őket, ahol lehet tanulni és szórakozni egyaránt, ahol minden ügyünkkel kapcsolatban információt találhatunk, ahol lendíthetünk üzletünkön és a település turizmusán a világhálón való jelenléttel, és amelynek segítségével finomítható a falu és város közötti ellentét. Szemléletváltásra lenne szükség, ami viszont nem csak a kistélepülésekre vonatkozik.

Kovács Mónika

CSAK TISZTA FORRÁSBÓL...¹

Angol nyelvi forrásgyűjtemény a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban

A British Council Hungary, vagyis Nagy-Britannia Magyarországon működő kulturális és oktatási intézete régóta tart fenn sokszálú és tartalmas kapcsolatot a magyar könyvtári rendszerrel. Ennek a kötelező udvariassági szinten messze túlmutató, baráti-kollegiális kapcsolatnak egészen egyedülálló fejezete az az együttműködés, mely 1998-tól az intézet (és annak könyvtára) valamint a megyei könyvtárak között áll fenn. A könyvtárakban kialakított GatewayUK Tájékoztató Pontok, az intézet által adományozott számítógépek segítségével közelebb hozták az olvasókhöz, érdeklődőkhöz az Egyesült Királyságot, annak kultúráját, idegenforgalmi, munkavállalási lehetőségeit. A kinyitott kapu nemcsak virtuálisan működik – folyamatosan érkeznek rajta keresztül könyvek, lemezek, kiállítások, író-olvasó találkozók. E kapcsolat jó lehetőséget kínál a nyelvgyakorlásra is – ez vezette a BC igazgatóságát abba az irányba, hogy tovább bővítsék a könyvtárhasználók lehetőségeit. Az együttműködés következő lépcsője az Angol Nyelvi Forrásgyűjtemények megyei könyvtárakba történő telepítése volt; ezek korábban más keretben működtek, de a tapasztalatok azt mutatják, hogy a nagy forgalmú, széles kapcsolatrendszerű közkönyvtárak tudják állományukat leginkább hasznosítani. A gyűjtemények igen gondosan válogatott anyaga a nyelvtanítást és a nyelvtanulást szolgálja, könyvek, kazetták, CD-lemezek egyaránt megtalálhatók bennük. A szolgáltatás jelentőségét mutatja, hogy egyes helyeken maga a brit nagykövet adta át a használóknak a különgyűjteményt.

Sajnos, a november 16-án tartott zalaegerszegi megnyitón John Nichols nagykövet bár tervezte, de nem tudott jelen lenni – neki is vannak főnökei, máshová rendelték. Nagy volt pedig a készülődés, a megyei közgyűlés elnöke és a város polgármestere is hivatalos volt az ünnepségre, s a program szervezésébe három gimnázium, több nyelviskola is bekapcsolódott; tulajdonképpen ez a széles körű összefogás, az angol nyelv és kultúra barátainak felbuzdulása avatta jelentős eseménnyé, valóságos közüggé

---

¹ Megjelent: Könyvtári levelező/lap 2005. 10. sz. 13-14. p.

a forrásgyűjtemény átadását. Maga a könyvtár is erősen készült a gyűjtemény fogadására: kifestettük a „corner” falait, függönyöket, polcokat vásároltunk, hogy a környezet barátságos legyen; egy ismerős virágárus felajánlásból még gyönyörű, a BC logóját idéző ikebanát is varázsolt a falra. A gyűjteményt önálló egységként illesztettük a könyvtár állományába, hozzáférési lehetőségeit *Könyvtárhasználati szabályzatunkba* foglaltuk.

A műsor összeállításakor jelentkezett egy kollégánk, hogy ő is szeretne egy angol nyelvű verset mondani, melyet azután a Zrínyi Miklós és a Kölcsey Ferenc Gimnázium tanulóinak közös produkciója követett (egymással versengő iskolákról lévén szó, ezt tessék úgy értékelni, mintha a Pál utcai fiúk a vörösingesekkel adtak volna közös műsort; az angol nyelv ereje azonban összekovácsolta őket). A British Councilt John Pare igazgatóhelyettes képviselte, Szabó Sándor, Kovácsné Eördögh Rita és Vass Ágota társaságában. A fiatal igazgatóhelyettes, akit nemrég helyeztek a Közel-Keletről Magyarországra, a diákokkal zsúfolásig telt kölcsönzótérben, félúton az EU tájékoztató sarok és a British Council „corner” között állva, látható megindultsággal és meghatottsággal értékelte a fogadtatást, az élményszámba menő műsort, hazájának és a brit kultúrának megbecsülését. Így adta át a használóknak a csaknem egymillió forint(!) értékű gyűjteményt, és ígéretet tett annak további támogatására. (Ezek nem üres szavak voltak: azóta már bővült is az állomány, és lehetőség nyílt egy munkatársunk angol nyelvi tanfolyamának finanszírozására.) A könyvtári programot követően látogatást tettünk a szomszédos Göcseji Múzeum képzőművészeti kiállításában, ahol a zalai születésű Kisfaludi Strobl Zsigmond szobrászművész munkáiból látható egy szép kollekción. Tessék elképzelni brit vendégünk meglepetését, mikor egy kis vidéki magyar múzeumban G. B. Shaw és a kenti herceg mellszobra között II. Erzsébet királynő ifjúkori portréja nézett vele szembe...

Talán ennyiből is megértik a Kedves Olvasók, hogy miért vetemedtem e tudósítás megírására. Együttműködő partnerünk, a British Council valóban nagyon sokat segít a magyar könyvtárügynek, szervezi a kétoldalú tapasztalatcseréket, támogatja rendezvényeinket. Legyen ez a beszámoló egyúttal köszönet is minden ott dolgozó kolléga számára. Tanulságosnak gondolom az eseményt abból a szempontból is, hogy minden előre megbeszélve, a kölcsönös érdekek figyelembevételével, a „gentleman’s agreement” szabályai szerint zajlott – nem kellett sokoldalú pályázatokat írni, igazolásokat, kimutatásokat mellékelni. Mégis minden zökkenőmentes volt, a szükséges anyagok, pénzek időben megérkeztek. Amit pedig különösen fontosnak gondolok, az a társadalmi esemény, amelyet e program előkészítése, megvalósítása, a sajtóban való szerepeltetése jelentett: újra és újra bizonyítani tudjuk, hogy *igazi művelődési intézmények*, sokoldalúan szolgáltató *kultúraközvetítő központok* vagyunk. Figyelve a magyar kulturális palettát, az ott szereplő intézményeket, a könyvtárak művelődésszervező ereje egyre nyilvánvalóbb: az erőnk pedig a stabil működésű intézményhálózatban, a nagyfokú szervezettségben, kapcsolatrendszerünkben, munkatársaink felkészültségében és ötletességében van. *Az olvasás éve* vagy *A Nagy Könyv* rendezvényei egyértelműen mutatják, hogy viszonylag kevés pénzből tudunk nagyot alkotni. Ehhez kellene kapnunk lehetőséget és bizalmat – úgy, ahogy a British Council tette velünk.

Kiss Gábor

A KÖNYVTÁRAK ÉS KÖNYVTÁROSOK JÖVŐJE

Könyvtárosok a Parlament Kongresszusi termében a 2005. november 25-én rendezett ünnepi konferencián

A MKE 70. évfordulójára rendeztek ünnepi konferenciát 2005. november 25-én Budapesten, az Országgyűlés Kongresszusi termében.

Jómagam kollégáimmal együtt vettem részt az eseményen, amely rendkívül megható és színvonalas volt. Felemelő érzés volt, hogy mi ott tanácskozhattunk a Parlamentben.

Bakos Klára, a MKE elnöke köszöntötte az egybegyűlteket, majd Máder Béla elnökletével kezdetét vette a sűrű program.

A délelőtti előadás a *Könyvtárak jövőképe a világban* címet kapta. M. J. Sjoerd Koopman, az IFLA szakmai tevékenységének koordinátora előadásával kezdődött az ülés, melyben a közelmúltban elfogadott *Alexandriai Kiáltvány*-t emelte ki, majd Haraszi Pálné, az Országgyűlési Könyvtár Képviselői Kutatószolgálatának vezetője) és Skaliczki Judit következett.

A Minisztérium könyvtári főosztályvezetője 6 fő pontban emelte ki a Magyar Könyvtárpolitika jövőjét:

- Kulturális prioritások (tartalomszolgáltatások)
- Esélyteremtés
- Információtechnológia: az IFLA 2005-ös irányelvei a mérvadóak. A könyvtárosoknak segítséget kell adni az információtechnológia lehetőségeinek kiaknázására.

- Költség-haszon elemzések: kézikönyv projectek, könyvtári honlapok megjelenése
- „Te KÖNYVTÁRAD” kampány és üzenetei: a könyvtár a lehetőségek terepe, a könyvtárak összekötik a világot.
- Humánerőforrások rendszere: munkahelyi képzés, ETIKAI KÓDEX

Vannak keretdokumentumok, melyek ezeket meghatározzák, ilyen az Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió és az 1997. évi 101. törvény. 2007-2013 között nagyon fontos szerepe lesz a nyelvtudásnak és tudásnak, az olvasásnak, és az emberi humánus megőrzésének.

Ezt követően panelbeszélgetésre került sor, melyet Bartos Éva a Könyvtári Intézet igazgatója vezetett Ambrus János, Ramháb Mária, Dippold Péter, Murányi Lajos, Tiszavári Ferencné, Virágos Márta és Fodor Péter részvételével. 3 kérdésre válaszoltak valamennyien: hogyan képzelik a könyvtárak jövőjét, hogyan képzelik a saját könyvtáruk jövőjét, és mit kívánnak saját intézményüknek a következő 5 évre? Közös álláspontjuk volt, hogy könyvtártípustól függetlenül használó-és olvasóközpontú, kultúrákövetítőnek kell lenniük a közkönyvtáraknak. Folytatódnia kell az infrastruktúra fejlesztésének, a szolgáltatások terén erősödni kell a közszolgálati szerepnek, az esélyegyenlőség területén pedig segítenünk kell az egyenlőtlenségek csökkentésében.

Az ebédszünet után ismét panelbeszélgetés formájában a külföldi helyzetképpel ismerkedhettünk meg. Hegyközi Ilona vezetésével cseh, német, szlovén és angol kollégák beszámolóit hallgattuk meg. Az Egyesült Királyságban a helyi önkormányzatok feladata a könyvtár fenntartása, de van példa már arra is, hogy egy kuratóriumhoz tartozik az intézmény.

Németországban nincs jó kapcsolata a könyvtárosoknak a politikusokkal, nincs könyvtárügyi törvény sem.

Csehországban könyvtárfejlesztési koncepció készült a 2004-2010 közötti időszakra, amely a fő célja, hogy bekapcsolják a közkönyvtárakat az internetre.

Szlovéniában is készítik a fejlesztési stratégiát, éppen azon dolgoznak, hogy a digitalizálást ki és hogyan építse ki, kik legyenek a partnereik.

Ezután az EBLIDA tevékenységéről hallgattuk meg Vasas Líviát, az MKE-IKSZ képviselőjét. Az EBLIDA egy fiatal szervezet, Könyvtári Információs és Dokumentációs Európai Iroda, amely nemcsak a könyvtárakkal, hanem az információs szakmákkal is együtt működik. Az EBLIDA célja, hogy a könyvtárak gyűjtőpontjaként működjön.” A szervezetnek van honlapja, több projectben vesznek részt, például a *Pulman Project*, vagy a *Hortobágy Project*. 2006-ban az éves értekezletüknek Magyarországon lesz a helyszíne.

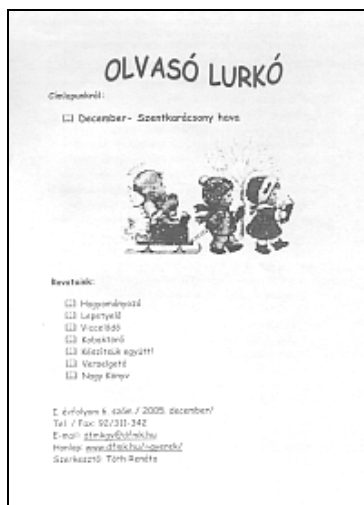
Végül, de nem utolsósorban Zana Gabriella mutatta be nekünk röviden az Európa Parlament könyvtárát. Nem nyilvános könyvtár, 3 székhelye van, a központ Brüsszelben található.

Az ünnepi ülés Bakos Klára szavaival zárult.

Tartalmas, jó hangulatú napon voltunk túl, köszönjük a szervezőknek és a MKE vezetőségének, hogy részesei lehettünk ennek a könyvtártörténeti eseménynek. Aki pedig nem lehetett ott személyesen az a MKE honlapján megtekintheti az ott készült fotókat.

Borbélyné Verebélyi Judit

BEMUTATKOZIK A DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR ÚJ FOLYÓIRATA: AZ OLVASÓ LURKÓ

A gyermekkönyvtári folyóirat 2005 májusában jelentkezett az első számmal. Megszületésének gondolata abból fakadt, hogy nem volt még könyvtárunkban gyermekeknek szóló folyóirat, amelyből több példány van, és haza is lehet vinni, másrészt honnan máshonnan kaphatnának jó könyvajánlást az olvasók, mint maguktól a könyvtárosoktól.

Olyan havonta megjelenő lapban gondolkodtam, mint szerkesztő, amely főleg a kisebbeknek, a 7-11 éves korosztálynak szól. A folyóirat felépítését tekintve rendelkezik állandó rovatokkal, és aktuális témákat is közöl.

Minden számban megtalálható a *Hagyományozó*, *Lepetyelő*, *Engem minden érdekel*, *Verselgető*, *Hümmögő*, *Viccelődő*, *Kobaktörő*, *Készítsük együtt!* rovat. Alkalmanként könyvtári események (pl. az egész országot olvasási lázban tartó Nagy Könyv játék) és egyéb helyi rendezvények (pl. Zalai Gyermekkönyvhét 2005) programjai is megjelennek benne.

Szeretnék pár szót ejteni az egyes rovatok tartalmáról. A *Hagyományozó* az aktuális hónap *nevezetes napjait*, és az azokhoz kapcsolódó *népi szokásokat* mutatja be. A *Lepetyelő* könyvajánlást (*mese és verses könyvek*) tartalmaz két korosztályra (7-8 és 9-11 éveseknek) lebontva. Az *Engem minden érdekel* rovatnak már a címe is sokat sejtet: a kíváncsi felfedezőket kalauzolom el az ismeretterjesztő könyvek birodalmába. A frissen megjelent tudományos könyvek segítségével beutazhatjuk Egyiptomot, harcolhatunk a lovagokkal, vagy fejthetünk titkosírást. A könyvekről adott rövid tartalmi ismertető megpróbál kedvet csinálni az elolvasásukhoz, és igyekszik bebizonyítani, hogy a papírra írt ismeret tartogat(hat) még titkokat. *Verselgető* címmel olyan ismert írótól idézek vidám verseket, akiket öröm olvasni, mert ki ne emlékezne Romhányi József kedves kis versikéire, vagy említsük Szabó Lőrinc gyerekverseit, és a sort még lehetne folytatni. A színes kis híreket a *Hümmögő* című rovat kínálja. Nincs olyan kisgyerek, de szerintem felnőtt sem, aki a tréfát, a viccet nem szereti, erre kínál mosolyogni valót a *Viccelődő*. A rejtvényfejtés minden valamire való lapban előfordul, ebből sem maradhatott ki, és a *Kobaktörő* nevet kapta. Sok kisgyermek tanácstalan, ha valamit szeretne ajándékozni, de ő maga akarja azt elkészíteni. Ebben segít, a *Készítsük együtt!* rovat. Az újság hátlapját vidám színező zárja. Minden kedves érdeklődőnek szeretettel ajánlom!

Az újság olvasható az interneten is, a <http://www.dfmk.hu/~gyerek/> oldalon.

Tóth Renáta

A KERESZTURY IRODALMI KÖR 2005. ÉVI TEVÉKENYSÉGE

Hatodik éve működik Zalaegerszegen a Keresztury Irodalmi Kör, melynek összejövetelét havi rendszerességgel tartjuk a Deák Ferenc Megyei Könyvtár olvasótermében. A rendszerességet igyekszünk betartani, de ez az előadók elfoglaltságától ISfügg, így előfordul, hogy néha egy hónap kimarad, amit igyekszünk bepótolni.

2005-ben - ahogy az előző években is- sokszínű volt az Irodalmi Kör rendezvényeinek palettája, melyet az alábbi összefoglaló is bizonyít.

2005. február 1.

Első (ez évi) találkozásunkon Kotnyek István fotóművésszel, s Magyar Tiborral a Canissa Kiadó igazgatójával ismerkedhettünk meg. Bemutatták a „Harangszó a dombok között” „Talált tájaim Zalában” és a „Zala ízei” című könyveiket. A beszélgetés – amely nagyon kellemes, önéletrajzi elemeket is tartalmazott – a könyvek csodálatosan szép képeit is elemezte. A fotóművész beszélt a képek létrejöttéről. Külön kiemelem, hogy a „Harangszó a dombok alatt” könyv előszavát Németh István Péter írta. Nagyszerű, lírai szövege még élőbbé tette, újraidézve a lassan halványuló harangszó emlékét.

2005. február 22.

„Újra itthon...” Vendégünk Rátai Magyar Katalin, költő, újságíró volt volt. Az előadás címe utal arra, hogy Katalin hosszú éveket töltött és dolgozott Zalaegerszegen, amit egy kissé saját városának is tekintett. Versek és tárcákat, krokikat jelentetett meg akkor tőle a helyi újság, a Zalai Hírlap. Ebből és az új kötetéből a „Lót felesége” című könyvből olvastunk fel, látogatóink nagy érdeklődése mellett.

2005. április 6.

„Száz éve született József Attila”. Németh József dr tanár és muzeológus, irodalomtörténész, Irodalmi Körünk állandó vendége tartott érdekes előadást. Igaz, hogy ebben az évben már számtalan József Attila megemlékezésen vettünk részt, de Németh Józsefnek mégis sikerült olyan előadást összeállítania amely egyikre sem hasonlított. Megismertette velünk József Attila élete fordulópontjainak kapcsolatát az irodalom, vagy a világ más eseményeivel.

2005. április 27.

„Márai Sándor, az ember és a szépíró”. Vendégünk Prof. Dr. Lőrinczy Huba a BDF Magyar Irodalomtörténeti Tanszék tanszékvezető tanára volt. Köztudott, hogy a professzor urat tanítványai elismerésben és szeretetben részesítik. Ezért hívtuk meg őt és nem is csalódtunk. Lebilincselő stílusát, előadását a Kör tagjai tapssal ismerték el.

2005.május 10.

„Akit mindenki szeretett”. Beszélgetés Keresztury Dezsőről, költészetéről, irodalomról. Vendégünk volt Lator László Kossuth díjas költő. Beszélgetőtársak: Péntek Imre, a Pannon Tükör főszerkesztője és Pápes Éva újságíró. Lator László számunkra még ismeretlen történeteket mesélt el Keresztury Dezsőről, beszélt költészetéről, saját műveiről.

2005. május 24.

Balajthy Ferenc székesfehérvári költő szerzői estje. Beszélgetőtársa: Péntek Imre a Pannon Tükör főszerkesztője. Nem ismertük a szerzőt, de kellemesen csalódtunk benne. Gördülékeny stílusban, vidám, jókedvet sugárzó előadással bilincselte le hallgatóit.

2005.május 31.

Závada Pál Kossuth díjas író szerzői estje. Beszélgetőtársa Kiss Gábor, a DFMK igazgatója. Závada Pál a „Jadviga párnája” könyvével lett közismert; itt a többi könyvéről is beszélt. A könyvei megírásának műhelytitkaiba avatott be bennünket, a megtörtént és írói képzelet szülte események összesodrásáról. Előadásának lendülete, intelligens kifejezőkészsége, közelmúltunk felidézése nagy sikert aratott hallgatóink körében.

2005.október 11.

A Vasi Szemle 2005/4, a Mindszenty József emlékszámának bemutatása. Vendégeink: Gyurác Ferenc, főszerkesztő, Göncz László történész, (Szlovéniából) és Kovács Péter munkatárs. Az emlékező beszélgetés a Kör tagjainak nagy részében mély visszhangra talált, többen jelezték egyes történetnél, hogy jelen voltak ott és akkor. Az előadók kérték, és megköszönték a megjegyzéseket, amellyekkel kiegészíthették az eddigi ismereteiket.

2005.november 23.

„Sebed a világ...József Attila versei”. A Vasi TIT Irodalmi Kör előadása. Vendégeink Joós Tamás és Prikazovics Ferenc voltak. A tőlük megszokott (a Keresztury Irodalmi Kör működése alatt már három alkalommal láttuk vendégül őket) érzékenységgel, átéléssel, magas színvonalon tolmácsolták József Atilla verseit. Igazán szép és meleg hangulatot varázsoltak nekünk. Ez az est méltó befejezése volt a József Attila emlékének.

2005.december 15.

Karácsonyi meglepetés. Nyitott könyvtárakkal a Nagy Könyvért. Vendégeink: Bertók Éva tanár, Csifó Nagy Klára tanár, Szemes Péter irodalomtörténész, tanár. És mi, a Keresztury Irodalmi Kör állandó munkatársai, akik versek, elbeszélések felolvasásával vezettük be az estet. Egy kisebb vetélkedőre hívtuk a résztvevőket, akik lelkesen feleltek a kérdésekre és nagy örömmel fogadták el a szerény jutalomtárgyakat. A kicsi fenyőfa, a székekre helyezett karácsonyi képeslap, a szaloncukor, a halk zene adta meg az alaphangulatot. Mindenki ünnepi lélekkel érkezett és távozott. A meglepetés olyan jól sikerült, hogy mi magunk, a szervezők is csodálkoztunk, mert a városban rajtunk kívül még négy helyen tartottak rendezvényt, helyenként sokkal csábítóbbakat, mint amilyent mi „meglepetésként” ígértünk. Ám az Irodalmi Kör hűség, régi tagjai, akik a mi rendezvényünket választották - és ezt el is mondták- kitartó érdeklődéssel hallgatták és helyenként megszólalásukkal segítették a találkozás sikerét.

Ilyen bensőséges, meleg hangulatú rendezvényeket kívánok az elkövetkező, 2006-os évre is.

Nyakasné Túri Klára

JÓL BEOLVASTUNK

A Nagy Könyv a keszthelyi gyermekkönyvtárban

Az országos, olvasást népszerűsítő programsorozathoz természetesen intézményünk is csatlakozott. 2005. március 15-e óta sorra rendeztük meg különböző programjainkat A Nagy Könyv jegyében. A szavazóladákban nálunk is sokasodtak a voksokat jelző képeslapok. Az első hetek még a játékkal való ismerkedéssel teltek. Tájékoztattuk olvasóinkat a kezdeményezés lényegéről, céljáról és a szavazási módokról. A gyerekek többsége nehezen döntött egy-egy regény mellett, hiszen aki sokat és jókat olvas, annak nehéz a választás.

Az április 1-jei gyermekkönyvek napja alkalmából tartott könyvajánlónkon és könyvjelző készítő kézműves foglalkozásunkon, valamint május 27-én Devecsery László drámapedagógus foglalkozásán is beszélgettünk A Nagy Könyv játékról. De a június 14-ei rendezvényünk tekinthető az első igazán nagy könyves előadásnak, amikor Cséby Géza irodalmár volt a vendégünk, aki felolvasott A kis herceg című kötetből és kedvet ébresztett a gyerekekben az Egri csillagok és A Pál utcai fiúk elolvasásához is. A rendezvény végén megalakítottuk Napraforgó Olvasókönyvtárunkat; tagjainak száma a további előadásokon szépen gyarapodott. A júliusi olvasótáborunk nyitófoglalkozásán a Top 100-as és Top 12-es lista gyermekkönyveivel foglalkoztunk. Ugyancsak nyáron indítottuk el „Olvass és játssz!” címmel a Top 12-es lista ifjúsági könyveit feldolgozó feladatlapunkat, melyet nagyon sokan oldottak meg az év végéig. Az összes kötet kérdéseit megfejtők promóciós tollat és jutalmat vehettek át december 16-án, A Nagy Könyv zárórendezvényén. Szeptemberben A Nagy Könyvről szóban, rajzban címmel tartottunk foglalkozást, ahol a gyerekek elmondták véleményüket és benyomásaikat a játékkal kapcsolatosan a szavazástól a tévéműsoron át a program saját olvasásukra gyakorolt hatásáig. Mint elmondták, sokan választanak a Top 100-as listáról könyvet, ha éppen nincs ötletük, mi is legyen a következő olvasni valójuk.

Ősszel Kardos József nyugalmazott magyartanár vezetésével sorozatott indított intézményünk. A Top 12-es lista műveit párosítva mutatta be a tanár úr, két előadást a felnőtt könyvtárban, négyet pedig nálunk, a gyermekkönyvtárban prezentálva. Minden előadása telt ház mellett, nagy sikerrel zajlott. A gyermekkönyvhetek programsorozata sem múlt el A Nagy Könyv nélkül. Egyrészt Kardos Ferenc karácsonyi zenés-irodalmi előadásán, másrészt Sándor Csilla, a Csodaceruza című folyóirat szerkesztőjének foglalkozásán került szó A Nagy Könyvről. Darvasi László író-olvasó találkozója a programsorozat fénypontja volt, mely szintén jelentett kapcsolatot az olvasást népszerűsítő játékkal. Évzáró utolsó foglalkozásunk december 16-án A Nagy Könyv rendezvénysorozat zárása is volt. A „győztes” kötetről beszélgetést kezdeményeztünk, és kiosztottuk az „Olvass és játssz!” feladatok nyerteseinek jutalmait.

A Nagy Könyv játék kapcsán bővült a 2005. évi rendezvényeink skálája. Sokat beszélgettünk több foglalkozásunkon is a könyvek fontosságáról, a szabadidő olvasással való eltöltéséről. A szavazásról, az olvasási kedv ilyen módon való felkeltéséről sok véleményt és ellenvéleményt is hallhattunk. Ám a tények A Nagy Könyv mellett szólnak. Emelkedett a könyvtárunkba beiratkozók és kölcsönzők száma. Több értékes irodalmat forgattak a gyerekek, fontossá vált a játék kapcsán szóba került kötetet ismerete, elolvasása.

Tóth Rita

2005 – AVAGY HOL VAN MÁR A TAVALYI HÓ?

A Nagy Könyv Lentiben

Eseményekben, rendezvényekben gazdag 2005-ös évet tudhatunk magunk mögött. A Nagy Könyv játék, az olvasás és a könyvtár népszerűsítésére szervezett programjaink között kicsik és nagyok egyaránt megtalálhatták a nekik, az érdeklődésüknek leginkább megfelelőt.

Rendszeres könyvajánlók a helyi televízióban, rajzversenyek és rajzkiállítások, levelezős játék, olvasótábor 9-10 éveseknek, irodalmi tábor sok játékkal 6-9 éveseknek, versmondó verseny óvodásoknak, játszóház a gyermekrésztlegben, karácsonyváró ünnepség, és még mennyi minden!

Vendégünk volt többek között Devecsery László, aki drámajátékokat játszott a gyerekekkel. Többször itt járt Joós Tamás szombathelyi énekmondó. Zenés-verses összeállításával több korosztálynak szerzett örömet, elgondolkodtató és vidám percek egyaránt.

Joós Tamás „Kamaszságok” c. műsora

A Magyar Népmese Napja alkalmából szervezett egész napos programot a „mesemondó lányok” (vagyis mi könyvtárosok) éppúgy, (ha nem jobban) élveztek, mint az óvodások és a kisiskolások.

Felejthetetlen perceket szereztek író vendégeink is. Járt nálunk Bosnyák Viktória, a „Tündérboszorkány” és a „Klottgatya, ne fárassz!” című ifjúsági regények írója.

Bosnyák Viktória dedikál

Szerzői estjével mutatkozott be Gaál Zsuzsa lendvajakabfai író, rendszeres gyermekprogramunk, a Rénkedves Vendéglő vezetője, a könyvtár „házaszerzője”, aki minden alkalommal, külön a mi gyermekeinknek írt mesékkel, történetekkel érkezik.

Gaál Zsuzsa szerzői estje

Rendhagyó találkozón mutattuk be a lenti közönségnek Stéber Andrea, a ZTE FC 2005-ös évadjáról szóló, „Talpon maradni” című kötetét. A közönség (több mint száz vendég) hatalmas érdeklődéssel követte a szerző és a ZTE meghívott játékosainak –Kaj András, Sebők Vilmos, Varga Zoltán– lebilincselő, érdekfeszítő beszélgetését. Az est közönségének tetszését mi sem mutatja jobban, mint az, ahogy őket a találkozó végén megrohmozták, kérdésekkel elhalmozták, ami nem csoda, hiszen mindnyájunknak őszinte öröme telt ezekben a sokoldalú és szeretetreméltó fiatal emberekben.

Kaj András, Sebők Vilmos, Varga Zoltán játékosok, és a szerző, Stéber Andrea

A tavalyi hó még itt van, a rendezvények, a programok már a múlté, de a szép emlékek, a felejthetetlen pillanatok, a jóleső érzés velünk maradnak mindörökre.

Német Józsefné

TÁBOR, SOK MESÉVEL

Ez év júniusában, a lenti Városi Művelődési Központ és Könyvtár egyhetes nyári tábort szervezett „Mesét mondok, di-dá-dú...” címmel.

A címet Weöres Sándortól kölcsönöztük, akinek ezzel a sorral kezdődő, és a százlábúróról szóló verse a táborozó gyerkőc-csapat egyik sláger játéka volt. A tábor 75%-a azokból a gyerekekből tevődött össze, akikkel akkor már több mint fél éve ismertük egymást. Ők voltak ugyanis annak a mesevendéglőnek a törzsvendégei, amely Rénkedves Vendéglő néven üzemelt, az intézmény védőszárnyai alatt. (A Rénkedves nevét azok a rénszarvasok adták, akik rendszeresen ott fogyasztották a zuzmófagylaltjukat, és akik szerint ez a vendéglő nemhogy kedves –de egyenesen rénkedves.)

A tábor megelőző kapcsolatunk a törzsvendégekkel ahhoz is jó volt, hogy „fél szavakból is értsük egymást”. Ők úgy gondolták, hogy egy táborban az ember mesét hallgat, játszik és nagyokat nevet, és mit ad ég, mi is úgy gondoltuk. Azon kívül, hogy igen sok verset játszottunk el (a Weöres Sándor versek erre tökéletesek, hiszen mozgásra és szerepjátszásra inspirálnak), előszedtük a már-már feledésbe merülő, népi jellegű körjátékokat is. A siker ugyanolyan volt, mint saját gyermekkorunkban.

A mindennapi meséken kívül látható örömet szerzett a gyerkőcöknek a papírcsónak-hajtogatás (a csónakokat, természetesen, vízre is bocsátottuk), a sárkányeregetés, ugrókötelezés, számháborúzás – vagyis a klasszikus gyerekjátékok, amikről azt gondoltuk, és nem ok nélkül, hogy nem mentek még ki a divatból.

Ez egy jókedvű tábor volt. És a kicsik hangjára emlékezve, mindenkinek őszintén kívánom, hogy legyen lehetősége egyszer hallani azt, amikor egy gyerekcsapat nagyokat nevet. Hogy milyen is ez a nevetés? Hadd idézzem Kuczka Pétert, aki a „Mese a fekete varázslóról” című versében úgy fogalmazza meg, hogy „*csillog... és gurul, mint egy golyó*”.

Gaál Zsuzsa

RESTAURÁTOROK SZAKMAI KIRÁNDULÁSA GRAZBAN

Szeptemberben a Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület restaurátor szakosztályával a grazi egyetemet kerestük fel. A program zsúfoltsága miatt a pesti kollégák egy nappal előbb elindultak, és így lehetőségünk adódott, hogy a keszthelyi kastélyban éppen megnyílt könyvkötészeti kiállítást is megtekintsük.

A következő hajnal már az osztrák határon ért minket. Nagyon igyekeztünk, így aztán sikerült álmos könyvtárosokat ébresztenünk az egyetemen. Hogy mindent jól lássunk, három csoportra oszlottunk. Elsőként a digitalizáló műhelyt kerestük fel, ahol korszerű gépekkel Európa több gyűjteményének is vállalnak munkát. Mivel a kódexekben az arany és ezüstre festett iniciálék színe bemásolásakor nem a valós képet mutatja, így olyan számítógépes programot dolgoztak ki, ami utólag visszaadja a természetes színek csillogását. A legérdekesebb munkákat CD-n is megvásárolhatjuk, az egyetemnek készült anyag pedig az Interneten elérhető.

Második állomásunk a restauráló műhely volt. A vezetőt már ismerősként üdvözölhettük, hisz a tavasszal Budapesten rendezett „Ragasztás és leoldás” című nemzetközi konferencián érdekes előadást tartott a pergamenkötések javításáról. A korszerűen és nagyon jól gépesített műhelyben megismerkedhettük az éppen folyamatban lévő dokumentumok restaurálásával.

Látogatásunk végén a régi-könyvgyűjtemény vezetője egy kisebb előadóteremben bemutatta az egyetem legértékesebb könyveit, kódexeit. Szerencsére ide a mi csoportunk utolsónak került, így volt idő az összes kötetet megcsodálni. Ha a vezetőnknek nem akad más dolga, talán még mindig ott álldogálnánk.

Beesteledett, mire hazaértünk Magyarországra. Szállásunk Kőszegen volt, a buszról leszállva ott állt előttünk szépen felújítva az „Iskola a határon”. Fürdés és vacsora után fáradtan ágyba bújtunk. Félálomban még hallottam, ahogy Schulze altiszt ordibál Medvével, de hogy mi miatt arra már nem emlékszem, mert mély álomba zuhantam.

Cserhalmi Henriette

TANULMÁNYÚT - KISMARTON FŐISKOLA 2005. DECEMBER 2-3.

Az Ausztria keleti részén lévő Burgenland eddig inkább szőlőtermesztéséről volt híres, mint fejlett technológiájáról. Az EU támogatásoknak köszönhetően modern technológiákkal bővíthet a régió tevékenysége. Az EU összesen 7,2 millió euróval támogatta Burgenlandban az Eisenstadti Technológiai Centrum (TZE) létrehozását, amely az információs technológiákra specializálódott multinacionális cégek, kis-és középvállalkozások és fiatal pályakezdeők főhadiszállása lett.

A Technológiai Központ egy sor ultramodern épülethől áll, amelyben a helyiségeket felszerelték az összes digitális és információtechnológiai eszközzel. A központban számos lehetőség egyikeként van videó-konferencia megrendezésére alkalmas szoba. A központ 1997-es megalapítása óta Eisenstadt körzetében a gazdaság 3,6 %-os éves növekedést mutat, és 5200 új munkahely létesült. A számos képzési lehetőség és hosszútávú munkalehetőség Burgenlandot kétségtelenül versenyképesebbé tette. A TZE teljes beruházás összege 32,7 millió euró, amiből EU-s támogatás 7,2 millió euró.

A főiskola mellé tudatosan telepítették a Technológiai Centrumot, aminek eredménye, hogy a hallgatók megfelelő gyakorlati lehetőséghez, majd a diploma megszerzése után képzettségüknek megfelelő munkahelyhez jutnak. A főiskola révén frissen végzett, jól felkészült szakembereket kap a TZE.

A főiskola történetéről, az ott folyó képzésről csoportunkat Prof. Dr. Sebastian Eschenbach úr tájékoztatta. Az itt folyó képzés kulcsmondata: „Képzés Európa szívében”. A főiskola 1994-ben kezdte meg működését Eisenstadtban - *Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Főiskola* - valamint *Pinkafeldben -Épületgépészet-technológia és Menedzsment Főiskola* – neveken. Az indulást követően a képzési szakok a következőképp bővültek: 1997-ben informatikus képzés, 2001-ben energia-és környezetmenedzsment, 2002-től pedig információ-és kommunikációs alkalmazások, valamint egészségmenedzsment, egészségfejlesztés, 2004-től pedig Nemzetközi Borászati Menedzsment és Bormarketing.

Jelenleg a következő képzési lehetőségeket kínálja ez a főiskola: gazdaság, információtechnológia- és menedzsment (információs szakember, információ- és tudásmenedzsment, információs- és kommunikációs alkalmazások), energia- és környezetmenedzsment, egészség (egészségmenedzsment, egészségfejlesztés, egészségügymenedzsment).

Az európai képzési rendszerhez igazodva 2004-ben szerkezetváltozás következett be. A négyéves felsőfokú diplomás képzést felváltotta egy háromlépcsős képzés. Egy felsőfokú alapképzés és az erre épülő mesterképzés az, aminek itt helyt adnak. Stratégiájukban különösen fontosak az európai dimenziók – kiemelten a közép- és kelet-európai országok. Az országhatárokon is túlmutató közös oktató-kutató munka mindenek előtt a kutatásfejlesztésre, tanácsadó-szolgáltatásra, továbbképzésekre terjed ki. A nemzetköziség lényeges része a tananyagoknak: interkulturális szemináriumok, keleti nyelvek oktatása anyanyelvi előadók által, vendéghallgatók, vendégprofesszorok- és kutatók fogadása, valamint az interkulturális célokat segítő közös tanulási – és kutatási projektek. A jó eredményt elérő hallgatók tudásukat partnerintézményekben (Brüsszel, Prága, Pozsony) szakmai tanulmányutakon és külföldi szakmai gyakorlatokon gyarapíthatják. A Campus a legújabb technikai berendezésekkel ellátott előadótermekkel, egy jó állománnyal rendelkező könyvtárral, számítógéptermekekkel és egy újonnan létesített diákokotthonnal rendelkezik.

A *Tudásmenedzsment, e-tanulás, e-kommunikáció* képzés erősségei az ötéves szakmai tapasztalat; a hallgatók személyiségének, egyéniségének fejlesztése; a gyakorlatközpontúság; a „vegyes-tanulás”, vagyis a személyes tanár-diák viszonyt kiegészítő távoktatás.

A gyakorlat emelkedő igényt mutat az úgynevezett „hibrid-szakemberek” iránt, akik egy felsőfokú alapképzettség valamint egy befejezett, praxisorientált tudásmenedzsment, e-kommunikáció, e-tanulás képzés kombinációjával rendelkeznek. Az alkalmazott tudásmenedzsment mesterképzés a közép-és nagyvállalkozások, non-profit szervezetek és nyilvános intézmények szakemberigényeinek kielégítésére irányul.

Másnap Szombathelyen az egyházmegyei könyvtár és a kincstár értékes gyűjteményével, annak ritkaságaival ismerkedtünk meg.

A tanulmányutat a Publika Magyar Könyvtári Kör szervezte, amin a Zala Megyei Kórház Egészségügyi Szakkönyvtárának két munkatársa is részt vehetett az ISPITA Alapítvány támogatása révén.

Beke Gabriella -Schmidtné Farkas Mária

Az MKE Zala Megyei Szervezetének szeptember 12-i vas megyei kirándulásán részt vevő könyvtárosok egy csoportja Kőszegen

A GYENESDIÁSI JÓZSEF ATTILA KLUBKÖNYVTÁR RENDEZVÉNYEI

Mesedélután a községházán

Szeptember 30-án a nagy meseíró, Benedek Elek születésnapja iránti tisztelegésként a Magyar Olvasástársaság a Népmese napjának nyilvánította. Ebben az évben először, hagyományteremtő szándékkal, könyvtárunk is megszervezte a Magyar Népmese Napját. Szerettük volna, hogy ezen a napon minden gyermek és felnőtt legalább egy mesét a tarisznyájába tehessen.

Ezt az estét arra szántuk, hogy meghallgassuk egymás legkedvesebb meséit, megemlékezzünk mesemondóinkról, mesegyűjtőinkről, és a mesékbe szőtt bölcsesség máig érvényes üzeneteiről, arról a mindennapjainkban is használható tudásról, ami minden népmese sajátja.

A gyerekek élményeiken kívül, apró ajándékokkal térhettek haza.

A mesemondók: Varga Boglárka Csilla, Kovács Lászlóné, Varga Áron, Hársfalvi György, Kovács Írisz, Kozma Antónia, Vajda Renáta, Varga Bence Győző, Góth Imre, Szakály Andrea, Kun Sándorné, Pék Andrásné, Deák Ákos, Divinyiné Zsadányi Mónika, Lázár Péter

Rendhagyó irodalom óra

November 14-én a Nagy Könyv program keretében Kardos József keszthelyi tanár tartott foglalkozást a községháza nagytermében 5-6. osztályosoknak. A rendhagyó irodalomórán a Pál utcai fiúk és az Egri csillagok című könyvekről beszélgettek a gyerekek.

Kézműves foglalkozások péntekenként gyerekeknek és családoknak

November végétől az ünnepre készülődve a gyerekek, kicsik és nagyok egyaránt kedvükre készíthettek ajándékokat, meglepetéseket, szerdán és pénteken, a kézműves foglalkozásokon.

November 23.

gyöngyfűzés, gyöngyszövés

November 25.

adventi koszorúkészítés

December 2.

almamikulás készítés

December 9.	képeslap és gyertyadíszítés
December 14.	csuhéangyal, képeslap készítés
December 16.	Karácsonyfa díszek papírból

Kirándulás Pannonhalmára

A klubkönyvtár egy sorozatot tervez, melyek révén hazánkban található látnivalókkal, a világörökség kincseivel ismerkedhetnénk meg. November 19-én 38 fővel kirándulást tettünk a pannonhalmi Apátság és a Veszprémi Püspöki Palota meglátogatására. A résztvevők, nagyon jól érezték magukat, többen jártak már Pannonhalmán, de élmény volt újra megtekinteni szakszerű idegenvezetés mellett. A csak pár éve látogatható Püspöki Palota igazán nagy szenzáció volt számunkra, nem csak az ott látottak miatt, de a különlegesen közvetlen idegenvezetés miatt is.

Mikulás Est

December 5-én Gyenesdiásra is megérkezett a Mikulás és a rosszsont Krampuszok. A községháza nagytermében ötven gyermek, kicsik és nagyok, egyaránt izgatottan várták, hogy szólítsa őket Mikulás apó a színpadra. Az ajándékok kiosztásában a Krampuszkák segítettek. Tóth Eszter, Szakály Andrea, Kozma Antónia, Somogyi Barna, Prókai Bence. Citeráztak: Pék Flórián, Nánány Ákos.

Kiállítás megnyitó

December 9-én délután hatalmas érdeklődés mellett nyílt a keszthelyi Markos Kászlóné és leánya Markos Juli csuhészobraiból, valamint a herendi Pátkai Miklósné mézeskalácsaiból és préselt virág képeiből rendezett kiállítás a gyenesdiási községházán.

Az ádventi-karácsonyi hangulatnak és a kiállított alkotásoknak megfelelő kiváló műsort adtak az Általános és Művészeti iskola tanulói, majd Gyanó Szilvia, a Balatoni Múzeum néprajzos múzeológusa nyitotta meg a kiállítást. Beszédében megemlékezett a karácsonyi ünnepekről, a mézeskalácsok és csuhébabák néprajzi vonatkozásairól és néhány szóval bemutatta az alkotókat is.

Fliszár Katalin

A GELSEI PETŐFI SÁNDOR EMLÉKKÖNYVTÁRBAN TÖRTÉNT

Új bútorzat került a könyvtárba

Göncz Árpád volt köztársasági elnök 2002 nyarán avatta fel a 30 millió Ft-os beruházással megvalósított teljesen felújított könyvtáráépületet, *most pedig új bútorzattal gyarapodott az intézmény.* A Nemzeti Kulturális Alapprogram Könyvtári Szakkollégiumának pályázatán 1.217.000 Ft támogatást nyertünk, melyhez az önkormányzat ugyanekkora összeggel járult hozzá, s így valósult meg a közel 2,5 millió forintos beruházás.

A korábbi állványzatot 1974-ben vásárolta az önkormányzat, s a székeket is akkor szerezték be, igaz azóta újra kárpitozták, de már így is nagyon elhasználódtak. A modern, korszerű, jó helykihasználtságú állványzat beszerzésével a folyamatosan bővülő könyvállományunkat helytakarékosan tudjuk elhelyezni. A helyi általános iskolába közel 300 gyermek jár és a gyermekek többsége rendszeres használója a könyvtárnak. Szeptembertől már gondot jelent egy nagyobb létszámú csoport leültetése, könyvtári órák, rendezvények, előadások megtartása. A polcrendszer átalakításával létrejött az a tér, melyben lehetőség nyílik a csoportos foglalkozásokra. A különböző könyvtári rendezvények lebonyolításához a székeket is beszereztük. Elsődleges céljaink között szerepel egy olyan hely kialakítása a gyermek és ifjúsági korosztály számára, ahol hasznosan tölthetik el szabadidejüket. A lakossági szolgáltatások is tovább bővültek, hiszen már működik a könyvtárban az eMagyarország Pont, mely két számítógéppel, multifunkciós eszközzel, és szélessávú Internet kapcsolattal várja a falu lakóit.

Az új bútorzattal megváltozott a könyvtár hangulata, kellemesebb, barátságosabb lett. Számomra megtiszteltetés, hogy itt dolgozhatom ebben a modern korszerű intézményben. Községünk vezetősége mindig kiemelt figyelmet fordít a helyi közművelődési tevékenységre, és lehetőségeinek megfelelően anyagilag folyamatosan támogatja.

Német nyelvű külön-gyűjtemény létesült

Német nyelvű külön-gyűjteménnyel is bővült könyvtárunk. Önkormányzatunk kiemelt figyelmet fordít a helyi általános iskolában a nyelvoktatásra. Az idegen nyelv tanítása elsősorban a gyakorlati nyelvi készségek elsajátítását szolgálja. (Egyben megismerteti egy másik kultúra sajátos értékeit). A tankötelezettség ideje alatt legalább egy élő idegen nyelvet kell megtanítani olyan fokon, hogy a tanuló a hétköznapi helyzetekben a nyelvet használni tudja. E cél megvalósítását kívánja segíteni külön-gyűjteményünk, mely elsősorban gyermek és ifjúsági német nyelvű irodalomból áll.

S honnan kerültek hozzánk a német nyelvű könyvek? Egy 21 éves általános iskolai osztálytalálkozóval indul a történet. Egy volt osztálytársam Saruga Gábor Ausztriában él, s jó kapcsolatai vannak az ott működő jótékony szervezetekkel. Az ő segítségével, közreműködésével (amikor hazalátogatott el is hozta a könyveket) került könyvtárunkba a 90 db német nyelvű kötet.

Előadás nyugdíjasoknak a gelsei könyvtárban

Bíró László, a Nyugdíjasok Zala megyei Képviselőtestületének Elnöke tartott előadást a Gelsei Petőfi Sándor Emlékkönyvtárban 2005. november 16-án este 17 órai kezdettel.

Az elhangzott témák: az EU rövid történeti áttekintése; az idősorúak megváltozott élethelyzete; az idősorúakat érintő szabályok

A személyek szabad mozgása az EU egyik legfontosabb alapelve. Lényege, hogy "EU-állampolgárként" hivatalos formások nélkül átléphetjük az unió belső határait. A letelepedés aszerint van biztosítva, hogy milyen céllal utazunk egy adott

tagállamba: dolgozni, tanulni, nyugdíjasként élni. A nyugdíjasok eldönthetik, hogy hol kívánják élni, és hol kívánják igénybe venni nyugdíjukat. A folyósításnak természetesen gondosan kidolgozott szabályozási rendje van. A nyugdíjak növekedése nem az EU-csatlakozástól, hanem az ország gazdasági teljesítményétől függ.

Az előadó rávilágított, hogy öregként élni is meg kell tanulni. Az idősök életében nagyon fontos a család szerepe.

Az időskorúakat érintő szabályok közül szó volt az öregségi nyugdíj jogosultságról, az ellátás összegének kiszámításáról, a rokkantsági nyugdíjról, a hozzátartozók nyugellátásáról.

A hallgatóság részéről felmerült kérdések között első helyen állt a nyugdíj emelés. Ennek kapcsán Bíró László beszélt az ötéves nyugdíjprogram 8 lépéséről, mely az idős embereknek biztonságosabb megélhetést nyújt, az igazságosság jegyében a nyugdíjak a befizetett járulékok és szolgálati idő alapján kiszámítható, értékálló, a gazdaság növekedésével értéküket növelő jövedelmet biztosítanak, és a ahol a legnehezebb helyzetben lévők számíthatnak a társadalom segítségére.

A kötetlen beszélgetés keretében szó volt a falusi emberek életmódjáról, régi emlékek idéztek fel.

Az előadás után Bíró úr tájékoztatta a helyi Pávakör egyesület elnökét és képviselőjét (a szervezet tagjai zömmel időkorúak), a legújabb pályázati lehetőségekről, ezek közül is kiemelte az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium Ezüstprogram című felhívását.

A program a Miniszterelnöki Hivatal EU Kommunikációs Főosztályának támogatásával valósult meg.

Jakabfiné Bársony Judit

Jogszabályok, közlemények

Megjelent a nemzeti kulturális örökség miniszterének 22/2005. (VII. 18.) NKÖM rendelete a *muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról*. (Magyar Közlöny, 2005. 101. sz.)

A Kulturális Közlöny 2005/15. számában közlemény jelent meg a *kulturális szakemberek szervezett továbbképzéséhez biztosított normatív hozzájárulásról*. A normatív támogatás összege dolgozónként 17000 Ft-ra változott, amelyet akkor lehet felhasználni, ha az intézmény rendelkezik továbbképzési és beiskolázási tervvel

A Kulturális Közlöny 2005. december 30-án megjelent 27. számában közlemény tájékoztat a *muzeális intézmények díjmentes látogatását biztosító igazolásról*: a nemzeti kulturális örökség minisztere úgy döntött, hogy a szóban forgó, jelenlegi belépőkártyák érvényességének határidejét 2006. december 31-ig meghosszabbítja

Kérjük, hogy a könyvtárak, a belépő dolgozók részére az ingyenes múzeumi belépőkártyák igénylését Deák Ferenc Megyei Könyvtárnak jelezzék. A kilépett, vagy nyugdíjba vonult kollégák lejárt, érvénytelen kártyáit a megyei könyvtárnak küldjék el, hogy továbbíthassuk a NKÖM-nek.

Az új belépőkártyákat a minisztérium már az Európai Unió előírásai szerint módosított rendelet alapján, 2006 folyamán fogja elkészíttetni és elosztani; addig a mostani példányok maradnak használatban.

A közgyűjteményi dolgozók 2006. évi dokumentumvásárlási hozzájárulása 20000 Ft, amelyet a KELLO-nál internetes megrendeléssel, vagy a Fókusz Könyvtárházban személyesen lehet levásárolni. A vásárlások után 20% kedvezményt biztosítanak.

Könyvtári ellátás kistérségi keretek között

2005-ben a 153 többcélú kistérségi társulás közül csak 37 vette föl feladatai közé a mozgókönyvtári feladatokat. 2006. január 31-ig még megteheti a társulás, hogy fölveszi ezt a feladatot. Tekintettel arra, hogy mindegyik feladat külön normatívával számítható, a feladatvállalás nem megy más feladatok rovására. A támogatás fajlagos összege 2006-ban 1.228 300 Ft/könyvtári szolgáltató hely, ami fejlesztésre és működésre fordítható.

Még lehet kérni a könyvtár levételét a nyilvános jegyzékről önkormányzati határozattal és könyvtárellátási szolgáltatási szerződés megkötésével, ahol ez az önkormányzat számára előnyösebb helyzetet eredményez a fenti támogatás igénylésével.

Hasznos kiadvány

A *Raabe Kiadó* új kötete – a *Korszerű könyvtár* - a gyakorló könyvtárosok és könyvtárostanárok szakmai tájékozódását és mindennapi munkáját kívánja segíteni. A kiadvány átmeneti műfaj a szakkönyv és a szakfolyóirat között. Témái főként olyan

kérdésekkel foglalkoznak, amelyek egyrészt a szakirodalom hiányterületét képezik, másrészt aktualitásuknál fogva gyors, informatív eligazításul szolgálnak az érdeklődők számára. A „kapcsos könyv” forgatása az önképzés, a továbbképzés lehetőségét biztosítja, vitaalap lehet a szakma számára és publikációs lehetőség is azoknak, akik tapasztalataikkal, véleményükkel vállalkoznak cikk megírására. A kötetről részletes tájékoztató olvasható a <http://www.raabe.hu/> weboldalon.

Kereshető verselemzések

A zalaegerszegi József Attila Városi Könyvtár (<http://www.dfmk.hu/javk/>) online katalógusában több mint 2000 verselemzés található, amely elérhető a témánál a verscíme megadásával. A keresés több szempontból is lehetséges:

- A vers címe /"téma" keresési szempont szerint /
- A költő neve / „szerző” keresési szempont szerint /
- Az elemzés szerzője / „szerző” keresési szempont szerint/
- Az elemzés címe /"cím" keresési szempont szerint /

Az analitikus feltárás a „*Verselemzések válogatott bibliográfiája*” c. 1989-ben a tatabányai József Attila Megyei Könyvtár által kiadott kiadvány kiegészítéseként készítésének tekinthető. A könyvtár munkatársai az 1989-től kiadásra kerülő irodalom folyamatos figyelésével gyűjtötték össze és dolgozták fel a verselemzéseket. Új versek is kerültek feltárára, mint például Batsányi János: A látó című verse.

Zalai életrajzi lexikon

Újabb állomásához érkezett a 11 évvel ezelőtt útjára indított helytörténeti alapl mű, a Zalai Életrajzi Lexikon. Széles körű összefogással, a Nemzeti Kulturális Alapprogram, a Zala Megyei Önkormányzat és a Zalaegerszegi Millecentenáriumi Közalapítvány támogatásával, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár kiadásában megjelent a 3. javított, bővített változat, mely immár több mint 900 nevet tartalmaz, az egykori Zala vármegye területéről. Adatbázisba rendezett változata a Deák Ferenc megyei Könyvtár honlapján (<http://www.dfmk.hu/adatbazisaink>) vehető igénybe. Az adatbázis alkalmas helynevek, dátumok, foglalkozások szerinti keresésre, így a Délnyugat-Dunántúl történetének egyik legszéleskörűbben használható adattára került a felhasználók rendelkezésére.

NAVA

A Nemzeti Audiovizuális Archívum a magyar nemzeti műsorszolgáltatók kötelezpéldány archívuma (<http://www.nava.hu>). Gyűjtőkörébe tartoznak az országos földfelszíni terjesztésű televíziók és rádiók magyar gyártású műsorai. A NAVA olyan az elektronikus műsorok számára, mint az Országos Széchényi Könyvtár a nyomtatott kiadványok, vagy a Magyar Nemzeti Filmarchívum a magyar filmek számára. Ilyen kötelezpéldány archívum eddig Magyarországon nem létezett. A NAVA különlegessége, hogy a *Nemzeti Audiovizuális Archívumról szóló 2004. évi CXXXVIII. Törvény* alapján gyűjteményéhez on-line hozzáférést biztosít. Ezen kívül segítséget nyújt a helyi műsorszolgáltatók archívumainak feldolgozásához is.

A NAVA katalógusa az interneten bárki számára szabadon hozzáférhető, azonban a médiatartalom megtekintésére csak a NAVA zárt hálózatát alkotó *NAVA-pontokban* van lehetőség. *A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény* értelmében NAVA-pontokká válhatnak nyilvános szolgáltatásokat nyújtó könyvtárak, iskolai oktatás célját szolgáló intézmények, muzeális intézmények, levéltárak, valamint kép- és hangarchívumok.

Azok a könyvtárak, amelyek NAVA-pont szeretnének lenni, *regisztrálják* magukat az audiovizuális archívum honlapján. A nyilvántartásba vétel után egy engedélyezési eljárás következik. A NAVA munkatársa telefonon keresi meg a könyvtár kapcsolattartóját. Az engedélyezett NAVA hozzáféréssel rendelkező intézmény látogatói ingyenesen használhatják a NAVA szolgáltatásait.

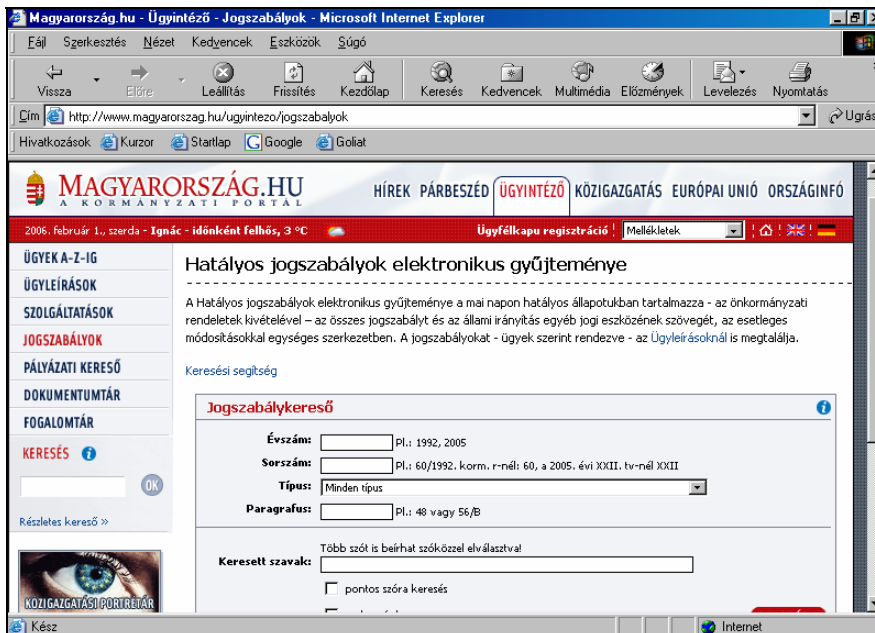
NAGYKAR

A Nagykanizsai Kistérségi Adatkezelő Rendszer egy új kistérségi könyvtári internetes adatbázist, ami a <http://www.nagykar.hu> címen érhető el. A Nagykanizsai Kistérségi Adatkezelő Rendszer – mint ahogy az a nevében is benne van – elsősorban a többcélú kistérségi társulás településeinek magas színvonalú könyvtári ellátása érdekében jött létre, s a hosszú név egyfajta könyvtári kommunikációs rendszert takar. Jelenleg még „csak” tematikus formája elérhető, ám a készítő-üzemeltetők azt remélik, hogy hamarosan minél több intézmény és kistérség készíti el saját oldalát a honlapon belül. Megtalálhatók a honlapon többek között Nagykanizsával és környékével foglalkozó archivált könyvek teljes terjedelmükben, hírek a nagykanizsai könyvtárunkból és a környékről, valamint a térség eseménynaptárát, és képeket a környező településekről.

Ingyenesen elérhető hatályos jogszabályok

2005. december 1-től érhető el a Kormányzati Portálon (a hatályos jogszabályok elektronikus gyűjteménye, amely tartalmazza a hatályos törvényeket, rendeleteket, utasításokat stb. (<http://magyarorszag.hu/ugyintezo/jogszabalyok>) A weboldalon a jogszabályok között kereshetünk a megjelenés éve, típusa, száma, paragrafus és kulcsszava alapján kereshetünk.

Összeállította: Kiss Gábor – Sebestyenné Horváth Margit

KITÜNTETÉSEK MEGYÉNKBEN

A Magyar Köztársaság elnöke, 40 éves odaadó és sikeres könyvtári szolgálata elismeréséül **Némethy Tibornét**, a Deák Ferenc Megyei Könyvtár gazdasági vezetőjét a Magyar Köztársaság Ezüst Érdemkeresztrel tüntette ki. A kitüntetést augusztus 20-án alkalmából Bozóki András kulturális miniszter nyújtotta át Budapesten, az Iparművészeti Múzeumban. (Gratulálunk és hosszú, boldog nyugdíjas éveket kívánunk! A szerk.)

**Némethy Tiborné átveszi a díjat
Bozóki András minisztertől**

Lenti Város Közművelődéséért díját vehette át **Németh Józsefné**, a lenti városi könyvtár munkatársa. (Gratulálunk és további sikereket kívánunk! A szerk.)

DEÁK FERENC MEGYEI KÖNYVTÁR GYERMEKKÖNYVTÁRA

2005. második félévében programjaink többségét a *Nagy Könyv – játék* jegyében szerveztük.

- Nyáron (július 2-8.) a *Nagy Könyv* volt a témája annak a – József Attila Városi Könyvtár munkatársaival közösen megrendezett – balatongyöri olvasótábornak, melynek résztvevői hátrányos helyzetű 10-14 éves gyerekek voltak. Vendégeink: Devecsery László valamint Kocsis Eszter drámapedagógus az irodalmi játék és a szerepjátszás módszerével elevenítették fel a gyerekek kedves olvasmányait. A tábori kirándulás fő célja Balatonfüreden a Jókai-emplékház megtekintése volt: nagy élményt jelentett a gyerekeknek azokban a szobákban sétálgatni, ahol a TOP 12-es lista egyik regénye, *Az arany ember* megszületett.
- A májusban megalakult *7 Csillag Olvasókör* augusztustól decemberig havonta egy alkalommal tartotta összejöveteleit *Fejesné Szabó Piroska* és *Tóth Renáta* gyermekkönyvtárosok irányításával, melyeken a 4-5. osztályosok megosztották egymással olvasmányélményeiket.

- A *Zalai gyermekkönyvhetek 2005* nyitó rendezvényére november 21-én került sor, amikor *Békés Pál* író, műfordító – a Nagy Könyv – program ötletgazdája – a TOP 12-es lista gyermekkönyveiről beszélgetett a hallgatósággal. A gyermekkönyvhetek idei célja elsősorban a szépirodalom népszerűsítése volt. Vendégeink voltak a gyermekkönyvhéten a már említett Békés Pál mellett: Bosnyák Viktória író, műfordító; Csukovits Enikő író; Darvasi László író; Sándor Csilla Mária szerkesztő; Figura Ede és Rosta Géza előadóművész; Kardos Ferenc könyvtáros; Kardos József pedagógus. A november 21-től december 2-ig zajló programsorozat keretében a megyében 16 helyszínen 35 rendezvényt szervezett a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely.

A Zalai Gyermekkönyvhetek nyitó rendezvényének vendége,
Békés Pál dedikál a DFMK-ban

- A gyermekkönyvhét keretében rendeztük meg november 21-én hagyományos Ady Endre versmondó versenyünket, az Ady Endre Művészeti Általános Iskola és Gimnáziummal közösen, melyen 45 felső tagozatos és 4. osztályos zalaegerszegi és városkörnyéki versmondó szerepelt.
- Ugyancsak a gyermekkönyvhéten, november 28-án került sor – író-olvasó találkozó keretében – a Nagy Könyv-játékhoz kapcsolódóan - *Az én nagy regényem* című olvasópályázatunk eredményhirdetésére. 29 pályamunkát értékelhettünk, a legsikerültebb könyvismertetések alkotói könyvjutalomban részesültek, valamennyi pályázó emléklapot kapott, melyet *Bosnyák Viktória*, a rendezvény íróvendége adott át *Kiss Gábor* könyvtárigazgató közreműködésével.
- *Az Összefogás a könyvtárakért* megyei programjának kiemelkedő rendezvénye volt a három zalai városban megrendezésre kerülő „Az (olvasni) tudás hatalom...” című szakmai konferencia sorozat, amely egyben a Zalai Gyermekkönyvtáros Műhely őszi továbbképzése is volt. Október 24-én Zalaegerszegen a megyei könyvtárban, november 14-én Keszthelyen, november 24-én Nagykanizsán a városi könyvtárakban került sor a szakmai napokra.

Oláh Rozália

FEJÉR GYÖRGY VÁROSI KÖNYVTÁR, KESZTHELY

- Június 2. Nők a Balatonért egyesület ülése
Június 6. Nagy Könyv programsorozat
Spiró Györggyel író-olvasótalálkozó. Az íróval Kardos Gy. József ny. tanár beszélgetett
- Október 3. Nagy Könyv Olvasókör alapítása. Jókai Mór Az aranyember és Georg Orwell 1984 című regényének bemutatása. Az olvasókört vezette Kardos Gy. József.
- Október 13. Keszthely története, előadás a VSZK elsős kollégistáinak
Október 20. Festészet Hete
Szarka Fedor Guido grafikusművész kiállítása
Kép-Hang-Ritmus című előadás, előadó: Szegezdi Róbert színművész
- Október 24. Nagy Pál: A virágnak – agyara van. Tanulmányok az avantgárdról című kötetének bemutatója. A szerzővel beszélgetett Tar Ferenc tanár, közreműködött Bodnár Sándor zenetanár
- Október 26. Költészet és Biblia előadássorozat
„Az Úr érkezésétől a Föltámadás szomorúságáig” Ady Endre istenes verseinek háttere. Előadó Oláh László Radnóti –díjas versmondó és bibliaoktató
- November 7. Nagy Könyv Olvasókör
Marquez Száz év magány és Bulgakov Mester és Margarita című regényének bemutatása. Az olvasókört vezette Kardos Gy. József
- November 9. Költészet és Biblia előadássorozat
„Mi az mi embert boldoggá tehetne” A boldogság keresése Vörösmarty Mihály verseiben. Előadó Oláh László
- November 10. Szakmai Nap: „Az (olvasni) tudás hatalom” c. konferencia
November 14. Nagy Könyv programsorozat
Születésnap beszélgetés Berek Katalinnal a Nemzet Színészével. Tájékép magammal című kötetét lejegyezte Ézsias Erzsébet. A művésszel beszélgetett Kemény András. Közreműködött Herczeg László főiskolai hallgató
- November 23. Költészet és Biblia előadássorozat
„És a szívem is elhagyott engem” Remenyik Sándor küzdelme a hitért. Előadó Oláh László
- November 28. Nagy Könyv programsorozat
„Miért vágyik az ember a jóra”; adventi beszélgetés Schäffer Erzsébet újságíróval
- December 3. Kiállítás gyermekrajzokból „A Haza minden előtt” címmel a Rákóczi Szövetség és az FGyVK szervezésében általános iskolások részére.
- December 7. Költészet és Biblia előadássorozat
„Mi vagyunk azok az ácsok” Előadó Oláh László
- December 12. Várak, kastélyok, templomok a történelmi Magyarországon című CD, DVD, folyóirat és könyvbemutató. Vendégek: Kósa Pál, Csorba Csaba
- December 15. Nagy Könyv záróprogramja
Hosszabbított nyitva tartás, Interneten szavazás lehetősége

December 19. Kardos Gy. József önálló estje 65. születésnapja alkalmából
December 21. Költészet és Biblia előadássorozat
„...és megnyitja a könyvet”; előadó Oláh László

Benke Tímea

FEJÉR GYÖRGY VÁROSI KÖNYVTÁR GYERMEKKÖNYVTÁRA, KESZTHELY

Július 25. Olvasótábor: Játék A Nagy Könyvvel
Július 26. Olvasótábor: Tréfás versek, csalimesék, szójátékok
Július 27. Olvasótábor: Könyvjelző készítő kézműves foglalkozás
Július 28. Olvasótábor: „Mit mesél az aranyhíd?": vetélkedő a Balatonról
Július 29. Olvasótábor: Könyvtári activity: csapatjáték
Szeptember 9. Varázslatos karosszék: A Nagy Könyvről szóban, rajzban
Szeptember 16-23. Őszi teremdszettek készítő kézműves foglalkozás délutánonként
Szeptember 30. A népmese napja: mesemondó délután
Október 5. A Nagy Könyv: Kardos József könyvbemutatója (Micimackó ; A kis herceg)
Október 7. Varázslatos karosszék: üvegmatrica festő kézműves foglalkozás
Október 19. A Nagy Könyv: Kardos József könyvbemutatója (Egri csillagok ; A Pál utcai fiúk)
November 9. A Nagy Könyv: Kardos József könyvbemutatója (Tüskevár ; Abigél)
November 11. Varázslatos karosszék: Őszi hagyományok és népi játékok felelevenítése, levélmozaik készítés

Gyermekkönyvhetek (nov. 21 – dec. 2.):

November 21. Óvodások városi versmondó délelőtti
November 23. A Nagy Könyv: Kardos József könyvbemutatója (Harry Potter és a bölcsök köve; A Gyűrűk Ura)
November 25. Karácsony szóban, dalban: Kardos Ferenc zenés előadása óvodásoknak
November 26. Karácsonyi könyvajánló
November 29. „Az olvasás élmény”: Sándor Csilla, a Csodaceruza szerkesztőjének foglalkozása
December 2. Darvasi László, a Trapiti könyvek szerzőjének író-olvasó találkozója
December 2. Varázslatos karosszék: Karácsonyi ajándék és díszkészítés
December 5. Téli díszeket készítő kézműves foglalkozás
December 5. „A haza minden előtt”: A balatoni kecskekörmök legendáját feldolgozó kiállítás
December 6. Mikulás-napi rejtvényjáték
December 10. A gyermekkönyvtár téli díszbe öltöztetése
December 16. A Nagy Könyv zárása. Az „Olvass és játssz!” feladat megoldóinak jutalmazása
December 16. Varázslatos karosszék: Karácsonyi üdvözlőlap készítése, kézműves foglalkozás
December 19. Karácsonyfadíszítő verseny Gyenesdiáson

Tóth Rita

FÁKLYA MŰVELŐDÉSI HÁZ ÉS KÖNYVTÁR, LETENYE

Június 2.	Könyvbarátok kirándulása Ausztriába
Június 3.	„Itt ülök csillámló sziklafalon”. Varga Attila versmondó önálló estje
Július 30.	Könyvbarátok kirándulása Budapestre és Hollókőre. A „Munkácsy a nagyvilágban” c. kiállítás megtekintése
Június 28-augusztus 9.	<i>Kötelező olvasmányok a képernyőn</i> - Filmvetítés a könyvtárban.
Június 28.	Kincskereső kisködmön
Július 5.	A két Lotti
Július 12.	A Pál utcai fiúk
Július 19.	Egri csillagok
Július 26.	A kőszívű ember fiai
Augusztus 2.	Szent Péter esernyője
Augusztus 9.	Légy jó mindhalálig
Július 6- augusztus 10.	<i>Színes ötletek</i> - Kézműves foglalkozások
Július 6.	Képek természetes anyagokból
Július 13.	Szalmadíszek
Július 20.	Papírvarázslat
Július 27.	Kavicsfestés
Augusztus 3.	Patchwork
Augusztus 10	Gyöngyvilág
Szeptember 17.	<i>Kulturális Örökség Napja</i> : Gyermekeknek játékos bemutató; A Szapáry-Andrássy kastély és parkjának története (előadás a könyvtárban).
Szeptember 30.	<i>A Népmese Napja</i> : Nagypó Mesefája – alsó tagozatos iskolásoknak mesélnek a nyugdíjas klub tagjai
Október 17.,	<i>József Attila Centenárium</i> : Válogatás József Attila versekből Varga Attila előadásában, felső tagozatos tanulóknak
Október 28.	Peer Wüschner, Magyarországon élő német festőművész kiállításának megnyitója
November 4.	<i>A Magyar Tudomány Napja</i> : „Az első világháború emlékezete” – dr. Ferenczy Sándor előadása
November 25.	<i>A Nagy Könyv</i> - városi vetélkedő
November 25.	Vendégünk: Incze Zsuzsa író, a Csellengők és a Szakítópróba c. művek szerzője
November 28.	„Liba áll a havazásban” - Figura Ede műsora alsó tagozatosoknak
December 9.	Timár Zoltán helyi amatőr alkotó kiállításának megnyitója
December 23.	„Lángos csillag állt felettünk” – ünnepváró játszóház.

Rodek Gyuláné

JÓZSEF ATTILA VÁROSI KÖNYVTÁR, ZALAEGERSZEG

29. Mesemondó Verseny városi és városkörnyéki alsó tagozatos tanulók számára

A „Mesék Afrikáról” Mesemondó Versenyt 2005. november 26-án rendezték meg. A gellénházi dr. Papp Simon Általános Iskola 4. osztályos tanulóinak (13 fő) Emberek és állatok című műsorával kezdődött a rendezvény, betanító pedagógus: Kustán Gyuláné. Ezt követően Vajda László a Zala Megyei Közgyűlés Hivatala Művelődési, Idegenforgalmi és Sportosztály képviselőjében megnyitotta a versenyt. .

A korosztályok szerinti versengésre külön helyszíneken került sor, ahol 3 fős (pedagógusokból, könyvtárosokból és óvónőkből álló) zsűri döntött a legjobb mesemondók helyezéseiről. Idén is minden korosztályban szavazhattak a gyerekek a közönségdíjas mesemondóra.

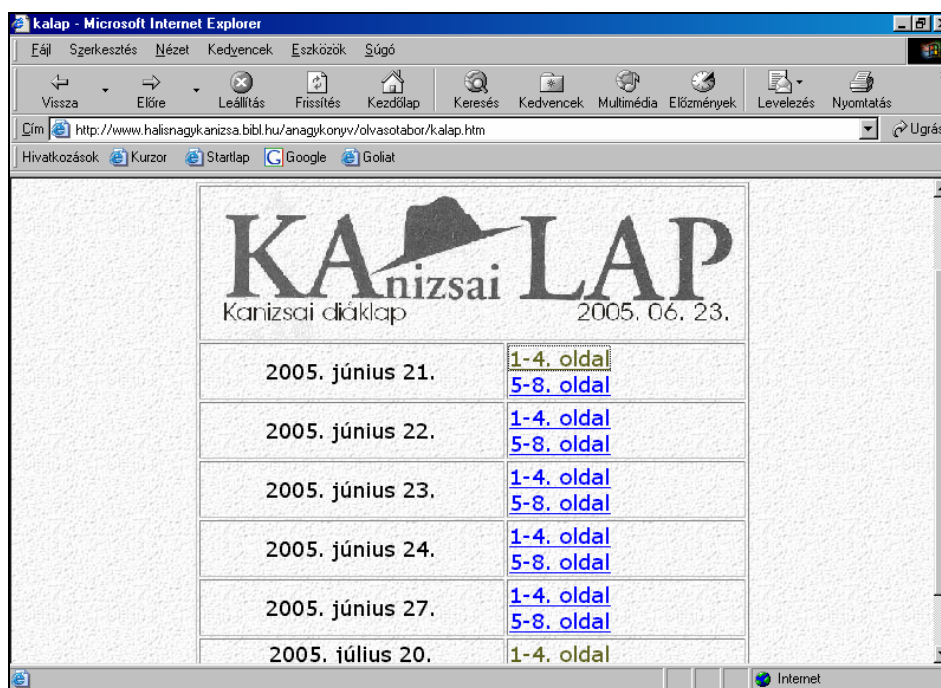
Összességében 9 városi iskola 34 tanulója és 10 városkörnyéki iskola 35 tanulója versenyzett egymással a szép mesemondásban.

Horváth Anikó

HALIS ISTVÁN VÁROSI KÖNYVTÁR, NAGYKANIZSA

Olvasótábor

2005. június 20-24-én került sor *A Nagy Könyv Olvasótábor* megrendezésére. A tábor eseményeiből *KaLap* címmel egy újság is készült, amely elérhető a könyvtár honlapján.

Halis emléknep

2005. szeptember 24-én Halis emléknepot rendeztek a könyvtárban. E napon avatták fel Halis bronzportréját a könyvtár épületében. Bemutatták a NAGYKAR-t, amely a Nagykanizsai Kistérség Adatkezelő rendszere, és elsősorban a város és környéke kultúrájáról

közöl sokféle ismeretet, információt. Találkozót rendeztek a Nagy Könyv Olvasótábor résztvevőinek, valamint Halis-olvasó estet tartottak a könyvtárban.

A könyvtár Halis István emlékét egyre gazdagodó kiállítással is őrzi. A Halis emléknaphoz tiszteletére újabb értékes dokumentummal, Halis kézirattal bővült kiállításuk a névadó leszármazottja, Steinhardt László révén. Móricz István pedig nyolc bronzportrét készített el egy korabeli fénykép alapján. E portrék egyik darabja kerül az emléknaphoz a könyvtár falára, egy másik darabja pedig Halis István szépen gondozott sírját díszíti majd.

Benedek Elek felolvasó nap

2005. szeptember 30-án általános iskolás diákok olvastak fel Benedek Elek meséskönyveiből a könyvtárban olyan óvodásoknak, akik nagy valószínűséggel majd az ő iskoláikba járnak. A partnerek: Attila úti Óvoda, Péterfy Általános Iskola, Rozgonyi úti Óvoda, Rozgonyi úti Általános Iskola.

MÓRA FERENC ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS KÖNYVTÁR, ZALAKAROS

A Népmese Napja

Könyvtárunk is csatlakozott a Magyar Olvasástársaság azon kezdeményezéséhez, hogy szeptember 30-át, Benedek Elek születésnapját, a *Népmese Napjaként* tiszteljük ezentúl. Ezen alkalomból az óvodásoknak és az általános iskolásoknak népmesét illusztráló rajzversenyt, 3.-8.osztályig pedig meseíró versenyt is hirdettünk. A pályázatokat szeptember 23-ig adhatták le a tanulók a könyvtárunkba. A megadott határidőre 13 mese és 91 rajz érkezett be. A pályázatok értékelésére a rajzot és magyar irodalmat tanító kollégáinkat hívtuk segítségül. A díjazott munkákból az aulában kiállítást állítottunk össze. Emléklapokat és okleveleket készítettünk, majd megvásároltuk a jutalmakat, melyekhez az anyagi fedezetet a Nagy Könyv pályázatból merítettük. Az eredményhirdetésre szeptember 30-án a kiállított képek előtt került sor.

A megnyitó Benedek Elek életének és munkásságának ismertetésével, s a Magyar Olvasástársaság felhívásának felolvasásával kezdődött. Ezután adtuk át a díjakat, melyből valami a pályázatot beküldők mindegyikének jutott. S hogy a felhívásnak megfelelően „ezen a napon minden gyerek legalább egy népmesét a tarisznyájába tehessen”, megkértük a drámapedagógiát oktató kollégánkat, Hohl Lászlónét, mondjon egy mesét a rendezvény zárásaként a gyerekeknek. A gyerekek körben leültek és úgy hallgatták A kenyér íze című népmesét.

Olvasókörök a könyvtárban

A Nagy Könyves pályázatban vállaltunk megfelelően minden héten szerdánként 16-17 óráig tartottuk olvasóköri összejöveteleinket könyvtárunkban. Előre összeállítottuk listánkat és az időpontokat az elődöntőbe került 12 könyvből. Plakátokat készítettünk, szórólapokat juttattunk a település lakóinak postaládáiba, és a helyi médiákban is közzétettük programunkat. Minden alkalommal az előre kiírt lista alapján az elődöntőbe jutott 1-1 könyvről beszélgettünk, véleményt cseréltünk, részleteket olvastunk fel, filmrészletet néztünk meg. Nagy tetszésnek örvendett, hogy az adott könyvről készült kampányfilmet projektoros kivetítő segítségével be tudtuk mutatni a résztvevőknek.

A Nagy Könyv programiroda honlapjáról szívesen használtuk fel a Regények csatája, Sztárok, könyvek, az Egypercesek és a Könyvajánló fejezeteket is. A vetítések után játékos

kérdéseket is tettünk fel. Az olvasókörök végén a könyvtár nyitva tartását, címét és az aznapi könyv borítójának kicsinyített képét tartalmazó könyvjelzőt is adtunk, azzal a céllal, hogy ezekből a legtöbbet gyűjtőket külön is jutalmazzuk a záró rendezvényünkön.

Vetélkedő a 12 Nagy Könyvből

December 7-én műveltségi és játékos vetélkedőt szerveztünk, melyre baráti társaságok, munkahelyi kollektívák, családi és baráti társaságok olvasást és játékot kedvelő csapatainak jelentkezését vártuk.

Felhívásunkra 6 csapat jelentkezett, összesen 26 fővel. A köszöntő és a Nagy Könyv játék bemutatása után minden csapat választhatott magának egy könyvet, melyek képillusztrációját felragasztotta az asztalára. A játékszabályok elmondása után kezdődhetett a játékos vetélkedő. Az alábbi kérdésekkel kellett megbírkóznia a csapatoknak:

- Melyik regény szereplői?
- Melyik regény színhelye?
- Melyik regényből való ez a tárgy? (mutogatás)
- Kérdések az írókról
- Melyik regényből való a filmrészlet,
- Képkirakó- Ki ő? Melyik regényt írta?
- Villámkérdések az Egri csillagok regényből
- Írjatok verset, melyben szerepeljen a gyűrű szó!
- Totó az Abigél című regényből
- Soroljátok fel Rowling eddig megjelent regényeinek címét!
- Fekete István beszélő állatneveinek kitalálása
- Hogy hívják? Kérdések az Arany ember szereplőiről
- Kakuktkojás a Pál utcai fiúkról
- Igaz-hamis A kis hercegről
- Ki mondta a Micimackóban?
- Ki képviseli, ki az arca a regényeknek?
- Általános kérdések a Nagy Könyv játékról?

A csapatok jó válaszaikért 1-1 könyvképet kaphattak. Míg megtörtént a szerzett képek összeszámolása, addig a Nagy Könyv honlapról meghallgathatták a játékosok a Tüskevár regény és a Pál utcai fiúk regény kampányfilmjeinek zenéjét.

A helyezettek:

1. Abigél csapat Varga Tünde, Varga Zsófia, Varga Anna és Ilona, Kovácsné Balogh Gabriella, Kovács Gergő és Kovács Luca)
2. A kis herceg csapat: (Bakonyi Rita, Bocskor Tünde, Hohl Lászlóné, Benkőné Gulyás Edit)
3. Harry Potter és a bölcsek köve csapat: (Hajmásiné Török Gyöngyi, Hajmási Bálint)

Az eredményhirdetés után a legeredményesebb csapat választhatott magának ajándékot, majd helyezés szerint a többiek is. Jutalmaztuk azokat is, akik a legtöbbször látogatták az olvasókör foglalkozásait.

A vetélkedő zárásaként a Micimackó csapat tagja, Pataki Jánosné, aki rendszeresen ír verseket településünk történéseiről, meglepetésként egy általa írt verssel köszönte meg A Nagy Könyv programokat.

Az olvasóköri fináléja

*A Nagy Könyv pályázatra olvasóköri alakult
Tizenkét könyv méltatását hallhattuk, láthattuk!
Bemutatók zárónapja mai napra időzült
Amikor vetélkedővel erre korona került!*

*Lelkes kis csapatok alkották a stábot
Felnőtt, gyermek egyaránt a sikerért harcolt!
Örökké szívünkbe zártuk Kis herceget, Tutajost
Micimackót, Nemeceket és a többi alakot!*

*Köszönet a Szervezőknek, résztvevőknek egyaránt
Örülünk, hogy városunkban mindez visszhangra talált
Reméljük, a Pályázat is elnyeri a sikerét
Könyvtárosok sok munkája meghozza a gyümölcsét!*

*Nemecekről szobor készül, melyet a Fűvészkertben
Terveznek felállítani a jövő esztendőben!
A Nagy Könyv mozgalom mindenkit megmozgatott
Irodalmi vetélkedő egy országra kihatott!*

(Pataki Jánosné)

Pataki Jánosné felolvassa a saját versét

Író- olvasó találkozó Sándor Csillával, a Csodaceruza folyóirat

November 29-én találkozhatott iskolánk 3. és 4. osztályának minden tanulója Sándor Csillával. Szándékosan ezt a két osztályt választottuk, hiszen ők azok, akik nagyon sokat és szívesen járnak könyvtárba, sok megoldást küldenek be a levelezős játékokra és közülük többen vettek részt olvasóköri foglalkozásokon is. Úgy gondoltuk, hogy ez az „Olvasás élmény” című rendhagyó irodalomóra számukra legyen egyfajta jutalom. A rendezvény előtt egy héttel 1-1 meghívó levelet juttattunk el a két osztálynak. Leírtuk nekik, hogy miért rájuk esett a választásunk, s örülnénk, ha elfogadnák meghívásunkat.

Előzetes feladatra is kértük őket: hogy keressék és lapozzák a Csodaceruza folyóirat könyvtári számait, s kísérik figyelemmel a Nagy Könyv játék 12 elődöntőbe jutott regényének híreit, tájékoztatóját. A gyerekek nagyon örültek a meghívásnak és izgalommal

készülődtek. November 29-én megérkezett az előadó és 11 órakor elhelyezkedtek a könyvtár olvasótermében a gyerekek is.

Sándor Csilla köszöntötte a gyerekeket és beszélgetett velük az olvasásról, az élmény szó jelentéséről. Majd részletet olvasott fel Rosszcsont Peti kalandjai című könyvből. Ezután a gyerekek megszavazták melyik a 3 legkedveltebb és általuk legtöbbet olvasott regény a 12 Nagy Könyv közül. Így kapta a legtöbb szavazatot a Micimackó, a Tüskevár és a Harry Potter, a bölcsék köve című regény. Ekkor 3 csapat alakult, s mindegyik választott magának 1-1 csapatvezetőt. A csapatok kérdéseket tehettek fel egymásnak és a csapatvezetőknek is. Érdekeseket, jókat tudtak kérdezni egymástól. Bebizonyították, hogy tényleg ismerik a történeteket. A tíz kérdés után szinte csak 1-1 pont különbség volt köztük. A játék hevében nem is az érdekelte őket, hogy ki vezet, hanem az, hogy minden feltett kérdésre valamelyik csapat meg tudja adni a választ. Majd végül kérdezhettek a gyerekek a vendégtől a szerkesztéssel, a munkájával kapcsolatban. A találkozó végére saját maguknak bizonyították be, hogy az olvasás tényleg élmény.

A rendezvényre a Zalai Gyermekkönyvhetek keretében a Deák Ferenc Megyei Könyvtár könyvtárosainak szervezésével kerülhetett sor. Munkájukat ezúton is köszönjük!

Figura Ede előadásai

A Nagy Könyv pályázatok keretén belül kerülhetett sor könyvtárunkban egy író – olvasó találkozó szervezésére. Először Darvas Ferenc író- költővel vettük fel a kapcsolatot. Sajnos a rendezvény megtartása előtt a rossz időjárási viszonyokra való tekintettel Darvas Ferenc lemondta a találkozót. Így került felkérésre Figura Ede előadó, aki már többször is nagy sikerrel adott műsort intézményünkben. December 15-én négy előadás megtartását vállalta. Az 1-2.osztályosoknak 9 órától, az óvodásoknak 10 órától, a 3-4. osztályosoknak 11 órától adta elő Liba áll a havazásban című műsorát.

La Fontaine, Szabó Lőrinc, Móra Ferenc, Nemes Nagy Ágnes, Zelk Zoltán, Weöres Sándor, Juhász Gyula, Osvát Erzsébet és számos gyermekversíró télről szóló verseit megzenésítve adta elő, közéjük egy nagyon aranyos, humoros, téli történetet ékelve. A gyerekek szíjjátva figyelték a műsort, s maguk is bekapcsolódtak az ismertebb versek éneklésébe, s a vállalkozó kedvűek közül néhányan maguk is a történet szereplőivé válhattak.

A pályázati könyvek átadása az óvodásoknak

2005. szeptember 5-én kapta könyvtárunk a jó hírt, hogy a Zala Megyei Köznevelési Közalapítványhoz benyújtott „*Letéti állomány telepítése a zalakarosi óvodába*” című pályázatunkat a kuratórium elfogadta, és 81 000 Ft összeggel támogatja.

A pályázatot óvodák, ill. óvodát is működtető köznevelési intézmények adhatták be. A pályázat célja: Óvodák támogatása dokumentumok beszerzéséhez. A megpályázható támogatás maximális összege 51-100 főig működő óvodára 1 500 Ft/fő volt.

A májusi adatok szerint az akkori 72 főre, vagyis 81 000Ft-ra pályázhattunk. Ehhez még 25% saját erőre, vagyis 27 000 Ft-ra volt szükség. Ezt a 2006. évi könyvtári éves dokumentum beszerzési költségünkből fedeztük.

Ezekből az összegekből 75 db könyvet sikerült vásárolnunk, azokat külön címléttárkönyvbe vezetve, könyvtárunk állományába véve, letétként helyeztük el az óvodában. Így az óvodások és óvónők bármikor hozzáférhetnek, helyben használhatják azokat. Az állományt az óvónők felelősségére bíztuk és évente egyszer ellenőrizzük, szükség szerint selejtezzük, lehetőségeink szerint pedig segítjük a gyarapodását, fejlesztését.

Mivel a pályázati pénz átutalása december 15-éig megtörtént, így örömmel lephettük meg az óvodásokat egy kis karácsonyi ajándékkal. A szünet előtti utolsó napon, december

21-én, karácsonyi dízscsomagolásban vittük át a könyveket. Nagy öröm volt látni a boldog gyermekarcokat, amint lapozgatták a számukra ezentúl bármikor elérhető dokumentumokat. Reméljük, ezek a könyvek felkeltik érdeklődésüket, elindítják bennük a felfedezés, rácsodálkozás örömét, különböző képességeik kibontakozását, fejlesztik szókincsüket, segítik olvasóvá nevelésüknek, élethosszig tartó tanulásuknak kezdeti lépéseit.

Horváthné Nagy Elvira

KESZTHELYI ELLÁTÓRENDSZER

2005 év nyaratól több településen nagy változásokon ment keresztül könyvtáraink élete.

A nyár folyamán megszűnt a kiscsörbői általános iskola, ezért a községi és iskolai könyvtár életében is új fejezet kezdődött. Az iskola épülete pillanatnyilag még nem lett értékesítve, ezért a könyvtár jelenlegi helyén maradt, egy az udvaron különálló épületrészben. Sajnos jelen pillanatig még mindig nem üzemel, remélhetőleg jövő évben már az e-Magyarország ponttal közösen a település központjában kap elhelyezést.

Augusztus hónapban megszűnt Dióskálon is az iskola, a kettős-funkciójú könyvtár itt szétválasztásra került. Az iskola a zalavári Ciril-Method Általános Iskolával lépett fúzióra, és a könyvvállomány egy részét magukkal vitték. Az állományellenőrzésre az őszi folyamán került sor, a Dióskálban maradt kötetek ellenőrzése pedig jövő év elején valósul meg. A könyvtár visszaköltözik a faluházba, és akkor lesz kinevezve az új könyvtáros is. Zalaváron a községi és iskolai könyvtár szétvált, és a községi könyvtárban az új könyvtáros Gerecs Mária lett.

Várvölgyön kijavították a községi könyvtár beszakadt tetejét, jelenleg a belső javításokat végzik. A munka ideje alatt a könyvtári szolgáltatás a minimálisra csökkent.

Zalaapátiban a községi és iskolai könyvtárból Meizer Istvánné nyugdíjba ment, kolléganője Szalay Judit pedig kisbabájával otthon tölti a következő éveket. Az őt helyettesítő új könyvtáros Katonáné Ámán Szilvia lett.

Az őszi folyamán hála a Nagy Könyv pályázati lehetőségnek sok, színvonalas rendezvényt tudtunk a községi könyvtáraknak szervezni.

Kardos Gy. József keszthelyi tanár közreműködésével olvasóköroket szerveztünk. A tanár úr sok érdekes előadást tartott a Nagy Könyv 12-as listájára felkerült művekről, összehasonlítva a regényeket, Cserszegtomaj és Zalacsány községi és iskolai könyvtárában, Alsópáhok, Zalavár, Gyenesdiás, Vonyarcvashegy könyvtáraiban. Az előadások nagyon jól sikerültek, felnőtt és gyermek olvasóknak egyaránt nagy élmény volt megismerkedni a nekik szóló könyvekkel.

November végén Sándor Csilla, a Csodaceruza főszerkesztője volt a vendégünk. Várvölgyön, Cserszegtomajon és Zalaapátiban beszélgetett a gyerekekkel olvasmányélményeikről. Ezeket az előadásokat a Deák Ferenc Megyei Könyvtár finanszírozta. Ez úton is köszönjük!

December elején Darvasi László mutatta be meseregényeit Reziben a községi és iskolai könyvtárban. A gyerekek nagy érdeklődéssel hallgatták az író, és lelkesen kapcsolódtak be a beszélgetésbe.

December 5-én Szabó Ilona 35 év munka után nyugdíjba vonult. Sok örömteli, békés nyugdíjas évet kívánok Neki!

Temleitner Krisztina

LENTI KÖZPONTI ELLÁTÓRENDSZER

2005-ben a lenti ellátórendszer tagjainak száma változatlan maradt. 2006-ban a szolgáltatóhelyek száma eggyel csökkeni fog, mivel Külsősárdon 2005. december 31-vel az önkormányzat megszünteti a községben a könyvtárat.

2005-ben az ellátási körbe tartozók közül 5 község kivételével mindenki teljesítette az együttműködési megállapodásban vállalt kötelezettségét a könyvbefizetési összegekre vonatkozóan.

A 2005. évi szolgáltatási szerződések alapján a 230 Ft-os fejkvótának 20%-a volt a működtetési hozzájárulás.

A könyvtáraink a könyvbefizetési összegeiket 20 %-kal meghaladó értékben kaptak könyveket.

A második félévben térítésmentesen végeztük el az érdekeltségnövelő támogatás összegeinek felhasználását és a vásárolt dokumentumok feldolgozását is.

Térségünkben 2005 júliusától több helyen történt változás a könyvtár vezetésében / Csesztreg, Csömödér, Kiszsiget, Szentgyörgyvölgy /.

Az utolsó negyedévben előkészítő és szervezőmunkát végeztünk az önkormányzatoknál a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer ellátási formáinak ismertetésére. Szervezőtevékenységünknek köszönhetően a lenti Többcélú Kistérségi Társulás módosította feladatkörét a mozgókönyvtári ellátás felvételével.

A lenti kistérség 51 településéből jelenleg 16 olyan község található, ahol nem biztosított a könyvtári ellátás, nem működik könyvtár. A kistérségi társulás ezirányú feladatainak ellátásához, ha él a pályázati lehetőségek kihasználásával, több mint 20 millió forint igénylésére nyílik lehetősége.

Stéber Ferencné Csögi Ágnes

ZALAEGERSZEGI ELLÁTÓRENDSZER

Községi könyvtáraink a 2005-ben megemelt könyvbeszerzési keretnek, az érdekeltségnövelő állami- és a felzárkóztató támogatásnak köszönhetően az elmúlt évben 3 200 000 Ft-ért kaphattak új dokumentumokat. A második félévben 4 könyvtárban történt állomány ellenőrzés az ELKA szoftver segítségével: Hagyárosbörönd, Zalaboldogfa, Zalacséb és Zalaszentgyörgy könyvtáraiban. Több mint 9 000 könyvtári egység adatait egyeztetjük a program segítségével.

Személyi változás miatt 3 könyvtárban történt átadás-átvétel: Baktüttösön, Vasboldogasszonyban és Zalaszentivánon.

Állományrendezéssel egybekötött állomány kivonásra Alibánfán, Lickóvadamoson, és Zalaboldogfán került sor.

Két pályázat segítségével több könyvtárunk végezhet épületfelújítást, bútor- és eszközvásárlást. Az NKÖM Közkincs pályázatán. Gellénháza 17 900 000 Ft-ot, Nemesapáti 20 000 000 Ft-ot, Salomvár 2 000 000 Ft-ot, Keménfa 1 300 000 Ft-ot nyert. Az NKA EU-s pályázatán Dobronhegy részesült 150 000 Ft támogatásban.

Rendezvények:

Az Ünnepi Könyvhéten Devecsery László drámapedagógus Bakra és Teskándra látogatott el.

Devecseri László a teskándi gyerekek és a könyvtárosok körében

Rosta Géza előadása

A gyermekkönyvhéten Rosta Géza verses, zenés műsorát Bakon, Becsvölgyén és Egerváron hallgathatták meg a gyerekek.

Nagy Könyv vetélkedőt rendeztünk a községi könyvtárak számára a JAVK-ban november folyamán. Becsvölgye, Csonkahegyhát, Kustánszeg, Lickóvadamos és Teskánd négy fős csapatai vetélkedhettek egymással. Az első három helyezett közösség értékes könyvutalványt nyert, és minden csapat emléklapot vehetett át.

Pál Éva

Tartalomjegyzék

Pappné Beke Judit: Szabó Ilona nyugdíjba vonult	3
---	---

MŰHELY

Sebestyénné Horváth Margit: Zala megye könyvtári ellátásának korszerűsítése. Tervezet	4
---	---

Oláh Rozália: Integrált művészeti foglalkozások a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban a 2004/2005-ös tanévben	14
--	----

Oláh Rozália: A Deák Ferenc Megyei Könyvtár pályázata: „Az én nagy regényem”	18
--	----

Fejesné Szabó Piroska: A „Hét csillag” olvasókör	22
--	----

Sebestyénné Horváth Margit: A statisztikai adatszolgáltatás 2006. évi változásairól	24
---	----

Fűzfa Balázs: „Gondoltam fenét!” Jelek és jelrendszerek olvasása és megértése	29
---	----

Kereki Judit: Az olvasótábor szerepe az értő olvasás fejlesztésében	30
---	----

Tóth Judit: A 2003-as PISA vizsgálat tapasztalatai a magyar gyerekek értő olvasásáról	36
---	----

Sturcz Istvánné: Olvasásra nevelés kisiskolás korban. Szövegértés a PISA vizsgálat tükrében.	42
--	----

Kocsis Eszter: A szépirodalmi művek feldolgozása drámapedagógiai módszerekkel.	44
--	----

Kovács Mónika: Zala megye teleházai	48
-------------------------------------	----

Kiss Gábor: Csak tiszta forrásból. Angol nyelvi forrásgyűjtemény a Deák Ferenc Megyei Könyvtárban	55
---	----

TUDÓSÍTÁSOK

Borbélyné Verebélyi Judit: A könyvtárak és a könyvtárosok jövője	57
--	----

Tóth Renáta: Bemutkozik a Deák Ferenc Megyei Könyvtár új folyóirata: az Olvasó Lurkó	59
--	----

Tartalomjegyzék

Nyakasné Túri Klára: A Keresztury Irodalmi Kör 2005. évi tevékenysége	60
Tóth Rita: Jól beolvastunk. A Nagy Könyv a keszhelyi gyermekkönyvtárban	62
Németh Józsefné: 2005 – avagy hol van már a tavalyi hó? A Nagy Könyv Lentiben	63
Gaál Zsuzsa: Tábor, sok mesével	65
Cserhalmi Henriette: Restaurátorok szakmai kirándulása Grazban	66
Beke Gabriella – Schmidtné Farkas Mária: Tanulmányút – Kismarton Főiskola 2005. december 2-3.	67
Fliszár Katalin: A gyenesdiási József Attila Klubkönyvtár rendezvényei	69
Jakabfiné Bársony Judit: A gelsei Petőfi Sándor Emlékkönyvtárban történt	71
FIGYELŐ (Összeállította: Kiss Gábor – Sebestyénné Horváth Margit)	74
HÍREK	78

